2008. ápr. 46. 154

Kapocs

XXXVII évfolyam, 46. szám 2008 április 15, Vancouver, BC

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Megtiszteltetés 2

IN MEMORIAM
Gyászjelentés 3
Megemlékezés 3

VISSZATEKINTÉSEK
Még mindig Sopron 5
Első nyár Kanadában 8
Életutak / Életpályák 14
Közelmúlt 21

IROGATÁSOK
Reflekciók 26
Vélemények 29

UTAZÁSAINK
Hazautazók 32

KÖZÖS ÜGYEINK
Hirek / Közlemények 39

SOPRON ALUMNI 40

A cimlapon: A UBC/Faculty of Forestry kapcsolatunk 50. évfordulójára emelt kópjafa mellett (balról) Nagy Mihály, Rétfalvi László, Józsa József, Tóth János és Józsa László (a faragó).

HONORIS CAUSA

MEGTISZTELTETÉS

Adamovich Laci bátyánk 87 éves

(A Sopron Alumni meghivta Adamovich László Tisztelt Professzorunkat és kedves feleségét, Ilike asszonyt március 11.-ei ebédjére, Laci bátyánk 87. születésnapja alkalmából, aki következőképpen szólt a megjelentekhez. A Szerk.)

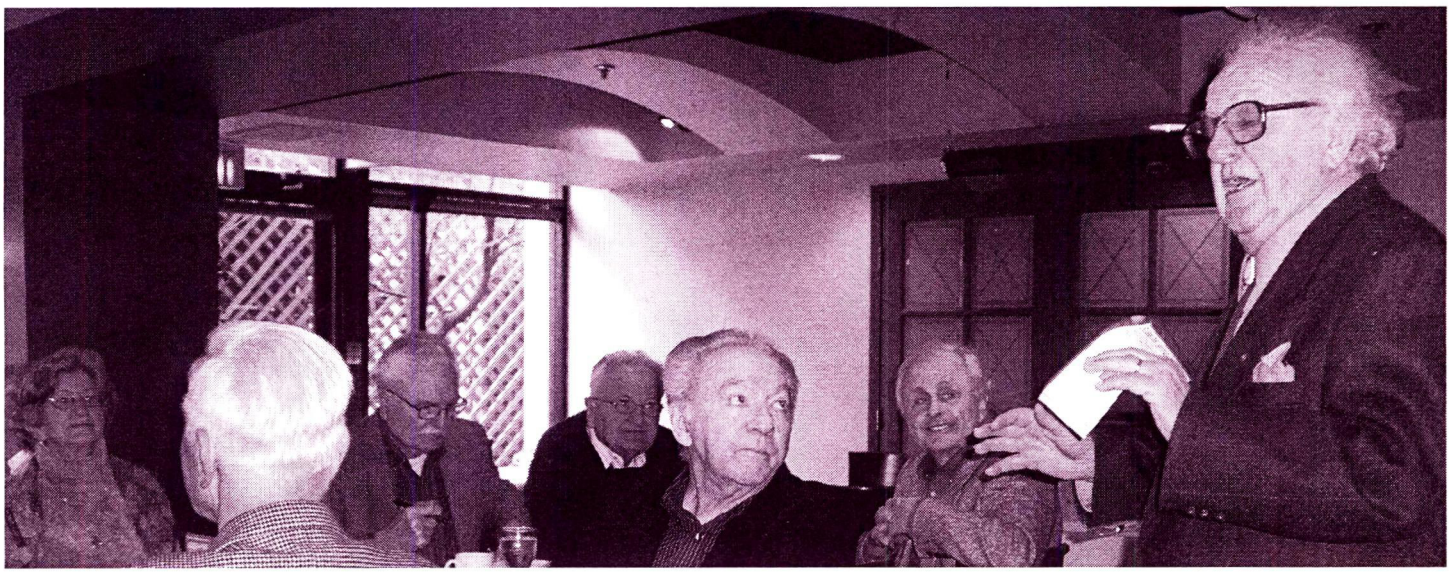

Megmondom őszintén, hogy valami összeesküvés történt a templomban múlt vasárnap, mert két balek is uszított, hogy jöjjek el. Nem volt tervem, hogy eljöjjek, aztán a végén Józsa Laci azt mondta: „Laci Bátyám nem kell neked semmit sem csinálnod csak hallgass és én a beszédet is elmondom helyetted". Erre mondtam magamban, hogy azért azt már nem! Tudom, hogy jó barátom a Laci, de Isten tudja mit mondott volna. A barátság egyébként nem csak szavakban nyilvánult meg hanem még tettben is! Házunk előtt volt egy nagyon magas jegenye fenyő, ami elszáradt pár évvel ezelőtt és nagyon csúnya volt már. Laci javasolta, hogy ő azt kivágja. „De ott állnak az autók az út szélén!"- „Laci bátyám én az irányitott fadöntés mestere vagyok" volt a válasz. Úgy is történt, nem messze volt két szép orgona bokrunk, pont oda esett a közepébe.

A magyar azt mondja, hogy minden ünnepség nyolc napig tart. Érdekes véletlenség, hogy ha március 3.-hoz, születésem hivatalos napjához hozzá adom a 8-at, lesz 11.-e, a mai nap. Bár én nem 3.-án születtem, de akkor tartom a születetésemet. Mivel erdőben laktunk, messze a falutól, édesapám csak a születés után két héttel vitt bejegyzeni és rosszul diktálta be a dátumot. Ugyan akkor keresztapám csak májusban ért rá, mert jegykiadó volt a GYESEV-en. Templomunk papja - az esperes úr - nagyon szigorú volt - ha a gyerek megszületett, azt másnap meg kellett keresztelni és apja nevét muszáj volt neki felvenni. Hát szóval májusban én már majdnem elmúltam két hónapos és amikor a keresztelő hivatalos személy kérdezte, hogy mi legyen a gyerek neve, keresztapám azt mondta, hogy 'László'. Erre a pap: „Nem magát kérdeztem, tud ez már beszélni!". Akkor 4.-ét irtak be a templomiba, édesanyám viszont meg azt mondta, hogy az egy szombati nap volt. Én megnéztem a kalendáriumban és az tulajdonképpen március 5.-e volt. Akkor most szeretném lerövidíteni, mert tudom, hogy múlik az idő és éhesek vagytok.

Az életemnek a fontos dátumait szeretném felsorolni. Hát születésem után azt hiszem az első komolyabb dátum volt 1948, amikor Sopronban az Út-vasút Tanszék vezetésével megbíztak, de ennél még nagyobb volt 1949 október 3.-a, amikor a Jóisten jóvoltából a legjobb feleséget, a legjobb anyát. a legjobb nagymamát kaptam ajándékul a gondviseléstől. Az esküvőről azt hiszem már sokan hallottak, Petőházán volt hétköznap. Az adjunktusom, Partos Tóni, aki ragyogó orgonista volt és mit tesz Isten, amikor a felavatáshoz értünk, ahol mindig csend van, ő az orgonán nagyon halkan a 'La Palomá'-t játszotta.

A következő fontosabb dátum '56 október utolsó napjai, amik határozottan - a Kapocs-ban már meg is irtam - életemnek legboldogabb napjai voltak, az az öt nap amikor szabadok voltunk, és ehhez jött az a gyalázatos november 4.-e, ami viszont az életünkben ilyen változást hozott. De végül is a világ legjobb országába kerültünk, annak legszebb provinciájába, annak is a legszebb városába, úgy hogy csak áldani kell az Urat, hogy minden úgy történik, hogy végül is jóvá fordul.

Kétszer két évet töltöttünk a trópuson, ez volt a legérdekesebb része az életünknek. Erről majd egyszer irok a Kapocsba egy beszámolót.

1986-ban letettem a malteros kanalat, nyugdíjba mentem. 1926-ban mentem elemibe és 1986-ig egy év sem volt, hogy szeptemberben ne lettem volna iskolás. Ha viszont arról kérdeznének, hogy melyik volt életemnek a legszebb szakasza, az határozottan a soproni évek, egyetemi éveim. Ezért - nem tudom, hogy ebéd előtt szabad-e énekelni - szeretném ha egy szép selmeci nótát elénekelhetnék, de azzal a végzéssel, hogy 'Sopron...Sopron, téged az isten áldjon meg', mert Selmec és Sopron az ami miatt mi valóban itt vagyunk és innét kaptátok ti is, én is azt a tudást, az életvitelt, ami idáig vezetett bennünket.

Köszönöm a türelmeteket... ezután énekeljük el a 'Mindnyájan voltunk egyszeraz Akadémián...' Jó étvágyat az ebédhez.

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉS

2008 january 23.-án, tragikus hirtelenséggel elhúnyt Richmond, BC-ben **Kapitány Gyula** erdőmérnök, Sopron Alumni társunk, életének 71. évében

Őszinte részvétünk a gyászoló családnak!

MEGEMLÉKEZÉS

Gyula (Julius) Zoltán Kapitány (1937-2008)

This commemorial is to remember the life of Julius the husband, father, brother, professional forester and the friend; needless to say it is a very onerous task considering a pro-active person like Julius.

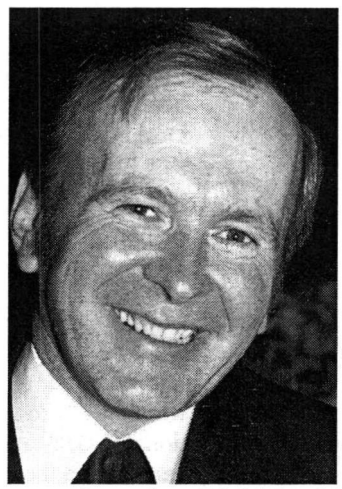

Julius was born on February 25th, 1937 as the second child to Gyula Kapitany and Margit Nagy, both school teachers in Csicsó, Slovakia. Julius had two sisters, Kató and Zsuzsa, both of whom he loved dearly and maintained close contact with during his entire life. World War II brought significant and substantial changes to the Kapitany family, having been subjected to expulsion as undesirable Hungarians from Slovakia. Subsequently, the family's life was interrupted several times having been forced to move around in search of a suitable home in war-torn Hungary.

As time progressed, Julius finished highschool at the Apácai Csere János Gimnázium, which was well known for its high educational, disciplinary and moral standards, in Budapest in 1955 and registered the same year as freshman at the University of Agriculture in Gödöllő. His studies were interrupted by the Hungarian Revolution against communism in 1956 when he joined the uprsing. As most armed active participants, he had to think of escaping Hungary when they faild to stop invasion of the Soviet tanks. By chance he learned about the escape of the Sopron Forest Engineering University to Austria and decided to join the group since in his dreams he always wanted to become a forester. He followed the group to Ferienhort on the Wolfgangsee and emigrated with the university to Canada in January, 1957.

The Sopron Forestry Division opened in September 1957 at the University of British Columbia and he started all over as a freshman (balek) again. He quickly made friends in his class and became known as an active participat in all group activities. During this time he often frequented 'Gizike néni's famous kitchen, and joined the Hungarian Social Club as a member of the folk dancing group. Above all, he turned out to be an excellent student who spent his summers working in various menial jobs and thus earning his tuition fees and living. He graduated with a Bachelor of Science in Forestry (Sopron Forest Engineering Division) degree from UBC in 1961.

Upon graduation he joined one of the largest forest companies at the time in British Columbia as inventory forester for the Nimpkish Valley. He was very proud of his job and enjoyed working in the bush. After courting Ria (Mária Császár) for three years, Julius married her in 1973 by which time he was promoted to Assistant Divisional Forester at Voss. Ria took on kindergarten teaching at the camp. Their life on the Island was that of a forester with their free time filled with fishing for king salmon, hunting, mushroom picking and traveling extensively. They enjoyed a good life in general. Julius built a double tennis court at the camp and took on tennis playing on a regular basis while Ria was looking after the garden and hot house and prepared her famous fish and venison dinners.

Julius was known as an active, agressive and successful worker and by 1975 became the Chief Forester of the 300,000 hectare Nimpkish Forest Division of Canadian Forest Products, looking after Canada's most beautiful and most productive forests. A lot of their free time was taken up during the early '80s by developing Mount Caine as a park and ski ground for benefit of the Island communities. In time, shortly after opening the skiing grounds, Julius became a ski instructor.

This happy, but childless life, was interrupted only by Ria's sudden illness in 1990. Finding a cure for Ria's cancer became Julius' prime concern and his activity was concentrated on production of 'taxol' from the bark of the yew tree (*Taxus brevifolia*). Local production of yew bark became his obsession. In spite of all their efforts, Ria succumbed to her illness and passed away in 1992. At that point, Julius was offered and accepted early retirement at the age of 55. After traveling for a while he moved to Vancouver and joined Phytogen, a pharmacology company, specializing in taxol extraction, as their specialist for global procurement of yew tree components. He worked for Phytogen for 5 years. It was during this time that Julius met and started dating Na Liang, a charming divorcee from China. They fell in love and got married during the fall of 1993. Within a year and a half the marriage was blessed with a daughter, Margaret (Mimi). Julius also adopted Na's daughter Susan who was just finishing highschool at the time. Taken over

bz the father instinct, Julius became active refurbishing a house in Richmond, working the garden and growing flowers for his wife. Bz 2000 he gave up his consulting job and dedicated his time to his familz, travelling, playing tennis and skiing on a regular basis. His withdrawal from professional work did not last very long as he became interested in promoting my own technology of converting wood waste to ethanol. This activity suited him well as it could be done at home, on his own time, organizing his own projects as he saw fit. He thoroughly enjoyed this work and we traveled frequently together abroad, though the disinterest of the Canadian/BC forest industry frustrated him immensely.

Julius was first and foremost a family man. Happily and fully enjoying his wife and daughters with whom he spent all his free time. He firmly believed in selective nutrition and regular exercise that will provide him a healthy and long life to enjoy his marriage, guide the life of his young daughter and duplicate a long lifespan of his beloved father. He was very pleased and satisfied with his life and showed no signs of slowing down. He kept close contact with his friends and sisters in Hungary, played tennis 2-3 times a week and took his daughter skiing regularly during the winter season. He never missed a beat – in his heart he remained a dedicated forester whose dreams were often filled with Douglas-fir trees reaching into sky and the deep blue ocean which represented to him the unlimited freedom he found by coming to Canada. All in all, he had a wunderful and satisfying life. He knew how to arrange for it. Above all, he was deeply religious – a true believer in God, a humanitarian, a compassionate person and a caring father and husband

We will all miss Julius dearly and will pray for his redemption. May he rest in peace! *(László Pászner, Class of '58)*

The smiling man

One image of Gyuszi that will stay with me until my own memory fades away is that of his smiling face. I do not know for sure whether the smile was a permanent feature of his physical manifestation, sort of an expression of his personality, but every single time I have come across him, he always had that warm, engaging smile on his face. I declined the opportunity to say 'good bye' to his lifeless body in the funeral home yesterday, because I want that smiling face to stay with me, whenever his name will come up in conversations with friends, whenever we recall times spent together, whenever memories of our years at UBC come to our minds.

Gyuszi also played a pivotal, although inadvertent, role in my, I should say our – including my wife's – personal life, because through a common acquaintance of his and hers, way back in 1961, Leone and I came to meet each other for the first time. That occasion, shortly after our graduation from UBC in 1961, was a merry get together between 'blind dates', both from the boys' and the girls' side, at the famous - at least in our memories - dancing club, called Johann Strauss, here in Vancouver. I believe, there still are several witnesses among us here today, who were also present at that event. A mischievous smile always appeared on Gyuszi's face, whenever we recalled memories of that occasion.

There is another warm personal memory that connects Gyuszi to us. In the summer of 1962, while I was busy studying bald eagles on San Juan Island, Washington, Gyuszi rented - then a brand new contraption - a front wheel drive, transverse engine Mini Minor and with Leone and her sister Sylvia, came to visit me on my study area on their way to see the World's Fair in Seattle. The little car broke down on the return leg of their trip, but the repair garage, where they sought help, having never seen anything like it, would not even touch it. Luckily, the car, once its tiny engine cooled down, returned to operational mode and they made it back to Vancouver without further trouble.

For many years thereafter our paths did not cross, but on our return to Vancouver in the late 70-s, we saw Gyuszi and his wife Ria at the regular Sopron Balls, which events they would not miss at any price. Our two young daughters and I were also fortunate to visit with them once briefly in the summer of 1987, at Woss Camp, Gyuszi's headquarters for many years, while working for Canadian Forest Products Co. Our daughters retained a strong image in their memory of that event and were deeply saddened to hear of his passing.

During and after the trying years of Ria's illness and passing, we saw little of Gyuszi and not until he finally found peace of mind and happiness again with his new wife Na, did he frequent again gatherings of the Sopron group. The birth of their daughter, Margaret, we were told, but we knew it anyway, was the happiest day of his life. Afterwards, even if Na was busy elsewhere, we never saw him alone; his beloved little daughter was always by his side. Once retirement age caught up with us all, we saw the Kapitany family regularly at each Sopron event, be that the picnic, the ball, which lately took on the form of a musical dinner – and the traditional 'balek-találkozó' in Nanaimo, where Gyuszi, Na and Margaret set up their tent and stayed from beginning to end. We did not even notice as little Margaret became a big girl, since she grew up right in front of our eyes.

Dear Na and Margaret, we share your sorrow. Julius' sudden passing is hard on us all, but we possibly cannot feel the pain that you two feel. Our hearts go out to you. Margaret, please continue coming to our events, spend time with us, perhaps you may even feel a bit of his presence that may have rubbed off on us, during the long years spent together, and we, will always see a little bit of his presence in you. *(Laszlo Retfalvi, Class of '61; spoken at the memorial gathering, Jan.30, 2008)*

MÉG MINDIG SOPRON

Jacsman János: **Sopron 1955 - 1956.** Részletek egy visszaemlékezésből [1]

1955 szeptember első napjaiban megkezdődött a tanítás. Előtte két nappal érkeztem Sopronba. Volt tennivaló: Beiratkozás, szállásfoglalás, berendezkedés, ismerkedés. A templomutcai egyetemi diákszállóban kaptam szállást, a régi bencés-kolostor 2. emeletén. Még három szobatársam, 'kamarásom volt: Füzi Feri, Horváth Feri és Juhász Miki. Hamar összeszoktunk, és mindvégig együtt maradtunk. Az épület zsongott a sok diáktól. Itt volt az első-, másod- és harmadéves erdészek zöme. Újra találkoztam Szilágyi Tiborral, de ő az épület másik oldalán volt elszállásolva. Szomszédom volt viszont Czeiner Zsolt.

Az elsőévesek száma 70-en felül volt. Így több hétbe került, míg mindenkivel valahogy megismerkedtem. (A kollégisták mellett volt egy pár soproni, és néhányan privát-szobát béreltek.) Az évfolyam 4 tanulócsoportba volt felosztva. Engem neveztek ki a második vezetőjének. Az egyetemi előadások és gyakorlatok inkább csak külsőleg különböztek a gimnáziumitól. Itt gondolok az előadótermek amfiteátrumszerű, vagy legalább is lépcsős hallgató-padjaira, a professzor urak és segédjeinek bevonulására, a sok fekete táblára és nem utolsósorban a hangnemre: "Tisztelt Uraim" – megszólítással kezdődött legtöbbször egy előadás.

Az alma mater 1956-ban hivatalosan a 'Soproni Erdőmérnöki Főiskola' nevet viselte. Előtte már volt Műszaki Egyetem is, de a Bányász- és Kohászkar leválasztása után [2] ismét főiskola lett. (Vagyis Magyarországon akkor a 'Főiskola' nem egy minőségi, hanem egy mennyisége fogalom volt). Az eredetileg Selmeci Bányász Akadémia leányfakultását még Mária Terézia császárnő és királynőnk alapította. 1867-ig az Osztrák-birodalom bányász-, kohász- és erdőmérnökei Selmecen tanultak, de a kettős monarchia megalakulása után magyar lett a tanítás hivatalos nyelve, és az osztrákok és csehek elhagyták Selmecet. 1918-ban az Akadémiának menekülni kellett, mert Selmec Csehszlovákiához került. A menekülő diákok és professzorok Sopronban kötöttek ki, de majdnem csöbörből vödörbe estek. Sopront ugyan is Ausztriához akarták csatolni, a későbbi Burgenland fővárosának. Nos a fiúk mindent megtettek, hogy ne kelljen még egyszer útra kelni: Harcoltak szóval, betűvel, fegyverrel. Talán csaltak is. De Sopron magyar maradt!

Egy ilyen történelmi háttér mellett, nem csoda, hogy a Főiskolán, a hagyományokat és ezen belül különösen a diákhagyományokat, nagy tiszteltben tartották. Az Ifjúsági Körnek volt a feladata, hogy a diákok ezeket a hagyományokat megismerjék és praktizálják. Persze a kommunista uralom elsők között tiltotta be az Ifjúsági Kört az 50-es évek elején. Az 1953-as politikai enyhülés következtében, ha nem is az Ifjúsági Kör, de egyes diákszokások újból - nyíltan vagy félig titokban - életre keltek. 1955 őszén már előfordult, hogy a vasútállomáson 'küldöttségek' fogadták a 'balekokat', és nagy kerülőkkel kalauzolták őket el a szálláshelyre. A balekok mi voltunk, az első évesek. Később mindnyájunkat megkereszteltek (Bacchus nevében). Így lettem én alias Dalos, és kaptam egy keresztapát is, aki a 'firmám' lett. Olvastuk, tanulmányoztuk a Tempust [3], gyakoroltuk a régi diáknótákat. Egyesek már a valdenról (az erdészdiákok volt egyenruhája) is álmodoztak.

Mindez külső jelek nem képesek az úgy nevezett 'Soproni Szellemet' megmagyarázni. A lényege- többé-kevésbé - egy közösségi érzés, amely egy életre összefogja, összetartja a Sopronban végzett diákokat. Megérteni mindezt azonban nem lehet, hanem csak mint résztvevő megélni [4].

Október vagy november lehetett, amikor egyszer felszólítottak, hogy jelenjek meg a személyzeti irodában. Nagyon megijedtem. Ugyan már eléggé szabadon fújt a szél, de még mindig bennünk lapult a félelem a hivatalos hatóságok irányában. Beléptem, és a személyzeti iroda főnöke, egy hölgy, fogadott. "Gratulálok Jacsman elvtárs" - mondta - "megkapta a Népköztársaság Ösztöndíját". Először nem tudtam miről volt szó. De mindent elmagyarázott: Havi 800 forint lesz az ösztöndíjam, de ha meg akarom tartani, a tanulmányi átlagom 4.75 felett kell hogy legyen (itt is 5-ös volt a maximum). Felbátorkodva megkérdeztem, hogy kinek vagy minek köszönhetem a kitüntetést. "Tok Miklós, a miskolci Földes Ferenc Gimnázium igazgatója javaslatára kapta meg" - volt a válasz.

Az évfolyam is értesült az ösztöndíjamról, amit még pár évvel azelőtt, a mindenható Kommunista Párt főtitkára után, Rákosi Ösztöndíjnak hívtak. Ezért nem csoda, hogy sokan ferde szemmel néztek rám, gondolván, hogy esetleg a rendszer embere vagyok. Idővel sikerült leépíteni a gyanút, de nem teljesen. Csak 1956 október végén derült ki, hogy ki volt az évfolyamunkon a titkosrendőrség beépített embere. És nem is az volt, akire a legtöbben, így én is, gyanakodtunk, hanem egy olyan valaki, mint a detektívregényekben, akiről sohasem gondoltuk volna.

Életemben először jutottam abba a helyzetbe, hogy a döntő szerepet nem az anyagiak játszották. 800 forint akkor nagy pénz volt, körülbelül egy munkás havi fizetése. A mindennapi szükséglet kielégítése mellet tudtam cipőt, ruhát venni, megengedhettem magamnak egy sört, egy kávét, és cigányzenét hallgathattam a Gambrinusban. És még mindig maradt viszonylag sok pénz. Tudtam végre anyámnak is segíteni.

A mindennapi életünket hétköznap a kollégium és a főiskola határozták meg, hétvégén igyekeztünk a fiatal városiak életébe bekapcsolódni. Kezdődött a Balek-bállal, ahol mi, elsősök, Sopron társadalmának hivatalosan bemutatkoztunk. Következtek a szombati táncdélutánok és diákbálok a gimnáziumban és a kereskedelmi középiskolában. Több diáklánnyal megismerkedtem, egyik-másik meg is tetszett.

Jött karácsony, és első alkalommal mehettem haza. De otthon az eszem már a januárban kezdődő vizsgákon járt. Két dolog izgatott a vizsgákkal kapcsolatban. Először az, hogy hogyan mennek ezek az egyetemen, vagyis mennyire különböznek a középiskolai vizsgáktól. Másodszor, hogy sikerül-e elérnem egy 4.75 feletti átlagot. Az utóbbi egy létfontosságú kérdés volt, mert már hozzászoktam a 'jóléthez'.

Tulajdonképpen nagyon rosszul kezdődött az egész. Stasney professzor úr kiadta előre az ábrázoló-geometria gyakorlatok jegyét, és én 3-ast kaptam. (Sajnos nem tudok szépen rajzolni). Ezzel a 'tartalék' rosszabb jegyeim száma egy 4-esre csökkent. Még izgalmasabb lett, amikor az első vizsgák megkezdődtek, és Nemky professzor kirúgta Szilágyi Tibort, akiről úgy tudtuk, hogy jó tanuló. Nos Nemkynél, vagyis a növénytan vizsgán, én is

majdnem kidültem. Nagy idegességemben a kérdést rosszul értelmezve a sejtmag helyett a sejtről kezdtem el beszélni. Nemky professzor úr rám nézett, ' személyesen ismert, mert az ő szakkörében dolgoztam - és indirekt figyelmeztetett a tévedésre. Megértettem és hálásan neki fogtam a sejtmagról referálni. Jelest adott. Stasneynál szintén nagyon jól ment a szóbeli. A vizsga végén így szólt hozzám: "Mit szólna ábrázolóból egy négyeshez? A szóbelije 5-ös, a gyakorlata 3-as, szóval egy jó átlag." 'Kézcsókkal' fogadtam a 'javaslatot'. Így lett egy négyesem, és a többi tantárgyból ötöst kaptam. Egy jóval 4.75 feletti átlagot értem el. Boldog voltam, sikerült.

A jó eredmény biztosította továbbra is az eddigi anyagi keretet és bizonyította, hogy a magas ösztöndíjat nem politikai okokból kaptam. Valahogy rehabilitált.

Februárban megkezdődött a második szemeszter. Még mindig a második tanulócsoport vezetője voltam. Főfeladatom a gyengébbek segítése volt. Emellett nekem kellett az előadások sokszorosított jegyzeteit beszerezni és kiosztani. Így kerültem kontaktusba Kovács Ilussal is, aki a sokszorosítóüzemben dolgozott. De ezt csak évekkel később, Kovácsék zürichi lakásában realizáltam.

Aztán kitört a tavasz. Életem talán legszebb, de soproni tartózkodásom ténylegesen legszebb időszakát éltem meg. A sikeres vizsgával öntudatban megerősítve, anyagi gondok nélkül, 20 éves, fiatalos lelkesedéssel, mindenhol ott voltunk, mindent ki akartunk próbálni. Sopron is legszebb oldaláról mutatta magát, és a politikai viszonyok egyre biztatóbbnak mutatkoztak. Megismerkedtünk soproni lányos családokkal, és többször meghívtak minket délutáni zsúrokra. Szorgalmasan jártunk táncdélutánokra és bálokra. Látogattuk a diákok törzshelyeit: A Várkapu kávézót, a Deák söröző̈t, a Perkovátz borozót, az Alpesi és Gambrinus vendéglőket.

Vasárnap mindig jártam templomba, Sopronban is. Persze nem a Kecske-templomba, amely a kollégiummal egybe volt épülve, hanem a Szent György utcai templomba. Két emlék köt ehhez a látogatásokhoz. Az első jellemző még 1956 tavaszára is. Vagyis nem vertük dobra, hogy mi templomba járunk. Diszkréten, lehetőleg félhomályos helyekre állva, mindig 'körültekintően' viselkedtünk. Egyszer aztán észrevettem, hogy a DISZ-titkárunk is a templomban van [5]. Lebuktam - gondoltam magamban, de nem lett következménye. 1956 novemberében - már az ausztriai St. Wolfgangban - aztán kiderült, hogy Tóth Jóska meg tőlem ijedt meg. A másik emlék egy leányzóval kapcsolatos. Mindig fenn volt a kórusban, ahova én is feljártam. Először szemezgettünk, majd követtem párszor az utcán, egyszer aztán leszólítottam. Így végül megismerkedtünk, de kár volt az energiáért...

A nyári szemeszter lassan véget ért, és vártak ismét a vizsgák. Nem féltem már, habár egy kis szorongás volt bennem, hisz nálam nagy tét forgott a kockán. Nos minden jól sikerült, az átlagom 4.75 fölött maradt. Így biztosítva volt az ösztöndíjam a 3. szemeszterre is.

A vizsgák után nem hazamentünk, hanem Kecskemétre, katonáskodni. A katonai kiképzés hozzátartozott a tananyagunkhoz. Az erdészek a tüzérséghez voltak beosztva. Sopronban azonban csak teória és terepasztali gyakorlatok voltak. A 'reális' kiképzés a nyári szünetekben várt ránk. Egy, kecskemét déli határában fekvő kaszárnya udvarán felépített sátortáborban szállásoltak el. Rendes katonai egyenruhát kaptunk, de minket nem nyírtak kopaszra, mint az igazi kiskatonákat. Altisztjeink a helyi kaszárnyából megpróbáltak mindent, hogy bemutassák a 'diák elvtársaknak' a katonai kiképzés 'szépségeit'. "Magának hány érettségije van?" - szállóige lett, és jellemző volt az ottani altisztek képzettségére. A tisztikaron belül a soproni Penke főhadnagy 'elvtárs' volt a közvetlen feljebbvalónk. Füzi Feri ismerte őt a (Kommunista) Pártból, és mivel Penke szeretett ultizni, beszervezett harmadiknak. A többiek kúsztak-másztak a kaszárnya gyakorló pályáján, mi meg 'vertük a blattot'. A főfeladatunk az ágyúk megismerése és kezelése volt. Részben 76 mm-es, részben 122 mm-es második világháborús orosz ágyúkat cipeltünk-toltunk a kecskeméti homokban. De az ágyukat igazán kipróbálni, sajnos nem adtak alkalmat. Egyszer kaptunk kimenőt is, és megnéztük Kecskemétet. A négy hét gyorsan letelt. Az utolsó napon ünnepélyes keretben feleskettek minket a Néphadseregre, és megkaptuk a 'rangot'. Legtöbben őrvezetők lettek, egy páran - köztünk én is - tizedes. Sőt, a 'fegyelmezett magatartásért és a jó közösségi munkáért' még 100 forint jutalomban is részesültem. Mindezeket valószínűleg ulti-tudásomnak köszönhettem.

Július végétől újra Szilason voltam. Augusztus közepén elmentem egy hétre Tornára, Szlovákiába, Mari nagynéném családjához. Utoljára 1946 nyarán voltam náluk. Már 6 gyerek, 5 fiú és egy kislány, ugráltak az udvarban. (Még 3 fiú született a következő években)..

Augusztus végén nagy lelkesedéssel utaztam vissza Sopronba. Szeptember 3.-án, hétfőn, megkezdődött a tanítás. Mi már 'kohlenbrennerek' voltunk, - így hívták a másodéveseket. Az új balekok közül feltűnt nekem két vöröses hajú fiú. Különben nem igen törődtünk velük. Szeptember végén a jól tanuló diákok az árvíz-sújtotta Mohács-szigetre mentek, az újjáépítésnél segíteni. Budapestről különhajóval mentünk le a Dunán. Megérkezve ismét sátortáborban laktunk. Nappal dolgoztunk kőművesek mellet, éjjel fáztunk, mert hidegre fordult az idő. Az első hét végén nagy táncos mulatság volt a Sziget egyik településén. Igyekeztünk lányokkal, fiatalasszonyokkal megismerkedni, ki-ki váltakozó sikerrel. Október közepe táján ismét Sopronban voltunk. Legnagyobb problémám az volt, hogy hogyan fogom behozni a mechanika előadások anyagát. Az első ösztöndíjamból - már 1200 forint - vettem egy öltöny ruhát, ünnepi alkalmakra. Betettem a szekrénybe. Akkor még nem tudtam, hogy soha nem fogom felvenni.

Az októberi lengyelországi eseményekről, de a szegedi és budapesti diákszervezkedésekről sem, nem hallottunk sokat, mert Mohács-szigeten nem informáltak minket. Így aztán, legalább is engem, eléggé meglepetésszerűen ért a forradalom. Azzal kezdődött, hogy október 22.-én este nagygyűlésünk volt a Sotex-kultúrházban. A felsőéves fiúk bátran támadásba lendültek a (Kommunista) Párt ott lévő funkcionáriusai ellen. Felolvastak üdvözlő-táviratokat más főiskolák és egyetemek diákjaitól. Ekkor jelent meg az egyik vöröses hajú balek is, aki - Donáth Györgynek bemutatkozva - felolvasta bátyja levelét a budapesti Műszaki Egyetemről. A diákok követeléseit 16 pontban foglaltak össze, amit a nagygyűlés résztvevői megszavaztak. Másnap délután a diákság a lengyel munkásokat támogatva egy néma felvonulást rendezett a belvárosban, a városháza környékén. Nem történt semmi incidens. Este Budapesten kitört a forradalom. Budapesten még javában dúltak a harcok, de vidéken, így Sopronban is, és a legtöbb helyen erőszak nélkül, eltűnt a régi rendszer. Sopronban a diákok átvették a rendfeltartás feladatát. Én is kaptam egy karabinert. Vigyáztunk az élelmiszerüzletekre, vagy ellenőriztük a Győri úti vasútaluljárónál a városba bejövő közúti forgalmat. Beosztottak a 'vidéki csoportba' is. Ebben a funkcióban Boa Sanyival Nagykanizsára utaztunk, ahol az

Üveggyárban kellett volna a munkásokat a kormány ellen buzdítani. Az információink útközben sajnos elavultak: Megalakult egy új kormány Nagy Imre vezetésével a felkelők oldalán...
Nagykanizsán erősen tanakodtam, hogy elmenjek-e nagybátyámhoz a közeli Becsehelyre. Végül is úgy döntöttem, hogy visszamegyek Sopronba. Ki tudja, mi lett volna a sorsom, ha Becsehelyen maradok.
Október végén győztek a felkelők Budapesten is. Az oroszok elhagyták a várost. Fellélegeztünk, reménykedtünk, kezdtünk hinni egy szebb jövőben. Sopronban még egyszer felejthetetlen napokat éltünk meg. De aztán jött a brutális ébresztő. November 4.-én kora reggel riadóztatták a soproni diákokat. Hideg volt. Egy vastag talpú félcipőt, téli zoknit, a két legrosszabb nadrágomat, egy vastag pulóvert és egy erős kiskabátot vettem fel. "A gödrökben feküdni jó lesz"– gondoltam. Az idősebb szemeszterek kimentek Sopron keleti határába, hogy feltartoztassák az oroszokat. Minket, alsó szemeszteresek, felküldtek a Lővérekbe, az akkor is még 'Rákosi üdülőnek' hívott épületcsoportba. Mi lettünk volna a hátvéd.
Délután 3 után jött hír, hogy minden elveszett. Az ágyúk valami ok miatt nem működtek, így az orosz tankok Sopron előtt állnak. Mi, az ágyúinkat a teherautók utána akasztva, a golyószórókat a személyi fülkék tetejére felszerelve, kézigránátokat felpakolva, elindultunk dél irányba, a mucki határátkelőhöz. A keskeny, meredek utakon a teherautók motorjai fulladozni kezdtek. A legtöbb ágyút leakasztottuk, és betoltuk őket az árokba. A mucki őrház előtt már rohantak felénk a katonák - "Fiúk ne lőjetek!" - kiabálták. Tovább mentünk a határsávig [6]. „Ott vezetőink kijelentették, hogy mindenki a saját felelősségére megy át Ausztriába vagy megy vissza Sopronba. Nagy beszédek voltak, "maradjunk együtt, menjünk együtt és visszajövünk együtt" jelszavakkal. Bevallom őszintén, hogy nálam nem a jelszavak billentették el a mérleg nyelvét, hanem hogy esteledett, fáztunk, havas volt a táj és nem ismertük a terepet. Így végül, egy akkor és ott kényelmesebbnek tűnő megoldást választottunk." [7] 1956 november 4.-én délután 5 órakor, egy marék földdel a kezemben, elhagytam Magyarországot.

Melléklet

[1] Jacsman Janos: Szilas 1936 – Sopron 1956. Gyermekkorom und fiatal éveim Magyarországon. Manuskript. Zürich 2006. 39 oldal.

[2] Állítólag Rákosi Mátyás, az 1950-es évek elején Magyarország kor-látlan ura, utálta a Soproni Egye-temet, és ezért szétrobbantotta az ősi egységet. Miskolcon épült egy új, «szocialista» Egyetem, és a bányászoknak és kohászoknak oda kellett költözni. A "reakciós" erdészek maradtak, de csak mint főiskolások. 1954-ben a harmad-, negyed- és ötödéves bányászok visszajöttek Sopronba.

[3] Ruzsinszky László: Tempus. Regény. Kiadja a M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolai Ifjúsági Kör. Sopron 1932. 79 oldal.
A Tempus a soproni diákok bibliája. A hagyományos diákéletet egy szerelmi történettel összefűzve, megismerteti az ősi diákszokásokat és diáknótákat.

[4] A «Soproni Szellem» egyik demonstrációja a Nyugat-Európában élő volt soproni diákok pünkösdi találkozója, amelyet kétévenként tartanak, váltva Ausztriában, Németországban és Svájcban. Ugyancsak ezt a szellemet igazolja, a mi, Svájcba került volt soproni erdőmérnök-hallgatók, immár 50 éves összetartása.

[5] «DISZ» az akkori egyetlen és hivatalos magyarországi ifjúsági mozgalom: a «Dolgozó Ifjúság Szövetségének» rövidítése (akronym).

[6] A határsáv egy kb. 15-20 m széles, felszántott és állandóan gereblyézett terület volt az aknazár előtt, amely a lábnyomok ellenőrzésére szolgált. Habár 1956 tavaszán a technikai határzárat nyugat felé is leszerelték, a «megművelt» földsáv ősszel még látható volt.

[7] Átvettem egy munkámból, amely az emigrációm történetével foglalkozik: Jacsman János: Sopron 1956 - Zürich 2006. Beszámoló az Erdőmérnöki Főiskola Svájcba került hallgatóiról. Erdészettörténeti Közlemények, LXXI, (1956-2000), 12.-33. oldal. Budapest 2006

Fülöpp Zoltán: **Nostalgia**

Miskolcon születtem, 1929-ben. Családunk Diósgyőr-Majláthon élt 1940-ig. Édesapám mint erdőmérnök, a Lillafüredi Állami Erdei Vasútnak (LAEV) volt a vezetője. (Az I.Világháború végén Selmecen kezdte tanulmányait s 1923 tavaszán kapta meg diplomáját Sopronban. 1924-től munkái a Bükk erdőihez kötötték. Édesanyám vasgyári születésű volt. Ott találkoztak s 1927-ben, Miskolcon esküdtek meg.)
Közlekedtünk, majd síkkel tapostunk ösvényeket az erdők fái között. A tél általában 3-4 hónapig tartott s többnyire 'vacogóhideg' volt, mely vastag jégréteget vont a Hamori tóra. Oda jártunk korcsolyázni. Emlékezem, 3-4 éves koromban bukdácsolva követtem szüleimet, akik oly szépen tudtak 'bógnizni'.
1940-ben apámat Budapestre helyezték. (Csonka országunk elvesztett részei részben visszatértek s az erdei vasútak száma meggyarapodott.) Munkaköre kibővült, sokat volt távol tőlünk, rengeteget utazott. Számos útjára elkisértem, így ismerkedtem meg a Kárpátok lenyűgöző hegyeivel, majd a Mátrával, meg a Bakonnyal, később a Zalai erdőkkel. Annak ellenére, hogy szerettem a természetet, az erdészet helyett a katonaságot választottam: 1943 őszén elhagytam a budai Ciszter gimnáziumot s berukkoltam a marosvásárhelyi hadapród-iskolába.
A második háború végével én is ott álltam a válaszúton, mint apám 1918-ban: vajjon kedvelni fogom-e az erdészkedést? Erdőmérnök ismerőseink, meg jó apám biztatására, 1947-ben megkérvényeztem a Főiskolára való felvételemet. Megkaptam s szeptember közepén Sébor János dekán úr 'egyetemi polgárra' fogadott!
18 éves, tapasztalatlan és komolytalan fiú voltam. Kopasz, kugligolyóhoz hasonló fejem feltűnő volt s ismerté váltam. Firmáim 'Kugli'-nak kereszteltek el a balek vizsgán és hosszú évekig voltam ismert ezen a néven. A négy év alatt sok jó barátságot kötöttem -de volt néhány olyan is akik félreismerték humoromat. Tanulmányaimban a biológiai tárgyak domináltak. Műszaki vonalon sohasem értem el apám szintjét. Két nemes professzorom (Sébor és Adamovich)-nak köszönhettem később, miután 'számkivetésbe' kerültem, hogy a 'sarat megálltam'. Előadott anyagaik és gyakorlati oktatásaik kitűnő segitséget nyújtottak úgy a földmérési, mint erdőfeltárási problémáim megoldásában. (Itt különösen hálával gondolok Partos Tóni (A. Laci volt adjunktusa) firmám tanácsára, a bakonyjákói vasútvonal egyik átereszéveI kapcsolatban. Az évek hosszú során az élet sok mindenre megtanitott. Csak egyet nem tudtam megtanulni: szótlanul elmenni az igazságtalanság mellett.
Jól ismert dolog, hogy 1951 tavaszán a Főiskola hallgatóságából 45 hallgatót 'kizártak' politikai okok miatt, 31-et a mi évfolyamunkról. Minthogy erről már sokan irtak (többek között: "Sopron, Sopron, te vagy az oka mindennek!"- az 1951-es valetánsok könyvében) én csak a magam esetére térek vissza. Azzal vádoltak. hogy kiszolgáltam a fasiszta Horthysta rendszert (mint katona); vallásos beállitottságú vagyok (7 évet tanultam a papoknál s templomba járok) és az apám is az, értelmességi származású vagyok, tanulmányi eredményeim elégtelenek és terjesztem a reakcíót! Érdekesség miatt a 'határozatot' itt bemutatom, megjegyezve, hogy szomorúnak tartom, hogy az akkori dékán,

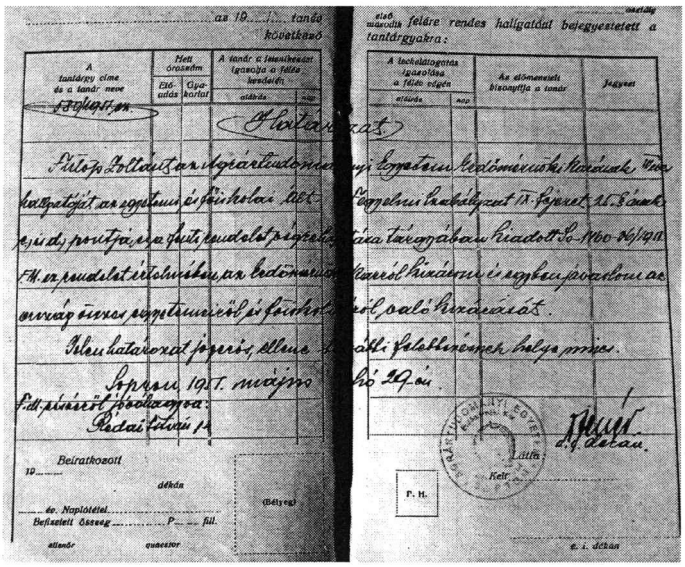

Dr. Fehér Dániel, volt világhires professzorunk negyvenötször irta alá nevét ennek az 'ocsmány-határozatnak', amivel nem emelte hírnevét!

Évekkel később, Dr. Adamovich László, kedves professzorom és barátom, egy könyvcikkel ajándékozott meg, melyet id.Fuchs Antal irt, aki talán másodéves erdész volt 1951-ben s egyike volt a kízáratottaknak. 24 órát adott az AVO nekünk akkor Sopront elhagyni, ezt említi meg Tóni, a 'Dicsértessék a Bakony'! c. könyvében. Ime a részlet:

Másnap jóval a 2-1 órás ultimátum letelte előtt már a vonaton ültünk. Elhagytuk Sopront. Voltak akik csak ideiglenesen, sokan azonban végleg. Sajnos magam is ez utóbbiak közé tartoztam.

Akkor ott a vonalon, a történtek ellenére vidám volt a hangulat. Fülöp Zolit meséltettük, akit negyedévről zártak ki és aki alacsony termetével, vidám történeteivel, közkedvelt kedves alakja volt a főiskolának. Elmeséltettük vele azt a történetét, amellyel egy tanulmányút alkalmával rettenetesen felingerelte a főiskola egyik tudós professzorát .

Különböző korú bükkösöket szemléltek meg valahol a dunántúlon, és miközben gyalogosan igyekeztek az egyik tagból a másikba, Fülöp Zoli (akit az egész főiskola becenevén Kuglinak szólított) engedélyt kért az illető professzortól, hogy menetközhen egy viccet elmesélhessen. Miután megkapta, így folytatta:

-A'finn-szovjet háború' idején történt, hogy itt nálunk Magyarországon a tanitónéni olyan mondatokat fogalmaztatott a nebulókkal, amelyeben két fontos szónak kellett benne lennie: 'finn' és 'lotta'. (Ez utóbbi nőket tömöritő szervezet volt a háborúban és ismert volt sokoldalú hősies magatartásáról). A tanitónéni megelégedéssel hallgatta a többnyire helyes válaszokat:

'A hős finn katona megsebesült és a lotta ápolja'. - 'A lotta lőszert visz a finn katonáknak', stb., stb,.

Egyszer csak Móricka is jelentkezik. Hej megörült a tanító néni a ritka pillanatnak és büszkén szólitotta fel a feleletekben nem jeleskedő nebulót. –'Halljuk, halljuk, Móricka' ,

Kugli ekkor megtorpant, szemeit a professzorra meresztve, tagolva mondta el Móricka válaszát:

-'Finn-gottam – hal-lotta?'

A professzor hirtelen rettenetes dühbe jött és szinte ordítva tajtékzott:

-Kikérem magamnak ezt a szemtelenséget. Nem elég, hogy orrom alá ereszti bűzét, még be is jelenti?!

-De professzor úr - felelte Kugli elképedve - hiszen ez a poén!

- Lehet; hogy ez magának poén. de nekem nem!

Aztán lassan lemaradoztunk. Ki Kapuváron, ki Csornán, ki Győrben szállt le, vagy ült át másik vonatra, hogy megvigye a szomorú hirt az otthoniaknak.

Igen, noha viccelődünk, útunk mégis majdnem gyászmenet volt. A csendes órákban én is elgondolkoztam, hogy életpályám ismét kudarcba fulladt. -Akkor még nem tudtam, hogy a jó Isten mennyi szépet is tartogatott nekem. *(Gibsons, BC, 2008 március 1)*

ELSŐ NYÁR KANADÁBAN

Takács József: **Első nyári (1957) munkám**

A Kapocs-ban közölt felhivás az első nyári munka elmesélésére kicsit megcsiklandozott és megpróbálom emlékeimet csokorba szedni mielőtt elfelejtődnek.

1957 tavaszán a Powell River-i Sopron menekült-tábor lakója voltam, a többi soproni diák, tanár és családok:új világba került közösségében. Hátunk megett vagy két hónap angol tanulással és a táborban együttélés élményeivel.

Új fontos lépés előtt á11tunk: munkát találni (segitséggel) a nyár idejére, hogy megteremtsük továbbtanulásunk anyagi alapjait és ismerkedjünk a számunkra nagyon új országgal, jövendő otthonunkal. Lehetőségek álltak előttünk munkát kapni a fakitermelő vállalatok, a Forest Service, Nemzeti Parkok alkalmazottai körében. Minden lehetőség merőben külömbözött attól amit pár hónapja Magyarországról, drámai háttérrel érkezett soproni erdőmérnökhallgató elképzelhetett..

E mozgalmas időben Roller dékán úr hivott félre mondván: Jóska. a UBC Zoológia Fakultása keres Dr.Udvardy Miklós professor közvetitésével valakit, aki érdeklődik az ornitologia iránt, ügyeskezű és négy hónapig egy szigeten fog élni madarak. között, egy Master képesitésre készülő ornitologus diák aszisztenseként. Megköszöntem az ajánlatot és közöltem, hogy kész vagyok a munkára. Április vége volt akkor. A következő reggelen táborunk felügyelője,Mr.Forbes kivitt a buszállomasra, aztán busszal, kétszeri komphajó átkeléssel Vancouverbe érkeztem.

A buszállomáson a kedves Udvardy család várt és a UBC-re vittek. Itt ta1á1koztam. a következő négy hónapra leendő főnökömmel, Jerry Van Tets, 28 éves, barátsagos hollandussal, aki kicsit dadodott és én a következő négy hónap során ezt a beszédmódot sajátitottam el. Mikor hosszú együttlét során megismerkedtünk, e1mondta, hogy az ő nagyon szeretett nagymamája valamikor régen egy magyar grófkisasszonnyal volt együtt egy leánynevelő intézetben és unokájának azt tanitotta, hogy a magyarokat tisztelni kell.

Következő napom gyors ismerkedés napja volt. A Zoológia épületben vagy féltucat zoologus diák készülődött, mint mi is, a nyári munkára. Ki medvéket, ki mormotákat vagy vadludakat tanulmanyozni az óriás British Columbia külömböző vidékeire: Számomra minden új volt, az arcok, a beszéd, a kupacokba rakott felszerelés. Jerry büszkén mutatta a fal mellett oldalára forditott 12 láb hosszú, új, zöld 'fiberglass' csónakot, a következő hónapok közlekedési eszközét. Kérdezte tudok-e úszni, "ó ja" mondtam, pedig ez nem volt igaz, de nem akartam első kanadai nyári munkámat veszélyeztetni. Felszerelésünket, csónakunkat és egy számomra titokzatos nagy dobozt, aminek az oldalára Johnson 5 ½ HP volt nyomtatva, elvitte egy teherautó.

Mi ketten taxival robogtunk a repülőtérre. Utunk végcélja a Vancouver Sziget délkeleti felén lévő Mandarte Sziget, kb. 10 mérföldre Sidney-től. A.környékbeliek a szigetet Bird Island (Madár sziget)-nek hivták

Számomra rendkivül gyorsan peregtek az események. A repülőút,

ami odáig első légi utam volt, hamarosan egy halászhajóból átalakitott helyi tengeri teher járműn folytatódott.
Kapitányunk egy második világháborút kiszolgált 'navy' tiszt, lelkesen mutogatta a kétoldalt eltűnő látnivalókat, túlkiabálva a motor pöfögését. Csónakunk hosszú kötélen himbálózott a hajónk felkavarta hullámokon.
Egy óra pöfögés után a Mandarte Sziget keleti partján kerestünk és találtunk lehorgonyzásra alkalmas helyet és a csónakunkkal fuvaroztuk felszerelésünket az ezideig lakatlan sziget sziklás partjára. Kapitányunk jó szerencsét kivánván elköszönt és pár perc múlva egyre messzebbről hallottuk a hajó ismrős pöfögését
Ketten maradtunk, a hajómotor hangját ezenyi sirály sikoltozása váltotta fel

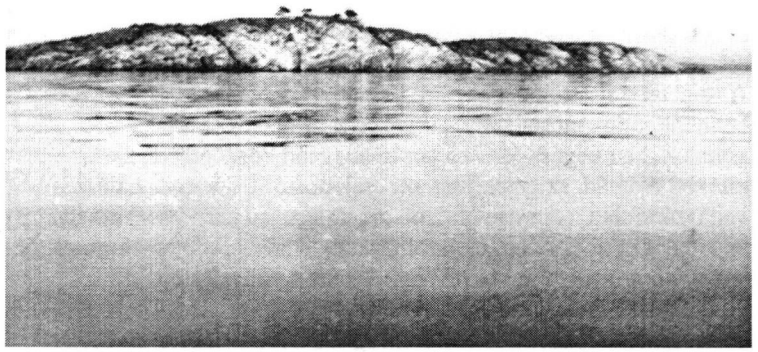

Jerry már járt itt rövid terepszemlére a zoologián feletteseivel és a környék indiánfőnökével mert a sziget indián terület volt. Itt gyüjtötték a sirájtojást és a szomszédos amerikai oldalon, a szigettől kb. 10-15 mérföldre becserélték nekik kivánatos dolgokra. Tojásgyüjtést már abbahagyták és az itt élő sirályok, kormoránok, 'pigeon guilemot'-ok, 'oyster catcher'-ek és néhány 'song sparrow' tanulmányozása nem ütközött akadályba.
Táborhelyünk a partraszá1lás felett magasodó szikla-plató, egy ház-helynyi füves-köves sik részén volt, sűrű vadrózsa, csenevész egyéb cserjék alkotta bozót háttérrel.
Sátrat vertünk a közeledő alkonyatban és a 'Coleman stove'-on melegitett babkonzerv és kannás sonka vereshagymával, (a következő négy hónap főétele) no és kávé elfogyasztása után kezdtük az előttünk álló idő, nyárimunkánk tendőit, elképzeléseit megbeszélni.
Jerry nagyon jóindulatú ember volt, a háború idején német megszálás alatt éltek családjával Hollandiában. Rokonszenvezett a mi sorsunkkl, akik '56'-ban a csodálatos álmok világából a keserves menekülés valóságába zökkentünk.
Az esti beszélgetések az eleinte szokatlan csendben kerültek sorra mert a madárvilág körülöttünk takarodót tartott, hogy másnap reggel napkeltével új erővel kezdjék a rikoltozást. Amit külömben hamar megszoktunk. A négy hónapos ottlétünk során egyáltalán nem volt eső.
Napjaink rendkivül mozgalmasak voltak. Az első napokban két megfigyelő kunyhót épitettünk tengerpartról felcipelt uszadékfából, sárga ponyva tetővel. Egyik a lankás keleti oldalon fészkelő 'double-crested' kormorán kolónia megfigyelésére szolgált, a másik a sziget ÉK-i meredek szik1áin fészkelő 'pelagic' kormoránok megfigyelő helye volt. Délelőtt az egyikben, délután a másik kunyhóban kuporogtunk. A megfigyelések témája: fészkelés, táplálkozás, fiókák gondozása-védése, stb. voltak. A sziget kb. 1 mérföld (1600 m) hosszú és kb.1/4 mérföld széles. Sokat kutyagoltunk, szaladtunk a szanaszét feszkelő sirályok nagy felháborodására.
Az első napokban megismerkedtem csónakmotorunkal. Mint az e1őzőkben emlitettem, dobozban érkezett, amit a szigeten nyitottunk ki. Jerry kijelentette, hogy ő nem ért mechanikus dolgokhoz és az én dolgom lessz a motor kezelése. Az ilyenkor elhangzó OK után e1őszedtem a Selmeci Gyurka közreműködévével minden sopronínak beszerzett pirosfedelű angol-magyar szótárt és próbáltam az először látta: motor titkait kitalálni. A szótár nem segitett. Leszedtem a boritót, kitapogattam mi hová megy, nagy segitség volt a motorgyertyák felfedezése. Igy aztán némi köveken bukdácsolás és kétnyelvü kiabális után csónakunk motorostól, velünk együtt vizre került. A motor berregett, a csónak szépen siklott a vizen. Jerry a csónak elején figyelt, jómagam egy állitólag mentésre is használható párnán csücsülve kezeltem a motort.
Után 4 hónapig igy közlekedtünk, hetenként élelmet, benzint vásárolni, ivóvizet tölteni az 5 gallonos kannába (szigetünkön nem volt ivóviz) a 10 mérföldre lévő Sidney városkában.
Esti beszélgetéseink soráran Jerry előhozta egy állandó, télen is használható házikó tervét. A gondolat nekem is tetszett.
Szigetünk és a környező pár mérföldre lévő szigetek partjain rengeteg az uszadékfa, amiből a célnak megfelelő házikót lehet épiteni, gondoltam. Felszerelésünkben volt néhány szerszám is: fürész, balta, kalapács, fogó, mérőszalag és egy szintező. Akkori ismereteim szerint elegendő célunkhoz. Az elkövetkező időkben a partokat jártuk mérőszalaggal, fürésszel, baltával felszerelve. A kiszemelt, méretre vágott darabokat tutaj formájában kötöttük csónakunk után. A helyet kihasználandó, a csónakot is teleraktuk alkalmas fadarabokkal és tetejére telepedve utaztunk vissza szigetünkre.
Egy ilyen rakomány usztatása során egy 'killer whale' keresztezte utunkat 10-15 m távolságra. Szerencsére nem volt kiváncsi természetű
Napjaink roppant mozgalmasak voltak. Napirend: reggeli 7 körül (Jerry volt a szakács, én mosogattam), déle1őtt az egyik kunyhóban megfigyelés, amikor Jerry jegyzetelt, én figyeltem és szimpla rajzokat készitettem a madarak mozgásáról. Dél körül a szokásos ebéd, rövid pihenés, majd sürgősen a másik kunyhóhoz megfigyelésre. Vacsora készités, jómagam a lassan épülő kabinon dolgoztam. Vacsora után Jerry is segitett az előkészitett darabok elhelyezésében:
Alkonyatkor a sirályok elcsendesültek, mi beszélgetve élveztük a csendet.
Július vége körül a sirály és kormorán fiókák anyányiak voltak, miután június elején kikeltek. Ebben az időben a sipákolás, rikoltozás ujabb rekordszintre emelkedett. A sirályfiókák mint egy hazai baromfiudvarban csatangoltak táborhelyünkön, épülő kabinunk kürül, felszedve száradó zoknit, ceruzát, papirokat, kanalakat. Ebben az időben gyűrűztük a fiatal madarakat. A szülő madarak határozottan rossz szemmel nézték tevékenységünket.
A csuklyás vászonkabát, a védőszemüveg fontos darabok voltak a kormorán 'spricentések' mintázta ruházatunkban. Jónéhány fejbekólintás szitkozódó áldozatai is lettünk.
A meredek sziklafalakon fészkelő, fehér 'gatyaszárat' viselő 'pelagic' kormoránok gyűrűzése csak részben sikerült.
Abban az időben' (1957) kb. 10 csenevész douglas fenyő tengőgött s szigeten, kevés cserjeféle, főként vadrózsa élt még itt.
A nyár közepén viritott a 'lupin' szép kék virága szigetünk déli részén. Augusztus vége felé kabinunk közeledett a befejezéshez
Egy kedves Sidney-ben lakó ismerősünk egy ablakot és a kétszárnyú un. 'ducthdoor'-hoz két pár erős zsanért adományozott 'tudományos célra', mármint a télen nyáron használható kabin megépitésehez. Ugyancsak ő adta kölcsön a vörös cédrus zsin-

dely hasitására való 'frow' szerszámot is. Ezzel készitettem a tető zsindelyezését és a fal boritásokat.
A nyár végére a sziget madár lakói felnevelték fiókáikat, etették még a fiatalokat, de tanitották is őket maguk lábán állni a természet örök törvénye szerint.
A szigeten töltött hónapok során a környékbeliek megismertek bennünket, kiváncsiak lettek tevékenységünkre, barátságosak voltak.A heti bevásárlásaink során az utcán köszöntöttek bennünket. Nomád, szigetek partjain családostól letanyázó, halászó-vadászó indián ismerőseink 'Joe the hungarian carpenter' néven tartottak számon. A szigeten töltött utólsó három napon aludtunk a nyár során épitett kabinunkban. Gyakran voltak látogatóink, kiváncsiak voltak a 'madár sziget' zajongó-tollas és két torzonborz ember lakóira. A victoriai újság érdeklődő riporterei is felkerestek bennünket. Az elmult négy hónap során szükös levelezésünket egy kedves Sidneyben élő családhoz kézbesitették. Elérkezett a lázas pakolás, utazás napja vissza Vancouverbe, a UBC-re. Fülünknek eleinte hiányzott a megszokott madártömeg nemszünö rikoltozása. Jómagam a rengeteg élményt, ismereteket eleinte csak a társamtól elsajátitott dialektusban tudtam előnni réglátott barátaimnak. A madárvilágból az kanadai diákvilágba érkeztem.

Pintér László: **Az első erdészeti munkám Kanadában**

(Mint még emlékezünk rá (talán), hogy 1957 nyarán nem volt könnyű munkát találni, főleg nekünk, akik az angollal még hadi lábon álltunk. Jelentkeztem én is munkára a táborban megjelent munkaközvetítőknél. Be is kerültem egy csoportba, akiket az erdészeti hivatal kivitt az erdőre, megmutatni az erdőbecsléshez szükséges szerszámokat és azok alkalmazását. Mindenkinek próbát is kellett végezni, melynek sikeréből aztán elhatározták, hogy sokunk közül ki felel majd meg legjobban a követelményeknek. Én azt hiszem, hogy akkor buktam meg, mikor a fúróval (increment borer) nem találtam el az évgyűrűk középpontját. Másik csoportokban szerencsésebbek voltak, mert sokan a Nemzeti Parkokban kaptak elhelyezést és többen fakitermelő telepeken. Én így aztán az első két nyáron (1957 és 1958) csak alkalmi munkákból kerestem meg a megélhetéshez szükséges anyagiakat. A tandíjamat egyetemi kamatmentes kölcsönből fedeztem.)
Első erdészeti munkámat 1959 nyarán kaptam Jancsik Karcsi jóvoltából, aki megtudatta velem, az F.G.J Johnson erdészeti vállalat munkás felvételét. A vállalat szerződéses megbízást kapott a federális kormánytól egyes British Columbia-i Indián Rezervátumok faanyagának felmérésére és feltérképezésére. Miután beszereztem a szükséges ruházatot (szöges bakancs, meleg alsó ruha, esőruha, hálózsák, légmatrac, stb.) több kanadai és soproni diákkal együtt a vállalat repülővel vitt fel bennünket Prince Rupertbe. Két nagyobb csoportba voltunk beosztva. Az én csoportomban a 9-ből 4 volt kanadai. Prince Rupert környékén nagy erdőterületek voltak az indiánok birtokában. Ez a vidék híres a nyári hűvös esőzéseiről.
Szerencsétlenségemre az én poggyászom valahogy lemaradt a repülőről. Így aztán az első éjszakát melegen felöltözve, ahogy lehetett, fenyőgallyakból épített ágyamon töltöttem. Jandó Tibi egy gyapjú pokrócot is kölcsönzött, amit nálam is hagyott, miután jobb állásért otthagyott bennünket. Szerencsére másnap megérkezett a csomagom és élvezhettem az ebből származó luxus cikkeket, mint a légmatrac, hálózsák, meleg ruházat, stb. Ez a nyár tényleg bemutatta hírességét. Napfényt csak ritkán láttunk, és ilyenkor kiteregettük vizes gönceinket száradni. A borús, ködös napok még elviselhetők voltak, de a szeles esők bizony próbára tették a száraz nyári meleghez szokott érzékeinket.
Kétszemélyes munkacsoportban dolgoztunk. A térképen kijelölt minta-szalagok faállományát mértük fel és durva topográfiát is készítettünk. Az én feladatom, mint 'compassman' az volt, hogy a kb. 10 cm átmérőjű kézi iránytűvel kövessem a meghatározott irányt az egyik bázisvonalon kijelölt ponttól az egy mérföldre lévő másik bázisvonalig, a mérőszalagot magam után húzva. A munkatársam, a 'cruiser' fogta a 132 láb hosszú mérőszalag hátsó végét, mikor a megjelölt ponthoz érkezett. Ő mérte a fa átmérőit 'Biltmore stick'-kel a 33 láb széles csikon belül. Időnkint famagasságot is mértünk, főleg, mikor új állományba értünk. Egyik zivataros napon történt, hogy a nem-vízhatlan iránytűmbe beszivárgott a víz, és a tű nem tudott szabadon forogni. Meg kellett ütögetnem, hogy lengésbe hozzam. Persze, hogy nem találtam el a kijelölt pontot a második bázis vonalon, de még csak közel sem voltam hozzá. Szégyeltem magam, bár nem egészen az én hibám volt. A következőkben mindig vízhatlanítottam viasszal és nem volt semmi problémám. A bozótos erdőben és meredek hegyoldalakon eléggé kifáradtunk mire vége lett a munkanapnak. Este jóízűen ettük meg Tolnai Pista főzte magyaros vacsoránkat, amitől egyik kanadai fiú hasmással panaszkodott. Ezután kezdődött vizes ruháink szárogatása a tábortűznél. Lettek is égési sebek nadrágjainkon, kabátainkon. Ha nem esett az eső, akkor az izzadságtól lettün vizesek. A reggeli öltözködés volt szerfölött kényelmetlen, de szügséges teendő. A hálózsákból kibújva, a nyirkos ruha felvétele valóságos önkínzással vetekedett. Szerencsére nem tartott sokáig, mert a nedves ruha is 5-10 perc alatt, egy kis mozgás közben átmelegedett a testtől. Voltam itt compassman-je Ray Ostby-nak, Peter Haskins-nek és Szauer Jánosnak. Július közepe táján befejeztük Prince Rupert környékén a munkát, és hárman: Peter Haskins, Koós Béla és én a partvidék fjordjaiban megbúvó kisebb rezervátumokat látogattuk meg Prince Rupert-tól egészen Dean Channelig, az Erdészeti Minisztérium D.M. MacKay nevű hajójával, és felméréseket végeztünk. Este visszatértünk a hajóra, ahol vacsora várt ránk. Ezeken a rezervátumokon már rágóta nem éltek Indiánok. Szinte áthatol-

hatatlan bokrok nőtték be a területeket, nagyon kevés erdős résszel.
Innen Kitimaton keresztül mentünk Babine Lake-re, ahol ugyancsak erdő felmérést végeztünk rövid ideig. Augusztus elején bocsátottak el bennünket és busszal jöttünk Vancouverbe.
Szerencsémre újra akadt egy erdészeti munka a Gormely Forestry Service-nél szeptember első hetének végéig. Itt is hasonló beosztásban dolgoztam Dobozi Tamással, Boston Bar környékén. Egy horihorgas holland férfi, Borre van Doornink, volt a főnökünk, akit elég volt követni, mikor gyalogotunk be Skazzy Creek völgyébe 20-30 kg-os hátizsákkal a hátunkon, kb. 5 km-t a vasuti sineken és 3-4 km-t a patak völgyében erdei ösvényen. Ez a munkám azért is volt szerencsés, mert ez a vállalat a következő két nyáron is visszhívott, sőt végzés után is nekik dolgoztam, míg '63 tavaszán MacMillan Bloedel nagy-vállalat fel nem vett havifizetéses mérnöki munkára, ahol 30 évig dolgoztam különböző mérnöki beosztásokban már emberséges körülmények között.
(P. L, Class of '61)

Szabó György: **Az első nyár - 1957**

Röviddel a Powell River- i munkaerő-felmérés/toborzás után, március végén, vagy április legelején értesítést kaptam, Hidasi Pistával együtt, hogy április 7-én jelentkezzek a BC Forest Products Pitt Lake-i fakitermelő telepén munkára, chokerman-i beosztásban. Bár a hamar jelentkező munka lehetősége egy bizonyos fokú örömmel töltött el, a soproni közösségtől való elszakadás a közeljövőben, a 'tábori' biztonság, barátok hátrahagyása, ha ideiglenesen is, igen erős szorongással töltött el. Az angol nyelv ismeretének hiányossága, mondhatni, egészen minimális szinten való 'beszélése' szinte megduplázta kétségeimet. Csak az vígasztalt, hogy jó barátommal, Pistával együtt megyünk, s ez nagyon sokat jelentett számomra a körülmények között. De az is vígasztaló tény volt, hogy lehetőségem lesz egy kevés pénz megkeresésére, megtakarítására, ugyanis ekkor már tudtuk, vagy legalábbis így emlékszem 50 év egyre ködösödő távlatából, hogy a tandíjmentes tanulásról szó sem lesz, mi is ugyanúgy fizetjük, mint a többi UBC hallgató. A föderális kormányváltás gondoskodott erről. Így hát meglehetősen vegyes érzések, gondolatok tömkelegével a fejemben pakoltam össze kis cókmókomat az indulás előtti napon.
Másnap buszjeggyel a kezünkben elindultunk Vancouver és Pitt Lake felé. Ahogy nőtt a távolság közöttünk és a Powell River-i tábor között, oly mértékben kezdett elhatalmasodni bennem a bizonytalanság. 18 éves fejjel először voltam távol (és milyen távol!) a szülői ház szegényes, de biztonságot jelentő környezetétől, Édesanyámtól, a szerető testvéreimtől, egy idegen ország idegen népe között, akiknek a nyelvéből alig értettem néhány szót. Enyhén szólva nem láttam túlságosan rózsás színben a közeli jövőt. Abba a ténybe kapaszkodtam görcsösen, hogy valahogyan, így vagy úgy, eljön szeptember, amikor visszatérek diáktársaim egyre jobban hiányzó társaságába.
A vancouveri busz végállomásán Bob, a Pitt Lake-i munkatelep elsősegélynyújtója és könyvelője várt ránk, s az ő vezetésével jutottunk el a Pitt River hidnál lévő kis csónakkikötőhöz. Itt egy 18-20 személyes hajóba (a 'Pitt Lake express'-be, későbbi információm szerint) szálltunk be. Gondolom, vasárnap volt, mert az 'express' tele volt a hét végéről visszatérő munkásokkal. Hosszú, 3 órai út után megérkeztünk a telepre, ahol azon nyomban betessékeltek bennünket az irodába, és itt előadták, hogy hol és kivel fogunk dolgozni. Persze, az elmondottaknak csak kis töredékét értettmem meg. Utána a telep üzletébe vittek, ahol felszereltek bennünket a munka kellékeivel: szöges bakancs, üvegrostból készült, kemény sisak, munkás kesztyű, ing és bakancsba való vastag pamut zokni. Szinte elrémített a sok holmi, mivel még mindig otthoni viszonylatban gondolkoztam, s úgy éreztem, hónapokra menő áristomba kerültem a drága felszerelés miatt. Később azután örömmel, és ámulattal konstatáltam, hogy hozzávetőlegesen két heti munkabérem fedezte az egészet.
Másnap, áprilishoz teljesen szokatlan forró napra ébredtünk. Egy különös arcvonású, mogorva természetű, huszas éveiben lévő 'rigging-slinger (három-négy személyből álló csoport vezetője) - hez hez osztottak be. Mivel még ilyen arcú embert nem láttam azelőtt, meglehetősen primitív angol tudásommal megkérdeztem tőle, hogy honnan való, milyen nemzetiségű. Én kis naiv! Vesztemre! Csodálkozva rám nézett, majd a megvetés legerőteljesebb kifejezésével, szinte eltorzult arccal rám rikácsolt: „Portuguese, you dumb f...ing DP" És evvel megalapoztam a nap hátra lévő részét. (D.P.- 'displaced person' rövidítése. Így hívták a második világháború után Kanadába került európaiakat. Gyakorlatilag menekültet jelentett, lenézően). Később megtudtam, hogy dicső vezérem bennszölött indián volt. A szóváltás a másik két csoporttársamból gúnyos röhejt váltott ki.
A nap hátralévő részében aztán kanadai munkatársaim csak DP-nek szólítottak, nem is hiszem, hogy tudták a nevem, s ahogy kezdettől fogva észrevettem, a munka legnehezebb részét szándékosan és rendszeresen rám hagyták.
Egy 'spartree' (árbócfa) lebontása volt a feladatunk aznap. Ez sok acél kötél húzásával, súlyos acál csigák cipelésével jár, ami bizony kemény munka még gyakorlott, erős alkatú embereknek is. Én e két kellékből egyikkel sem rendelkeztem. Bár eléggé magas termetű, de meglehetősen vékonydongáju legény voltam, s a bicepszeim egyáltalán nem dagadtak irígylésre méltóan.
A nap már 11 óra körül ádázul ontotta ránk a hőt és éreztem, hogy lassan a fáradtság vesz erőt rajtam. Csapatvezérem, a 'portugál' már kétszer-háromszor elküldött valakit a közeli patakhoz, hogy hozzon a sisakjában vizet, amit ők hárman megittak, s ha volt maradék, szemem láttára öntötték ki. Egy alkalommal meg is értettem, amint 'portugál' főnököm mondta a vízhozónak: „A Dipinek ne adj belőle!"- mire ő a földre loccsantotta a megmaradt vizet, majd kajánul rámvigyorgott.
Déltájt már olyan hőség volt, hogy szinte elviselhetetlennek éreztem. Egy sziklás hegyoldalban dolgoztunk, s a felmelegedett kőzettől visszaverődő hő egyre kegyetlenebbül próbára tette a szervezetem. A szám kiszáradt, az ajkam kezdett kicserepesedni, reszketett a lábam a fáradtságtól,s a karom szinte alig tudtam emelni. Az izzadságtól csurom-vizes ingem rátapadt a hátamra, ami még jobban fokozta a fáradtság-érzetemet.
Végre felhangzott az ebédidőt jelző sípszó. Lebandukoltam az útra, a géphez, s leültem elfogyasztani az ebédre vitt szendvicseket. Munkatársaim, szinte tüntetőleg, távol ültek tőlem, azért egy-két hozzam érkező szófoszlányból tudtam, hogy rólam beszélnek, igen lenéző módon.
Szendvicseim elfogyasztása után kérdeztem az egyik, gép körül dolgozótól (ő volt a 'chaser', ami sokkal tekintélyesebb beosztás, mint a legalsó kasztba tartozó 'chokerman'), hogy van-e valahol víz. Közönbösen intett a fejével a gép felé. Odamenve találtam egy vászonból készült vizes zsákot, amiben volt még 9-10 kortynyi víz. Nem sok, de ez is megváltásként hatott, ahogy mohón kiittam mindet.
Ebéd után folytatódott a kemény munka, s két-három óra körül

már istenigazában perzselt a nap. (Visszaemlékezve eltűnődök, hogy vajon az, és a következő, 1958-as nyár nem a globális felmelegedés hírmondói voltak?)
Ekkor már elég távol dolgoztunk a pataktól, s a barátságtól nem túltelített vezérem csak 1-2 alkalommal küldött valakit vízért, de nekem egy kortyot sem adtak. Délután 4 felé már annyira kiszáradt a szervezetem, hogy szédültem a gyengeségtől. Pedig még csaknem egy órát ki kellett birnom valahogyan. Négy óra tájékán újra drótkötél húzásra került a sor, s társaim rám hagyták a leghosszabb szakaszt, hegynek fel. Egyre nehezebben ment, s éreztem, hogy szinte a végkimerülés kerülget. Mire befejeztük, szinte minden erőm elhogyott, ami különben is meglehetősen kevés volt az ilyen munkához. Talán 4:15 lehetett, mikor szédülés fogott el, fordult körülöttem egyet a világ és egy tuskó mellett összeestem. Ha társaim látták, nem érdekelte őket. A munkanap befejezését jelző éles sípszóra tértem magamhoz. Néhány másodpercbe került, míg tudatosodott bennem, hogy hol is vagyok, mi történt.
Levánszorogtam a géphez, ahol már mindenki bent ült a bennünket hazaszállító, valóságosan fapados járműben ('crummy'-nak hívták, és méltó is volt elnevezéséhez). Megvető pillantást vetett rám mindenki, ahogy lerogytam egy üres helyre. A mellettem ülő pasas úgy húzódott el tőlem, mintha leprás lettem volna. Valaki megjegyezte, hogy ha nem bírja a kemény munkát (mármint én), menjen vissza oda, ahonnan jött.
Megalázva, megszégyenítve éreztem magam. Zúgott a fejem, s féktelen, tehetetlen düh kavargott bennem, mert határtalan rosszindulat eredményeként kerültem ebbe a helyzetbe. Tudtam, hogy ha kész akarattal nem fosztanak meg nap közben a víz ivás lehetőségétől, minden nehézség ellenére végig tudtam volna dolgozni a napot, ha meglehetősen keservesen is.
Másnap azért rám ragyogott Fortuna mosolya. A telep munkavezetőjéhez osztottak be, aki egész nap furikázott ide-oda kis teherautójával, s neki segítettem ezt-azt le-fel rakni a járművére. Reggel mondta, hogy hallotta, milyen nehéz napom volt az előző, s megnyugtatott, hogy ez sokkal könnyebb lesz. És valóban így is volt.
A következő nap azonban visszakerültem hőn imádott 'portugál' vezérem csoportjába. A nap folyamán tudatosodott bennem, hogy készakarva végeztet velem külön, felesleges munkát. Ezt néhány nap múlva a vezetőség tudomására hoztam, aminek egyáltalán nem örültek. Figyelmeztetést kapott az irodában, engem meg áttettek egy másik csoportba. Egy tisztességes, jóindulatú, huszonéves német volt a főnököm, és ő informált a figyelmeztetésről. S bár továbbra is kemény volt a munka, emberséges körülmények között, lassan hozzáedződtem, erősödtem.
Nem sokkal később, egy vasárnap este, nem tért vissza 'portugál' jóakaróm a telepre. Hallottam, hogy leköszönt, mielőtt menesztették volna.
A fakitermelő telepeken a munka állandó, igazi veszéllyel jár. Ez rövid időn belül világossá is vált számomra. Egy nap, eléggé meggondolatlanul és felelőtlenül nem mentünk elég messze a megkötözött rönköktől, s ahogy a gép megfeszítette a köteleket és a levegőbe emelte a terhet, úgy tűnt, hogy az egész hegyoldal megmodult körülöttünk. Egy vízszintesen fekvő rönkön álltunk, s hirtelen felülről egy kisebb méretű rönk gördült felénk a többiek tetején. Társaim futásnak eredtek. Én voltam az utolsó a sorban, s láttam, hogy nem lesz elég időm biztonságos helyre menekülni. A rönk talán azért is gördült a többi tetején, mert kisebb volt, de ahhoz elég nagy, hogy engem agyoncsapjon. Szinte megdermedtem a rémülettől. Csak néztem egy-két másodpercig, ahogy közeledett felém s átvillant az agyamon, hogy most végem van. Mikor már csaknem hozzám ért, ösztönösen, gondolkozás nélkül a levegőbe ugrottam, és a rönk elrobogott alattam.
Se azelőtt, se azután nem tudtam oly magasra ugrani álló helyzetből. De azzal az egy ugrással az életemet mentettem meg. Azonnyomban elfogott a reszketés és óvatosan megtapogattam a nadrágomat. Örömmel konstatáltam, hogy nem volt szükség fehérneműváltásra.
A fakitermelő telepek elitjei általában a fadöntők voltak. Nagyon veszélyes munkát végeztek, de óriási volt a fizetésük is. Ennek a 'felsőbb rétegnek' egyik tagja szinte óriás számba ment. Valószínű, hogy közel két méter magas volt, mert alig értem a válláig, ami tegalább arasznyi széles lehetett és az óriási karok szeneslapátnak is beillő kezekben végződtek. Már az akkori, meglehetősen primitív angol tudásommal is észrevettem, hogy olyan erős akcentussal beszélt, amit szinte vágni lehetett. Egy reggel kint álltunk az ebédlő épülete előtt, reggelire várva, s úgy történt, hogy mellettem társalgott egy fadöntő társával. Mikor egy percre szünetelt a beszélgetésük, barátságosnak, érdeklődőnek akarván tűnni, megkérdeztem tőle, hogy melyik országból jött Kanadába. Az óriás hirtelen megdermedt, majd oroszlán ordításnak is megfelelő hangon közölte velem: „You stupid, goddamned Dipi, I was born in this country, goddam you, a..hole!" Hirtelen átvillant az agyamon, hogy ha nem harapja le a fejam ott helyben, a jövőben sokkal óvatosabb leszek, és tartózkodni fogok a hasonló barátságos társalgás kezdeményezésétől. Az ember soha nem tudja, mikor kerül életveszélybe.
És a szerencse újra rám mosolyodott, mert abban a pillanatban kinyílt az ebédlő ajtaja és az óriás elviharzott mellőlem. Óriási megkönnyebbülésemre nem harapta le a fejem. Csúnya végem lett volna! Később megtudtam, hogy Albertában, egy kis faluban született és nőtt fel, amelynek lakossága teljes egészében ukrán volt és 18 éves koráig egyetlen szót se beszélt angolul. Hihetetlen! Tudta ő maga is, hogy kanadai születése ellenére erős akcentussal beszél és ez végtelenül érzékeny pont volt számára. Nekem pedig sikerült erre az érzékeny pontra tapintani ártatlan és meggondolatlan érdeklődésemmel. Az ember soha nem lehet eléggé óvatos!
Mivel a fakitermelő munka állandó veszéllyel jár, a baleset szinte mindennapos és végtelen sajnálatos módon igen gyakran tragikusan végződik. Ezért minősítik a legveszélyesebbnek BC-ben. A 4-5 m hosszú, 2.5-3cm átmérőjű acél kötél (a 'choker'), ami a rönkök átkötözésére, vontatására szolgál, gyakran súrlódik a sziklákon, amitől az egyes acél szálak elkopnak, elszakadnak, s mint veszedelmes tüskék merednek ki a kötélből. Az ott dolgozók 'jagger'-nek hívják ezeket. Történt egy nap, hogy egy meredek részen rönköket kötöztünk, s a egyik munkatársam, egy 22-23 éves svájci gyerek, éppen be akarta kapcsolni a kötél végét, mikor megcsúszott a szöges bakancsa egy szikladarabon , ami miatt a keze végigcsúszott a kötélen és egy 2-3 cm hosszú 'jagger' belefúródott a csuklójába. Még ma is a fülemben van a szerencsétlen fiú fájdalmas ordítása, amíg ketten leemeltük arról a szörnyűségről. Letámogattuk a géphez, ahonnan azonnal bevitték a telepre, majd a legközelebbi kórházba motorcsónakkal, autóval, ami egy 3-4 órás út volt. Nem tudom , mi lett a sorsa, mert soha nem tért vissza hozzánk.
Egy másik nap egy rémítően meredek, sziklás hegyoldalon dolgoztunk, ahol hihetetlenül gyönyörű 'fir' rönkök voltak. Ezek igen nagy pénzt értek, mert rétegeltlemez gyártására használták. Még a vezetőség is kisereglett ezeknek a 'szépségeknek' a megszemlélésére. A legnagyobbal, ami közel 2m átmérőjű és

talán 7m hosszú lehetett , igencsak meggyűlt a bajunk. Csak 2 'choker'-rel tudtuik átkötni és óriási súlya miatt a gép nehezen tudta mozdítani, s mikor végre ez sikerült, azonmód beragadt egy tőke mögé. Kötöztük így, kötöztük úgy, hasztalan. Talán egy órát is elvesződtünk vele, míg végre egy mesterfogással a gép kiemelte a tuskó mögül. Ám ekkor váratlan dolog történt. A két 'choker' meglazult, az egyik vég kiesett a kapocsból és a rönkóriás kiszabadult a szorításukból. Megdermedve néztük, ahogy a hatalmas fadarab megindult lefelé a hegyoldalon. Először nekiütődött egy kisebb tőkének, amit száz darabra csapott szét. Ettől oldalra perdült és egyenesen a gépnek vette az irányt. Ezt látván, a gépkezelő rávágta a kötéldobokra a féket, az útra ugrott és nyulat megszégyenítő sebességgel iramodott az ellenkező irányba. Az összesereglett tekintetes vezetőség tagjai pedig korukat meghazuttoló fürgeséggel követték. Közben a félelmetes rönkóriás zúdult lefelé a hegyoldalon, az útjában lévő kisebb rönköket szétdobva maga előtt, egyenesen a gép irányába. Tudtuk, ha nekivágódik, kiszámíthatatlan, katasztrófális következménnyel jár majd. De elég, ha az egyik árbócfát tartó acélkötélnek csapódik, azt elszakítja, vagy esetleg magának az árbócfának ütközik, eltöri. Természetesen ez mind néhány másodperc leforgása alatt történt. Csak néztük kővé dermedten! A sors kiszámíthatatlan szeszélye azonban az utolsó másodpercben közbelépett. A rönkóriás nekivágódott egy hatalmas tuskónak, ettől a géppel ellenkező irányba pördült és végül elviharzott a gép mellett. Hihetetlenül, szinte a csodával határosan semmiben nem tett kárt. Megbízható források szerint a vezetőség tagjai azonnal visszatértek a telepre, sürgős fehérneműváltás végett.

A napok, hetek teltével megedződtem a kemény munkától, jó néhány kilóval súlyosabb lettem, de tiszta lelkiismerettel állítom, hogy dekányi felesleg sem volt rajtam.

A nyár egyre forróbbá vált, ami miatt rohamosan nőtt a tűzveszély és augusztus elejére kritikussá vált. Csak egy szikrára volt szükség, ami a sziklákon súrlódó acálkötéltől kipattan és lángba borulhatott volna az egész hegyoldal. Ezt elkerülendő, augusztus 9-én bezárták a telepet, így Hidasi Pistával együtt visszatértünk a Powell River-i táborba. Bár pénzügyi helyzetünket számba véve jó lett volna végigdolgozni az egész nyarat, az ígérkező pihenés sem volt megvetendő.

A következő hónapot a környező hegyek, Powell tó környéke barangolásával, tarokkozással (aminek Hidasi Pista barátom elismert mestere volt) és pihenéssel töltöttük, majd szeptember 9-én megnyílt a telep és Pistával együtt visszamentünk dolgozni még két hétre. Ekkor voltam szemtanuja egy csodálatos látványnak. A telep mellett volt egy 7-8 m széles, meglehetősen sekély patak és a lazacok épp visszatérőben voltak. Elbűvölve néztem, ahogy törtetnek ívó-helyük felé a víz folyása ellenében, de oly számban, hogy a hátukon át lehetett volna menni a patak túlsó partjára. A lazac-vonulás idején mindig eszembe jut a természet eme csodája, és gyakran eltűnődök, vajon még mindig olyan számban térnek-e vissza, vagy ezt is leromboltuk már, mint oly sok mást. Erős a gyanúm, hogy inkább az utóbbi a valóság. Gyakorlott 'chokerman'-ként két hét leforgása alatt még 140 dollárral bővítettem a bankszámlám (nagy pénz volt annak idején!) és szeptember 21-én elköszöntünk a teleptől. Végtelen megelégedésemre a telep vezetője jókívánságai után azzal búcsúzott tőlünk, hogy bármikor visszamehetünk oda dolgozni a jövőben. (Ami meg is történt.)

A tanév kezdete előtt állva már nem Powell River-be mentünk vissza, hanem Vancouverbe, a Sea Island-i táborba. Evvel az életem egy új szakasza vette kezdetét, de az már egy másik, az 'első ősz' történetéhez tartozik. *(Szabó György, volt I. éves e.m.h.)*

Váradi Béla: **Az első munkahely Kanadában**

(Bár másodközlést kerülünk, ezen irással - ami nyomtatásban már megjelent a Tárogató 1992 márciusi számában - kivételt teszünk, mert érdekes összehasonlításként olvashatjuk együtt a Kapocs múlt számában hasonkörű témában, Kondor Gyuri és Szalkai Bandi tollából megjelent cikkekkel. A Szerk.)

1957-ben a soproni diákoknak és professzoroknak a MacMillan Bloedel Powell River-i fafeldolgozó vállalata adott ideiglenes otthont az újonnan elkészült munkás lakótelepen. Ideiglenesen, amig mindenkinek találnak nyári munkát, hogy szeptemberre legyen elég pénz tandijra és koszt-lakásra. Felállitottak egy munkaközvetiőt két hónap után, ahol minden nap bejelentették, hogy hol van munka lehetőség és hogy mennyit fizetnek. Nem voltak nagy esélyeink, mivel nem beszéltük az angol nyelvet.

Az egyik nap három diákot kerestek úfelmérési gyakorlattal Lillooetbe, a British Columbia-i tartomány útépítési osztályához. Bandi, Gyurka meg én rácsap tunk az ajánlatra gondolkodás nélkül, mielőtt mások megelőztek volna. Koszt, lakás és havi $195 volt az ajánlat. Nem kellett sokat gondolkodni azon, hogy az a pénz éppen csak hogy elég lesz a tanévre. Egy hét múlva megkaptuk a felvételi levelet, elfogadtak mindhármunkat, de 1-2 napon belül Lillooetben kell jelentkezni. Te jóságos ég, hol van Lillooet, és hogy jutunk el oda pénz nélkül? (5-5 dollárja volt Gyurinak és Bandinak, nekem $45, mivel én szabóskodtam a táborban, amig a többiek az angol nyelvet tanulták, (igy a többiek havi $5 költőpénze is nálam kötött ki, ha 'testhez álló' másodkéz ruhában akartak járni). Mr. McNeilhez fordultunk tanácsért, aki a vállalat személyzeti osztályvezetője volt és igen szimpatizált a magyar. diákokkal. Szerinte ez nem volt probléma. Kölcsönözzünk a vállalattól, és majd visszafizetjük az elstő vagy második fizetésbő1. A buszjegyeket Vancouverbe és a vonat jegyeket Lillooetbe az iroda- kisasszonyok elintézték.

Másnap reggel 6-kor már a vonaton ültünk. Első osztályú jegyet vettek nekünk, számozott ülésekkel. Sajnos csak Bandi és Gyuri ültek egymás mellett, a kocsi közepén, én idegenekkel a kocsi elején az ajtónál. Alighogy elindult a vonat, az ajtón bejött a felszolgáló személyzet egy kiskocsival, tálcákon finom reggelivel. Egyet az ölembe tettek, miellőtt időm lett volna kigondolni, hogy milyen szavakkal utasitsam vissza ezt a luxust. Különben is éhes voltam. Bandi és Gyuri beszéltek egy kicsit már angolul, és volt is idejük kigondolni a megfeleiő szavakat, bejelentették angol komolysággal, hogy "köszönjük, nem kérünk". Reggeli után összeszedték az edényeket, én mindenkit figyeltem, de senki sem fizetett. “No majd amikor leszállunk, összeszámolnak és fizetsz mint egy katonatiszt” - mondta Gyuri.

British Columbia gyönyörű tartomány, nagyon élveztük az utat. Erdély, Ausztria és Svájc tudja csak megközeliteni szépségét. Délben, ahogy elbámészkodtam a táj szépségében megismétlődött a reggelizési jelenet. Én már nem is próbáltam visszautasitani az ebédet, de Bandi meg Gyuri automatikusan mondták a "köszönjük, nem kérünk"-öt.

Három órakor beérkezett a vonat Lillooetbe. A személyzet segitkezett az utasoknak a leszállással, de bizony senki sem kért pénzt.

(Később tudtuk csak meg, hogy az első osztályú jeggyel mi már kifizettük az étkezést.) Azt tudtuk, hogy valaki várni fog rank az állomáson, de azt nem, hogy ki. Úgysem ismertünk senkit. Azon nem kellett aggódni, hogy nem ismernek ránk, mert olyan 'európai' kinézetünk volt. Bandi kiöltözve mint egy diplomata, Gyuri egy tiz számmal nagyobb méretű ruhában (mert sóher volt két dollárt fizetni az átalakitásért), én pedig mint egy lerobbant gróf egy újjáalakitott golfnadrágban. Másodsorban, hogyne lehetne ráismerni három fiatal idegenre, akik csomagokkal a kézben forgolódnak észak-kelet-nyugat és dél felé mint a tojógalamb.

Egy nálunk 5-6 évvel idősebb férfi odajött hozzánk és intett, hogy üljünk be a közelben parkoló gépkocsiba. Elvitt bennünket az egyedüli hotelbe, beszélt a hotelvezetővel röviden, és otthagyott minket egy szó nélkül. Gondoltuk, hogy majd később visszajön. A hotelos elénk tett három számozott kulcsot és mutatott az emelet felé. Felmentünk a szobáinkba és vártunk. Négy óra volt már, de csak vártunk. Hat óra volt, amikor úgy gondoltuk, hogy ennek a férfinek vissza kell, hogy jöjjön hamarosan, hiszen már vacsora idő van; 8 óra volt, amikor én kijelentettem, hogy nagyon éhes vagyok, menjünk le az ebédlőbe enni, a többi dolgokról majd később gondolkodunk. 9-re rábeszéltem őket, hiszen már nem is láttak az éhségtől.

Az elénk tett étlapból nem sokat értettünk meg, de azt kiokoskodtuk, hogy a legdrágább a legkiadósabb mindenütt, és az fontos, mert ki tudja, hogy mikor eszünk legközelebb. Húslevest, roston sült marhahússal, egy jó szelet tortát és egy csésze kávét elfogyasztottunk szinte pillanatok alatt. De mi csak ültünk már egy órája ott, azon vitatkoztunk, hogy ki mondja be, hogy nagyon finom volt, de nem tudunk fizetni. Már negyedszer kérdezte a felszolgalónó. hogy kérünk-e még valamit. Én voltam a szóvivő mindeddig, de most hogy a kapca szoros lett, arra hivatkoztam, hogy Bandi tudja csak szépen bemondani a dolgokat az a jó angoljával. Már a felszolgálónőnek is gyanúsak lettünk, odajött és megkérdezte, hogy van-e valami probléma. "Igen" - mondta Bandi – "nincsen nálunk pénz". A nőd elvörösödött, ment a hotelvezetőhöz, az magához hivatott bennünket. Megmutattuk neki a felvételi levelet, elolvasta és csak annyit mondott, hogy "oké". No, ha oké, akkor reggelizni és ebédelni is oké lesz holnap. Lillooet egy kis falu, a környéke tele indián rezervátumokkal. A falu maga olyan igazi vadnyugati kinézetű (még ma is), tele cowboyokkal. Már este 9-kor láttuk, hogy jönnek a cowboyok lóháton, kikötik lovaikat a tornác oszlopaihoz és bemennek a hotel söröző jébe. Most már sötétedett, kimentünk sétálni, de csak két percre, mert láttuk, hogy több és több indián ólálkodik a söröz~ közelében. Felmentünk a szobánkba, és szorongó érzéssel gondolkodtunk azon, hogy mit csinálunk, ha az indiánok meg támadják a cowboyokat. Szerencsére semmi sem történt, csupán nagyon hangos szóváltások, amit nem értettünk meg.

Már három napja 'üdültünk' a hotelben, étkeztünk rendszeresen az ebédlőben, mint a jómódúak, amikor biztossá vált előttünk, hogy nekünk ebből a hotelból meg kell szökni egy éjjel, mert a számlát kifizetni nem tudjuk és a munkaadónknak nyoma veszett. Lejönni az első emeletről az ablakon keresztül egy összecsavart lepedővel gyerekjáték lett volna. Láttunk olyant már moziban eleget, de hogy jutunk vissza Powell Riverbe pénz nélkül? Ez e volt az első este, amikor szerettem volna a szoba sarkában kisírni magamat, de egy felnőtt férfi ilyent nem csinál.

Másnap hatalmas kő esett le mellünkről amikor Jerry, a vállalat csoportvezetője visszajött, kifizette a számlánkat és elvitt bennünket egy kihalt pici faluba, ahol régen aranybánya volt. Sok kalandunk volt ott is, de azt majd máskor. *(Sajnos a 'máskor' elmaradt , szerzőnk, 1996-tól tartó betegsége után, 2003 februárjában elhúnyt. A Szerk.)*

ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK

Safranyik László: **Életutam**

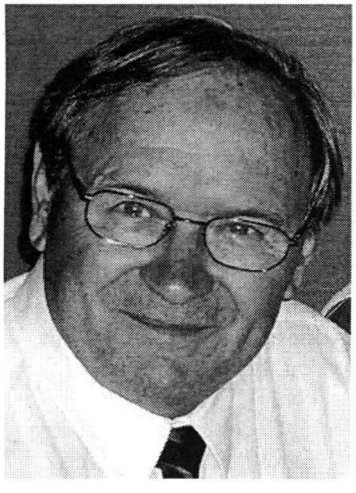

Bevallom, nehezen birtam rá magam az életútam írására, részben azért mert nem volt időm - ami fucsán hangzik egy nyugdíjas embertől- nagyrészben pedig azért mert még nem barátkoztam meg az öndicsérettel. Hamar rájöttem,hogy akár milyen tárgyilagosan is közlöm karrierem részleteit, jelentősebb pontjait önmagasztalásnak is lehet venni.

Harminchét év után, 2001 január 8-án mentem nyugdíjba a federális állam Erdészeti Kutató Intézet rovartani osztályáról. Intézetem felajánlott egy 'emeritus kutató' pozíciót, igy tehát, ha időm engedi, még most is gyakran bejárok a laboratóriumba dolgozni. Időnként dolgoztam mint magánvállalkozó szúbogarak elleni védekezési rendszerek kidolgozásán, majd egy Pinus fajokat pusztító szúbogár, a 'mountain pine beetle',(Denroctonus ponderosae) biológiájával, kártételével, és védekezési rendszerekkel foglalkozó, intézetem specialis diját elnyert könyv (The mountain pine beetle; a synthesis of biology, management, and impacts on lodgepole pine) társírása és szerkesztése foglalt le, 2006-ig. Azután kezdtem feldolgozni egy korábban gyűjtött, a lúcfenyőt (Picea sp). károsító szúbogár, 'spruce beetle'(Dendroctonus rufipennis) népességi dinamikajával kapcsolatos adatanyagot. A 5 hektáros farmunkon főleg szénát termelünk de van egy nagy veteményes kert és egy gyümölcsös is. Általában négy lovat tartunk - két ló gazdája béreli a helyet a másik két ló pedig a lányunké. A farm fenntartása elég sok fizikai munkát igényel, ugyhogy testedzésre nincs nagy gondom. Kétszer egy hónapban ötöd magammal(Apt Kamill, Bakos Tibi, Kurucz Jancsi, Nyers Feri) összejövünk egy délutánra tarokkozni. A tarokk csaták mellett van alkalom az érdekesebb diákkori és munkahelyi események felidézésére, valamint a politikai helyzet megvitatására is. Ha időm engedi, olvasok - főleg történelmi és csillagászti tárgyú közleményeket.

2006-ban csigolyaficamra operáltak. Az operáció sikerült, már fájdalom nélkül tudok dolgozni, de a ba lábam egy kicsit suta lett. Hátfájással már fiatal korom óta bajoskodtam. Ezét kellett abbahagynom a röplabdázást már 1963-ban. A sport szeretete, különösen a focizás iránt, megmardt bennem. Ha ráérek, szombat reggelenként televízióban nézem az Európából közvetített foci meccseket.

Életutam eleje kissé kanyargós volt. Fokorú Pusztán, egy Szolnok közelében fekvő helységben születtem és ott végeztem az elemi

iskolát egyegyszobás iskolában. Hatodik osztálytól kezdve én voltam az egyetlen diák. Terveztem, hogy tanítóképzőbe megyek Jászberénybe, de botfiilem miatt nem vettek fel. Az igazgató javasolta, hogy menjek gimnáziumba és édesanyámnak elmondott értesülése szerint Jászapátin még vesznek fel diákokat és hely is van a diákotthonban. Mivel jó bizonyítvánnyom volt, fel is vettek a Mészáros Lőrinc Gimnáziumba. Mivel ott is jó eredménnyel végeztem, lehetőségem volt a továbbtanulásra. Érdekes módon döntöttem el hogy megpályázom a felvételt az Erőmérnöki Főiskolára. Egy vizsgák előtti napon, pihenve a tanulástól, pingpongoztam egyik osztálytársammal és játék közben megkérdeztem, hogy van-e terve továbbtanulni. Azt válaszolta, hogy erdész szeretne lenni. A játék végére elhatároztam hogy én is beadom a kérvényt az Erdőmérnöki Főiskolára. Sikerem a felvételi vizsgán szomorúságot is hozott, annyiból hogy osztálytársamat, aki nagyon szeretett volna erdész lenni, nem vették fel.
Elsőéves hallgatóként Sopronban ért az 1956-os Forradalom, aminek következményeként Kanadában, a Vancouber, BC székhelyű'University of British Columbia'-n kezdtem újra egyetemi tanulmányaimat. Főleg nagy honvágy miatt, az első évben nem nagyon ment a tanulás, amit az is bizonyít hogy az évet az egyik leggyengébb bizonyitvánnyal végeztem. A baráti kör támasza, a jobb angol nyelvtudás, és a helyi életmód ismerete lassanként meghozta a tanuláskedvet és az elhatározást, hogy jobban kell felkötnöm azt a bizonyos alsóneműt ha erdész akarok lenni. Ezután minden évet jobb eredménnyel zártam az előbbinél; így Pálka Laci mellett én is kitüntetett (cum laude) diplomával végeztem és a fakultás egy speciális díját kaptam mert legjobb eredménnyel végeztem az utolsó évet.
Középiskolás koromban kezdtem el röplabdázni, amit folytattam Sopronban és később UBC-n is. Az első két évben érkezésünk után négy magyar erdész hallgató (Deminger Karcsi, Grozdits Gyuri, Rab Rudi,és én) játszott a UBC csapatában, amit én még három évvel megtoldottam. Grozdits Gyurka szerint ("Safi te sokszor marha jól játszottál, de néha igen sz..ul") a játékom szinvonala igen változékony volt. Ennek ellenére '60-ban megkaptam a UBC legnagyobb sport kitüntetését, a 'Big Block Award'-ot.
1961-es diplomázásunk után én mindjárt továbbtanultam a UBC Erdészeti Fakultánsán Kenneth Graham professor irányitása alatt és 1963-ban megszereztem a 'Master of Forestry' fokozatot. A program tanácsadó bizottság javaslatára két biostatisztikai tárgyat, szerves kémiát, és általános rovartant hallgattam. Disszertációm egy Közép-Európából behurcolt rovar, a tarka fűzormányos biologiáját és Ny- kanadai elterjedésének tényezőit vizsgálta. Mivel a tézis nagyrészben helybeli megfigyelésekre és kisérletekre volt alapozva a UBC erdejében, sokszor kijártam oda adatgyüjtésre. Ebben az időben már krónikus hátfájással bajoskodtam, amit az erdei munka és a röplabdázás kiélezett. 1963 agusztusában kórházba kerültem a UBC erdő mellett lévő Haney nevű városban, ahol megállapitották, hogy csigolyaficamom van. Sérülésem azért is izgatott mert még az év őszén meg akartam védeni disszertációmat. Szerencsémre, adataim nagyobb része már be volt gyüjtve és analizálva kórházba kerülésem előtt. A 16 napos kezelést alatt mefogalmazzam az eredmények kiértékelését, ami nem volt könnyű dolog. Hátonfekve a lejtős ágyban nem tudtam írni, igy mindent fejben kellett tartani. Habár felépülésem után nem emlékeztem minden kigondolt részletre, mégis ezen cselekedet jelentősen elősegítette a tézis gyors megírását és megvédését. Még az év szeptemberében elkezdtem tanulmányaimat a 'PhD' fokozatért a UBC Erdészeti és Zoológia Fakultásain. A program tanácsadó bizottság egyik tagja Kozák Tóni, korábbi diáktársam volt. A bizottság által javasolt tantárgyakat (biokémia, számítógépes programozás, kisérletek statisztikai tervezése, matematikai statisztika, rovarok ökológiája) két év alatt hallgattam le.
Mr. George Hopping, a a federális Erdészeti Kutató Intézet, Calgary, Alberta laboratórium neves szú kutatója és taxonómusa 1963-ban nyugdijba ment és helyére kerestek egy megfelelő képzettségű embert. Professzorom, Dr Graham javaslatára közöltem az állás iránti érdeklődésemet a laboratórium igazgatójával. Ezt követően 1964 januárjában a laboratórium igazgatója és a rovarkutatási osztály vezetője eljöttek UBC-re és egy interjú után felajánották a szú kutató állást, amit elfogadtam. Bevallom, nehéz szívvel tettem ezt a lépést, azért is mert az egyetemi ösztöndíjam magasabb volt a kezdő fizetésemnél.- de hat évi egyetemi tanulás után már ideje volt munkát kezdeni.
A munkahelyemen kollegáim lettek Baranyai Józsi bátyám, volt patológia professzorom, a soproni diákok közül pedig Bella Imre, Leskó György és később évfolyam társam Szabó Tivadar is. Józsi bátyám a rozsdagombákat tanulmányozta, Imre erdőmérési vonalon, Gyurka pedig ökológiai téren dolgozott, Tivadar fateknologiai munkát végzett. Józsi bátyáméknál laktam az első évben, élvezve Valeszka néni által készített kitűnő magyar ételeket. Józsi bátyám nagy tudású, kitűnő vadász volt, ő tanított meg szárnyasvad vadászatra.
Munkám fő tárgyköre a 'mountain pine beetle' népességi dinamikája, szorosabban a nemzetség számszerű és térbeli válozásait okozó tényezők vizsgálata volt. A vizsgálat nagyrészt több évi megfigyeléseken és kisérleteken alapult, a fák fizikai/ fiziológiai állapotának, az állományok tulajdonságainak, és a szubogár populáció kölcsönhatására vonatkozóan. A tárgykör szükségesé tette egy statisztikai módszer kidolgozását a népesség számszerinti meghatározására, úgy fatörzsekben mint állományokban. E módszer kidolgozását választottam a PhD tézisem témájának. Egy évi munka után félfizetéssel visszatértem UBC-re befejezni tantárgyaim hallgatását, majd visszatérve Calgaryba három évi adatgyüjtés után, 1968-ban írtam és védtem meg a disszertációt. Mivel az Intézetnek Calgaryban nem volt komputere, az adatok legnagyobb részének számítógépes feldolgozása UBC-n készült. Az adatok kiértékelésére szükséges számítógépes programok írásában, és feldolgozásában sokat segített Kozák Tóni. Tézis anyagát később három cikkben közöltem a 'Canadian Entomologist' folyóiratban.
Az 1969-ben Edmontonba költöztünk, ahol intézetünk újonnan épitett laboratóriumában kineveztek a rovarkutatási csoport vezetőjének. Intézetem 1972-ben a szúkutatási munkát a 'Pacific Forest Research Centre', Victoria, BC-ben központosította , igy kerültünk vissza BC-ba. Munkám tárgyköre a következő 10 évben a lucfenyő fajokat károsító szúbogár, a 'spruce beetle' populáció biológiája lett, különösen a széldöntött fák és a visszahagyott selejt rönkdarabok, tuskók szerepe a szúbogarak elszaporodásában és a kitörés valószinűségében. Munkámnak egyik gyakorlatilag fontos eredénye egy számológépes model építése volt, ami lehetővé tette a szú populáció számszerű változásának vizsgálatát, az állományok állapotától, éghajlati viszonyoktól és a kitermelés tényezőitől függően. Sajnos, nyugdijjazásom előtt nem jutott idő az összegyüjött anyag nagyrészének a kiértékelésére, ezért jelenleg ezen dolgozom.
Az 1970-es évek közepén kezdtem el a 'mountain pine beetle'-kitörés valószinőségét meghatározó rendszer kidolgozását 'lodgepole pine' erdőkben, az éghajlati viszonyok, az állományok állapota , a szúbogarak sűrűsége és térbeli eloszlásának függvé-

nyében . Ez a rendszer van közhasználatban az utolsó húsz évben e szúbogár előfordulásának legtöbb helyén. A századforduló előtt fejeztem be egy számítógépes model építését a bogár-populáció dinamikájáról. Ez a model és a szúkitörés valószinűségét meghatározó rendszer tették lehetővé a jelenlegi katasztrofális kitörés évenkénti területi terjedésének és összkárának előrevaló becslését itt BC-ben és nagyrészt tőlünk Keletre is.
A nyugdíjazásom előtti években két munkát fejeztem be. Az egyik amountain pine beetle és másodIagos szúfajok kölcsönhatását vizsgálta lodgepole pine állományokban és a másik, melynek társkutatója voltam, az érett és öreg lodgepole pine állományok ritkításának hatását tanulmányozta szubogár támadás szempontjából. Ezeknek a munkáknak befejezése után kérvényeztem a nyugdíjazást mert 63 éves korral már nem akartam új programot kezdeni. Abból a szempontból nézve hogy milyen és hány erdővédelemben fontos eljárást alapozott, a korábban említett utolsó tíz évi munkám összességét tartom karrierem zenitjének. Munkám szükségesé tette a kutatás eredményeinek közlését tudományos és technikai folyóiratokban, szaklapokban, konfrernciákon, stb. A 37 éves pályafutásom alatt 95 munkának voltam szerzője vagy társszerzője tudományos és technikai folyóiratokban; négy könyvben írtam összesen 16 fejezetet; 54 cikkem jelent meg szaklapokban és konferencia közleményekben.
Munkám mellett húsz évig voltam vendég professor a UBC erdészeti karán és 10 évig tanítottam a fakárosító rovarok populáció dinamikáját a 'BC Silvicuture Institute' keretében, és 7 évig vezettem a IUFRO (A Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetsége) szú károsítás elleni védelemmel foglalkozo csoportját (Integrated Control of Scolytid Barkbeetles). Tagja vagyok a 'Canadian Institute of Forestry' (CIF), az 'Entomological Society of British Columbia' (ESBC), és levelező tagja (Fellow) az 'Entomological Society of Canada' (ESC) - az utolsó kéttőnél elnökként is szolgáltam, Nyugdíjazás után a'Western Forest Insect Work Conference' megtisztelt a 'Funders Award' díjjal; intézetemtől pedig a 'Queen's Jubilee Gold Medal'-t kaptam végzett munkámért. 2003-ban a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagjává fogadott.
Először 1969-ben látogattunk Magyarországon. A látogatás fő célja a másfél éves kislányunk bemutatása volt az édesanyámnak, testvéreimnek és közeli rokonoknak. Ezután 3-4 évenként látogattunk és minden esetben a rokonok látogatása mellett túrákra is mentünk az ország általunk kevésbé ismert részeire. Az utolsó két alkalomal meglátogattunk két Sopronban végzett osztálytársat, Szabó Laci volt kamarásomat és Varga Ferit. Az 1990-es években ismerkedtem meg az ERTI két entomológus kutatójával, Lakatos Ferivel levélen keresztül, és Csóka Gyurival egy Victoriában tartott konferencián. Azóta is kapcsolatot tartunk.
Minden lehallgatott egyetemi tantárgyat, függetlenül attól hogy közvetlenül használtam-e, fonosnak találtam munkám végzésében. A munkatervezés és az eredmények elemzésénél fonos volt, hogy több szemszögből tudjak egy probémát vizsgálni, amiben lényegesen segített a lehallgatott tárgyak változatottsága is. Egy angol közmondást idézve: "Ha csak egy kalapács áll rendelkezésünkre, nagy az eshetősége, hogy szöget próbálunk használni minden probléma megoldására" Több ember befolyásolta karrierem kialakulását és fejlődesét. Az alábbiakban megemlítem azokat a személyeket kiknek a segitségét különösen fontosnak tartok. A Sopron Divisió tanárai közül Adamovics László, Apt Ödön, Papp Ferenc; a továbbtanulási évek alatt Drs Kenneth Graham, Antal Kozák, Harry Smith; a mukámban pedig technikusom Mr Douglas Linton. Apt Ödön professor úr eőadásai a rovarkitörésekkel kapcsolatban felújította az érdelődésem az élőlények számszerű változásának meghatározása iránt, matematikai alapokon. Ezzel a problémával középiskolás koromban ismerkedtem meg először a matematika szakkör keretében. Ennek az érdeködésnek döntő szerepe volt továbbtanulásra és pályaválasztásra. Visszapillantva a karrieremre, szerencsésnek érzem magam hogy egy számomra nagyon érdekes és lekötő állásra találtam amely nagymértékben megfelelt a temészetemnek és adottságomnak.
Feleségem, Erzsike, évfolyamtársam, Józsa Laci húga. Szüleik is 1957-ben jöttek Kanadába és egy kis faluban laktak közel Vancouverhez. Hétvégeken időnként Lacival kimentem szüleihez, eredetileg a családi kör és Józsa néni ínycsiklandó főztei vonzására, de hamarosan főleg udvarolni. Házasodásunk után munkahelyemre, Calgaryba költöztünk. A teremtő megáldott bennünket két gyermekkel; Erzsike Calgaryban született 1968-ban László pedig Banffben 1972-ben. Erzsike 3 éves koráig csak magyarul beszélt, utána tanítottuk angolul, hogy megértse játszótársait. Ő beszél magyarul, de tört magyarsággal, László kevésbé. Mindketten diplomát szereztek a victoriai egyetemen, lányunk biológiából, fiunk pedig egészségügyi szakon (Health Information Science). Erzsike 12 évig volt igazgatója Vicoriaban egy lézer sugaras szemoperáció vállalatnak, László pedig magánvállalkózó számítógépes programozás terén. Minketten házasak és Vicoriaban élnek. Lányunknak van egy ötéves fia (Max) és egy hároméves lánya (Grace), a fiunknak pedig egy négyéves fia (Jack). Szerencsések vagyunk hogy mind két gyermekünk Victoriában él igy gyakran látjuk őket. Az unokák a nagypapa és nagymama szemefényei, nagy örömet keltenek látogatásukkal. Beszélünk hozzájuk magyarul, hogy legalább egy pár szót értsenek a nagyszülők anyanyelvéből.

Imre Spándli, former II. year student: Brief resumé

I was born in Hungary, Óbudavár, in 1934 October 27. Started my schooling in Óbudavár. Finished the last two years of elementary years and high school in Sümeg. After high school, I went to uiversity in Miskolc and later in Sopron. In November 1956 I left Hungary with most of my fellow students and in Austria, along with fellow 3rd year mining engineering students Laszlo Raboczy and Endre Toth joined the forest engineering group, that was heading to the University of British Columbia in Vancouver. I graduated with a Batchelor of Science in Forestry (BSF-Sopron (in 1960. The rest is history
My first employment in Canada was in the spring of 1957. It was with Pioneer Mines, a small gold mining company in the Bridge River area. I spent the following two summers with the same company until graduation.
Graduated in 1960 and commenced employment with the British Columbia Forest Service Forest Inventory Branch and stayed there until retirement in 1995.
During my years with Forest Inventory Branch I was involved with the provincial inventory and sampling program and worked in a variety of positions. I found the work challenging, interesting and very rewarding. It provided me with the opportunity to travel and spend time in different parts of the province. During summer time, work involved field operations, the mapping and sampling of the provincial forest land using aerial photographs and maps.

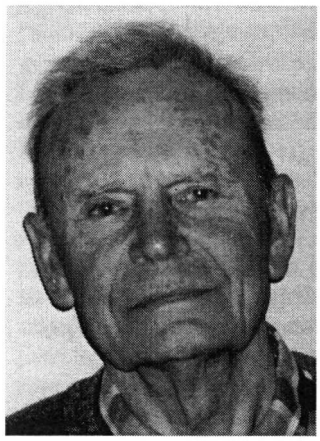

Work was completed during fall and winter months, while preparation for next year projects took place during the spring months. From 1979 on, I worked with forest inventory forest statistics and reporting section of the branch, until retirement in 1995. During these years, in association with many others, I was fortunate to be a participant to develop and implement the digital mapping based continuous forest inventory program for the provincial forest land base. This included computerized mapping, linking the forest cover attribute information with mapping, the projection of some of the forest cover polygon attributes and an update system.

During my professional years, I had the opportunity to learn a lot, worked with many interesting, talented and dedicated people. I hold dearly these experiences and cherish the memories.

On the personal note, my wife Merilyn and I, we have three daughters and eight grand sons. We are fortunate and grateful that all of them are living in the Victoria area and are able to share many enjoyable days and hours together.

In earlier years, we spent numerous summers, as a family, visiting Hungary and long remembering those joyful times. However our contacts with relatives are becoming very limited.

Now, that all of our family is near and around us, we are not planning any extended trips in Canada or abroad. We are just settling in to enjoy the family and friends and have a quieter time.

(I.S.,February 18, 2008, Victoria, BC)

Németh József, volt II. évfolyam hallgató életútja, dióhéjban

Hosszú évek tervezése után feleségemmel együtt úgy határoztunk, hogy korán megyünk nyugdijba. Végül,1995 Január végén mindketten búcsut mondtunk munkahelyünknek. Én 58, feleségem pedig 55 éves fejjel. Az ily korai távozásunknak nem volt negativ kapcsolata a munkahelyi viszonyokhoz, hiszen mindketten szerettük úgy a munkát mint a körülményeket és munkatársainkat. A korai nyugdijba vonulásunk fő oka az volt, hogy több szabadidőt biztositsunk magunknak főként utazási terveink kivitelezésére. Utazási terveink többségét közösen dolgozzuk ki, hangsújozva a tervbe vett ország történelmi, kulturális és természeti adotságait, nem utolsó sorban borászati hirnevét. Sikerült meglátogatni minden földrészt. Ausztrália,Új Zealand és Anglia segitségével megtanultam tűrhetően vezetni az országutak rossz oldalán-baloldalon. Utazásaink mellett sok időt szentelünk sportolásra is. Több mint 20 éve tagja vagyunk a YMCA clubnak és a hét jó néhány délelőtjét itt töltjük. A borászat engem már fiatal koromtól kezdve igen érdekelt. Eredetileg én a Kertészeti és Borászati Főiskolára jelentkeztem de nem hittek szándékomnak és az erdészeti pályát vállasztották számomra. Már vagy foglalkozok borászattal. Sok szemináriumon, borászati konferenciákon és szervezett borkostolókon vettem részt. Öndicséretként emlitem, hogy boraim még a Nemzeti Amatőr Borversenyeken is dijat nyertek.

2. Mint sokunk én is alacsony fokon, 'compass-man' beosztásban kezdtem egy kis Vancouveri erdészeti konzultusnál. Hamarosan 'jobb' állást kaptam Vancouver sziget északi csücskén, egy 'logging camp'-nél. Munkám főleg fakitermelési utak kitűzéséből és különböző drótköteles szálitási pályák tervezéséből állt .Ismét munkahelyet változtattam és BC Forest Service-nél kaptam állást mint 'timber cruiser'. Sok 'fly camp'-en vettem részt és sokszor mindent a hátunkon kellett be és ki cipelni az ismeretes tengerparti öblök
meredek terepein. Munkánk a tervezett fakitrmelési területek erdőbecslését,a feltáró utak lehetőségét és térképezését foglalta magában. Két éves kényszeritett hegymászások és a jóismert csapadékos tengeri öblök-főleg az őszi és a téli hónapokban-munkaváltozást igényeltek. Igy kerültem én családommal Victóriában a BC. Forerst Service 'Invenory Division' részlegéhez 1964-ben. Itt mint 'forest classifier'-erdőterületek leirása légifelvételek kiértékelése alapján-kezdtem munkámat s mint 'Project Supervisor' fejeztem be. Karierem zenitjeként az új erdőbecslési módszer munkálatait (vegetation inventory) és az ehhez szükséges alkalmazási könyvek ('manuals') összeállitását,valamint az oktatási tanfolyamok ('workshops') egyik fő előadója révén tartom a legfontosabbnak. Ezeket az oktatási előadásokat nyugdijba vonulasom után tizenkét évig folytattam.

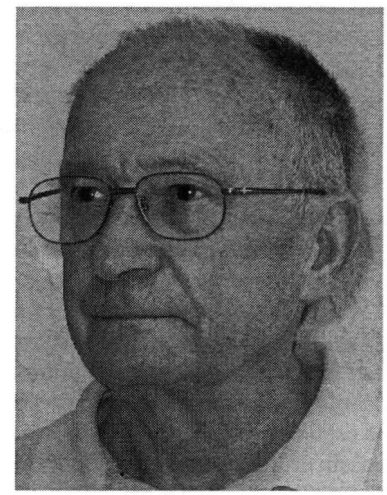

3. A Soproni kiképzésünk jó alapbázist biztositott az elinduláshoz. Sajnos sok évet követelt a nyelv elsajátitása olyan fokon, ami lehetővé tette úgy az előmenetelt, mint pozició változtatást. A Forest Service jó pár Sopronit alkalmazott .Igy lehetőség volt fenntartani szoros szakmai és személyi kapcsolatot, ami igen fontos volt, főként kezdetben. Ez a kapcsolat csak megerősödött és folytatódott nyugdijba vonulás után is.

4. Mint kezdő másodéves hagytam el szülőhazámat. Ismeretes,hogy sokunknak nem volt lehetősége beutazni és megismerni az országot .Őrségi lévén, a határsávi szigorlat még nehezzebbé tette utazási szándékomat. Először 1966 Októberében,,a forradalom tiz éves évfordulója alkalmával tértem vissza Magyarországba .A dátumot a szükség választotta, hiszen nem akartam megünnepelni az évfordulót a kommunista elvtársakkal karöltve. Ugyan csak nem volt szándékom egy új felkelést szervezni sem. Sajnos az elvtársaknak úgy tünt,hogy én egy Őrségi foradalmat próbálok nyélbe ütni és csak sógorom (aki szükségből nagy pártü-vezető volt) segitségével sikerült megmenteni a bőrömet. A nyolcvanas évek végéig négy évente látogattut az országot; rokkonokat, barátokat és ismerősöket, közben megismervén egy új tájegységét az országnak.Az utóbbi években az óhazai látogatásunk két évenként történik. 5.1962-ben házasodtam Vancouverben. Feleségem kanadai születésű de olasz származású. Mint matematika és angol szakos tanitott középiskolában. Egy fiam és egy lányom van. A fiam mint erdész végzett a UBC egyetemén, később' mester diplomát' szerzett a Business Administration fakultáson London, ON-ban. Jelenleg a 'Canfor' cégnél mint 'Senior Vice President' dolgozik a 'Pulp és

Paper Sales and Marketing' részlegénél. .Négy unoka van a családban. Lányom a Simon Fraser egyetemen szerzett diplomát a Business Administration fakultásán. Jelenleg a 'TD Bank' 'Private Client Group'-nál mint 'Senior Vice President' dolgozik. 6.Úgy a fiam mint a lányom már kétszer is meglátogatták az Óhazát és a családi kapcsolatok érdekeltsége mellett a haza történelme is érdekli õket. Egy nagy családi találkát próbálunk szervevni 2010-ben Magyarországon. Sajnos egyik sem beszéli a nyelvet.

Diohéjban összefoglalva igy néz ki a több mint félszázados Canadai életem. *(N.J, Victoria, BC, Március 13, '08)*

Jandó Tibor, volt IV. éves hallgató: Életútam rövid beszámolója

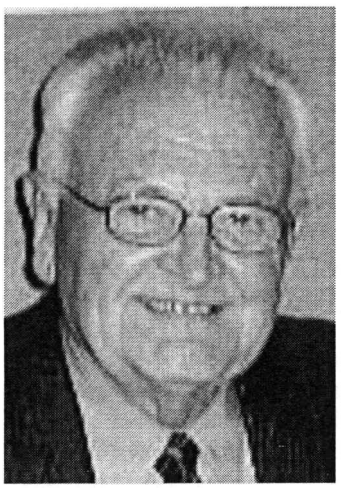

Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozást!ol és mivel töltöd manapság napjaidat:?

1991-ben mentem nyugdijba azzal az elhatározással, hogy még van energiám és törekvésem életútamat egy új irányba folytatni. Feleségemmel vállalatot alapitottunk amelynek keretében családi házakat vettünk, feljavitottuk és eladtuk. A sors azonban úgy hozta, hogy mégsem tudtam véglegesen hátatforditani az erdőipamak. Az erdőipari vállalatok szövetsége (Forest Industrial Relations) felkért konzultációs munkára új gépesitési technika és új kitermelési módszerek alkalmazhatóságának és kifizetődésének kiértékelése terén. I 997-ben minden ilyen irányú elkötelezettséget feladtam, hogy nyugdijas életemet teljes métékben a családnak, jövendő unokák nak, kertészkedésnek és fő szenvedélyem nek, horgászásnak szenteljem.

Milyen munkakörökben s hol, dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered ':zenit':jenek, úgy egyéni megelégedefttségben mint általános érvényü eredményekben?

l 959-ben kezdtem a MacMillan, Bloedel Erdőipari Vállalat, Franklin River erdőgazdasági üzeménél (Port Alberni, BC-hez tartozó erdőipari körzetben) mint kezdő mérnök. Még azév őszén Varga Pali évfolyamtársam, és 1960-ban pedig Komlóssy Jóska is csatlakoztak a mérnöki csoporthoz. J 961-ben áthelyeztek egy másik erdőgazdasági üzemhez, ahol l 962-ben előléptettek üzemmérnöknek. Ebben a beosztásban dolgoztam I 967-ig, amikor 'erdőgazdasági üzemi igazgatói' előléptetéssei elkezdődött szakmai életútam és egyéni törekvésem legváltozatosabb és legkielégitőbb szakasza. A vállalat irányelve, szervezeti felépitésében és üzleti filozófiájában megkövetelte, hogy minden üzem az igazgató irányitása alatt mint önálló üzleti egység működjön. A szabadpiaci áron eladott termékekbőllevont termelési költségek után megmaradt haszon alapján biráita el a vállalat központi vezetősége az üzem sikerességét. Ez az üzleti önállóság sok felelősséget, de ugyanakkor egyéni megelégedést is hozott magával.

A nyolcvanas években a rönk kitermelésben és piaci értéknövelésben új lehetőségek nyiltak. Ahol a terep megengedte, gépek vették át a fák ledöntését. A szállitóúthoz kiközelitett fák érték és felhasználás szerinti fel darabolását és osztályozását is, ahogy ez a technika fejlődött, növekvő mértékben erre a célra tervezett és gyártott gépek végezték. Számomra ezeknek a gépeknek kiválasztása. alkalmazása és ebből eredő értéknövelő, gazdaságosabb rönktermelés sikeres megalapitása ugyancsak egy nagyon kihivó de egyben kielégitő szakasza volt szakmai életútamnak .

Mennyiben segítefl pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képesség (rátermettség. munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

Kezdeti munkám feltáró útak és vágásterületek kitüzése, felmérése és térképekre való felhordása volt. l960-ban az üzemmérnök egy speciális program vezetésével bizott meg. Nagyméretű új erdőterületek feltárása és ezekhez vezető rég nemhasznált szállitóútak felújitása több régi hid újraépitését és új hidak tervezését, épitését hozta magával. Az én munkaköröm lett a hidak tervezése, a hidépitő munkáscsoport, valamint gépek szervezése és felügyelete. A hidak tervezésénél, ahogya rönkszállitó teherautók tengelynyomatékának modelljét tologattam a hidtartók vázlatán vagy amikor a kőszekrénymű alapozást épitettük, mindig hálával emlékeztem Adamovics László professzorunkra és az ő kiváló és eredményes tanitására. Egész szakmai útamon végigkisért és segitett egyetemünk széleskörü oktatási rendszere és az általános mérnöki ismeretünk alkalmazása.

Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

Rokonlátogatáson kivül kapcsolatot tartok otthonmaradt évfolyamtársaimmal. Ezenkivül nyugdijbamenetelem után szerveztem és vezettem két szakmai tanulmányútat magyarországi erdőgazdasági üzemek vezérigazgatóiból álló csoportoknak. A szakmai tanulmányút célja az itteni erdőgazdasági programok kivitelezésének ismertetése és az alkalmazott módszerek, gépek és eredmények bemutatása volt. Ezek a szakmai tanulmányutak számomra egyéni örömet és megelégedést is hoztak. Alkalmat adtak arra, hogy mint a vancouveri UBC egyetem Sopron Facultásán végzett erdőmérnök, felvegyem és erősitsem a kapcsolatot az újgeneraciós erdőmérnökökkel, akik ma vezetők a mai magyarországi erdészet minden területén.

Hogyan alakult családi életed - házasodás, gyerekek érkezése, nevelése. tanittatása?

1964 az egyik legjelentősebb forduló pont volt életemben. Juniusban, nyolcéves távollét után, visszatértem szeretett régi hazámba. hogy anyámat és nagyanyáimat újra lássam. A kétheti látogatás nagyon gyorsan elrepült, de azért volt alkalmam és időm megismerni jövendő feleségemet, Magdit. 1966 junius 15.-én esküdtünk Pécsett és ő szeptember 22.-én csatlakozott hozzám. Ezzel el indultunk közös életútunkon Kanadában.

Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt. Beszélnek-e magyarul?

Gyerekeink kiskorukban nagyon jól beszéltek magyarul, de ma már rendszeres gyakorlás hiányában szókincs és kifejezés problémáik vannak. Ettől fuggetlenül mindig örömmel és szivesen beszélgetnek magyarországi rokonokkal, ismerősökkel és időnként magyarországi látogatást is utazási programukba vesznek. Több generációs kanadai családból származó vejünk is, kiváló nyelvtehetségével, megtanult magyarul. Mindig különleges örömmel és elismeréssel hallgatjuk részvételét rokonokkal, ismerősökkel való társalgásban.

Hányan vannak utódaid' (gyerekek, unokák), merre szóródtak, mivel-

foglalkoznak?
Három gyermekünk és hat unokánk van. Lányunk, férje és három gyermekük Ottawa közelében, Quebec tartományban, laknak. Lányunk a tartományi egészségügyi rendszerben dolgozik mint konzultáló pszichológus. Mindkét fiúnk, családjukkal, Vancouverben laknak. Az idősebb fiúnk Odlum Brown pénzügyi és tőzsde vállalatnál pénzügyi tanácsadó és befektetési ügyvivő állásban van. Két lánygyermekük van. Fiatalabb fiúnk ortopéd sebész az északvancouveri Lions Gate kórháznál. Egy fiúgyermekük van.
(Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit)
2006-ban Vancouver Sziget közepén fekvő Port Alberni városból a sziget keleti partján elhelyezkedő Nanaimo városba költöztünk ahol jelen legi és jövő életigényeinknek megfelelő házat épittettünk. Élvezzük új otthonunk kényelmét és folytatását a tavaly elkezdett házkörüli parkositásnak. Partvidéki és belsőföldrészi horgászási expedicióimnak az egyik legélvezetesebb helyszine Logan Lake és környéke. Itt a kb. 1000m magasságban fekvő Thompson Fennsikon számtalan kisebb-nagyobb tó van szivárványos pisztráng fogási lehetőségekkel, műlegyes módszerrel. Itt is segitségemre volt soproni képzésem. Újra meg kellett tanulnom rovartanból azoknak a bogaraknak, legyeknek és lárváknak a nevét és életfolyamatát, amelyek a pisztrángok fő táplálékát képezik. Logan Lake-i horgászásom egyidőben alkalmat ad Homoky Pista barátom (Class of '60) látogatására és vendégszeretetének élvezésére is. Ezen alkalmakkal egésznapi horgászás, pár pohár jó bor és kitünő vacsora után rendszerint belelendülünk (főleg Pista) a világ problémáinak megoldásába
(Március 3, 2008)

Szalamin Gábor volt V. éves hallgató rövid beszámolója életútjáról

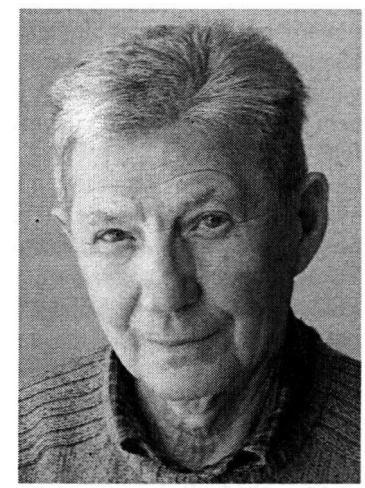

1958 tavaszán végeztem a vancouveri egyetemen (Batchelor of Science in Forestry). Képzettségemnek megfelelő állást akkor ugyan nem kaptam, de munkanélkülivé sem váltam. Pár héten belül már dolgoztam, illetve dolgoztunk volt évfolyamtársammal és balek-kori kamarásommal, Kassay Vikvel egy New westminsteri fűrészüzemben, fizikai munkásként.
Következő lépésként, 1959 ontóber 16.-án mint földmérő (surveyor) nyertem kinevezést a 'Corporation of the District of Surrey, BC' mérnöki osztályán, havi 281 dollár kezdő fizetéssel. Ez akkor valamivel kevesebb pénz volt, mint amennyit a fűrészüzemben kerestem, de, hogy úgy mondjam, előkelőbb pozició volt és ami a legfontosabb, igen szerettem a munkámat és a 'városnál' is megbecsülést élveztem. Maradtam is ott közel két évig, de ugye az embert 'vágyai vezérlik'. Több amerikai egyetemnél pályáztam ösztöndijra továbbtanulás végett. Legtöbbjüknél sikerrel jártam, de pénzbeli támogatást csak egy pár egyetem igért. Ma is örzöm a Yale Egyetem levelét, amelyben értesitettek, hogy kérvényemet elfogadták és 1000 dolláros ösztöndijat biztositanak. Ki tudja hogyan alakul életem, ha akkor Yale-t választom. Helyette a University of Florida, Gainsville ajánlatát fogadtam el, ahol jobb anyagi feltételeket biztositotak és ahol 1961 szeptemberében keztem el a tanulmányaimat és ahol 1962 augusztusában már kezemben volt a sokszor eménytelennek tűnő munkám gyümölcse, a diplomám (Master of Science in Forestry). Ezek után maradhattam volna a PhD-t is megszerzendő, de nekem elegem volt a floridai szubtrópusi klimából. Visszatértem hát Kanadába, ugyanavval a Meteor kocsimmal, amivel Vancouverből elindultam és amivel immár a fél Észak amerikai kontinenset bebarangoltam.
Torontóban 1962 őszén kaptam egy földmérő vállalatnál állást mint 'surveyor'. Munkám érdekes és változatos volt. Többek között például egy olajvezeték nyomvonalának kitűzése hegyen-völgyön keresztül Buffalo, NY-ból Hamilton, ON-ig. De itt meg a kemény tél késztetett arra, hogy elmenjek középiskolai tanárnak. Akkortájt 'kötéllel fogták' az embereket a különböző iskolaszékek – hallatlan méretű volt a pedagógus hiány. Lehetett válogatni, mint tyúk a törekben.
Ottawa, ON-ban, az akkori Technical High Schoolban 1963 szeptemberében kezdtem tanitani matematikát évi 4900 dollár fizetéssel. Ez szép pénz volt tiz hónapra, nem csoda hogy ezidőtájt mérnökök, ügyvédek, de még egy-két orvos is akadt a vegyes tanári társaságban! De ők, gondolom, nem húztak le harminc évet, mint én. Egy tanév után váratlanul felvettek a federális kormány erdészeti osztályán kutatónak Fredericton, NB-ban. Ekkoriban itt dolgozott még egy pár volt 'soproni', köztük az általam tisztelt és nagyrabecsült Jablánczy Sándor bácsi volt professzorunk is – mégis elszigeteltnek, elhagyottnak éresztem magam a 'Maritimes' siralmas erdeiben. Hogy a szunyogokat és a fekete legyeket ne is mondjam. Egy év szolgálat után felmondtam. Ez volt 1965 nyarán, amikor is '56 óta először látogattam Magyarországra. Párizsból az 'Orient Express'-el utaztam s útközben ismerkedtem meg leendő feleségemmel. Még az év szeptemberében kezdtem ismét tanitani Smith Falls, ON középiskolájában. 1968 nyarán ismét Magyarországra látogattam és feleségül vettem Magyar Erzsébetet, aki már karácsonyra kivándorolhatott. Az iskola év végén , 1969-ben Ottawába költöztünk. Ekkor kaptam meg tanári oklevelemet is. Itt tanitottam aztán tovább nyugdijba vonulásomig, 1993 juliusáig. Két gyermekünk született: Andrew 1970-ben és Adrienne 1973-ban. Fiunk Ottawában a Carlton Egyetemen végzett mint 'civil engineer', lányunk pedig a McGill Egyetemen, Montreal, QC-ben, a zene fakultáson. András végzés után a 12 hónapos szakmai gzakorlatát Magyarországon szerezte meg, ahol megismerkedett leendő feleségével. Fiunk mai is Budapesten dolgozik s a környékén laknak. Egy gyermekük van (Olivér, 2004). Lányunk francia-kanadai férjével itt él Ottawában. Náluk is egy gyermek van (Éliane, 2006). Ezek után már talán mondanom se kellene, hogy szoros kapcsolatot tartottunk és tartunk fenn ma is az óhazával. A dolgok jelenlegi állása szerint eddig 37-szer (!) repültem át az óceánt oda-vissza. Legalább ennyi előnye volt pedagógus mivoltomnak: jutott idő az utazgatásokra. Volt soproni főiskolánkat viszont gondosan elkerültem több mint ötven éven át! De az idén, 2007 szeptemberében az aranydiplomáért mégis csak 'bementem az egyetemre'! Vivát Akadémia!

Must-Hankovszky Éva: **Az erdészektől elmaradtak**

1956 december elejére Ferienthortban/Austria lett elhatározva a Soproni Egyetem ott tartózkodó szakjainak a sorsa A vacouveri Egyetem British Columbiából csak az Erdőmérnöki Szakot tudta befogadni. A műszaki tagozatokat (földmérő, bányász, geofizikus, kohász) a Torontó Egyetem, Ontárióból vette pártfogásba. A szétválás problemát okozott sok fiatal párnál. Megindult a nösülési-láz Ferienhortban. Must Mihály, 5-öd éves geodéta forgolódott körülöttem balek korom óta. Hirtelen azt ajánlotta, hogy menjünk vissza Magyarországra megesküdni. Mellettünk ülő évfolyamtársa is azonnal csatlakoni akart hozzánk December 7.-én reggeli után kigyalogoltunk a fő úthoz és néhány kocsit leálliva elértük a magyar határt. Sötét, esős este volt csak a sűrűn felszálló rakéták mutatták az utat. A későún jövő esőzée nagy sárt okozott. Egyszerre nagy cuppogást hallunk, egy Ausztriába tartó csoprttal jöttünk össze. Reggel 7-ig kijárási tilalom volt Sopronban, figyelmeztettek bennünket. Ítt-ott lámpafény mutatta, hogy nincs messze a falu. Megbújtunk egy valamilyen szalmakazalban. A kutyák jól megugattak minket, de nem jött ki senki. Végre világosodni kezdett, megindultunk a falu felé.

December 8 szombatra esett, a hivatalok csak délig v oltak nyitva. Utitársunk jelentkezett egyik esküvői tanunknak. Megtisztálkodtunk a Gőzfürdőben. Sikerült évfolyamtársamat Takács Piroskát otthon találni. Szivesen jött tanúnak. Közben Misi tanúja késett. Nix Mihálynét, a Népművelődési Előadót ismerte Misi a Városházánál, az ő engedélzével volt Misi az egyetemi népi tánc csoport tanitója és Sopron környékbeli népdalok gyüjtője. Nixné irodájából meglett második tanunk. Agota Ferenc anyakönyv vezető szivélyesn várt ránk, így történt gyors esküvőnk Magyarországon. Gambrinus Étteremben volt esküvői ebédünk. Elbúcsúztunk barátainktól. Utitársunk otthon maradt, nevelő nagymamáját nem akarta magára hagyni. Bodnár néni, a Dimitrov téri diákszálló gondnoka értesitete szüleinket a történtekről.

Egy kisebb bőröndöt megpakolva egyetemi jegyzetekkel és fontosabb iratokkal, elindultunk Ausztria felé a Fő úton. Hamarosan egy kicsit beszittyantott, kerékpárt toló honfitárs követett bennünket, kiáltozva: „Tudom hová mennek, tudom hová mennek!". Az út mellett orosz tankok alltak, orosz katonákkal mellettük. Végre a tankok elmaradtak s utitársunk is. További zavar néálkül eljutottunk a Gyesevig. Vonattal utaztunk Bécsig. Leszállásnál azonnal táborba vittek bennünket. Másnap Mis megfigyelte a portásváltást, kiszöktünk. Közben nagy havazás volt, nem tudtunk vissza 'hitch-hikolni' Ferienhortba. Kevés volt a pénzünk. Próbáltunk a Vasútállomáson néhány jól öltözött embertől pénzt kunyerálni, de a schillinget nem szivesen osztogatták az osztrákok. Kevés pénzünkön váltottunk vonatjegyet, rábiztuk sorsunkat jövőbeli kalauzunkra. Kalauzunk jóindulatából Stróbl-ig értünk, innen nagy hó rengetegen keresztül visszatértünk Ferienhortba. A műszaki csopottal hamarosan Salzburgba kerültünk. Itt szakadtam el és még sok más erdész az erdőmérnöki csoporttól.

1957 január 20 körül végre Torontőba értünk. Rosedale, Chorly Parkban volt négy hónapos angol nyelv tanulásunk.utánna lehetett jelentkezni a Toronto Egyetemre.Eddigre már elhatároztam, hogy dolgozni fogok, férjem segitem diplomát szerezni. Ő már 5-öd éves volt. 1957-ben Kanadában még igen sántított a munkaegyenlőség, nem beszélve a munkamegosztás terén. Akor még nem tudtuk, hogy Kanadában mennyire fontos az előzetes munkagyakorlat/experincség. Négyhónapi angol tanulásunk alatt, angol tanárnőktől kölcsönkapott varrógépen magyar táncruhákat varrtunk Kundráth Júliával, volt másodéves erdésszel, egy helyi tánc csoport számára.

Első nyári munkám ezután kaptam egy magyar származású varrónőnél. Ez nem sokat segitett az angol tanulásban. Ujságcikk után 'babysitter' állást szereztem, ügyvéd család 4 éves kislányára kellett vigyázni a Lake Simcoe-nál. Ez inkább nyaralás volt számomra, itt tetszett meg a 'cottage-country'.

Férjem nyári munkája északi bánya munka volt.Ősszel egyetemet kezdett, tandij 630 dollár. Új munkát és lakást kellett keresni. A Simpsons-Sears dept.store két napi ingyenes tanfolyam után felvett 'sales clerk'-nek a cukorka departmenthez. Ez karácsonyi 'rush hour' volt, de kisegitett átmenőleg. Misi egyik egyetemi tanárja ajánlotta a 'Connaught Medical Laboratorium'-ot, felvettek lab asszisztensnek. Esti tanfolyamon angol nyelvet és gépirást vettem. Egyelőre keresetem elég volt egyszerű lakás bérlés és élelmiszerre, de irodában jobb volt a fizetés. Az 'Elgin American' ékszer vállalatnál próbáltam irodai gyakorlatot szerezni (gépelés, könyvelés és számlázás), majd férjem volt évfolyamtársa, Úrváry Gyuri ajánlásával sikrült megszerezni North York vízszámla könyvelésének munkáját az újonnan használt 'posting machine'-on. A fizetés emelés nagyon lassú volt.

Férjemnek közben szakot kellett változtatnia s angol tudása hiányában csak hatmad évre vették fel a Torontó Egyetemen. 1960-ban kultúrmérnöki diplomát kapott.

1963-ban, egyik vegyész ismerősünk felesége, Benkő Csöpi segitett bejutni az 'Ayers Mc.C. Medical Laboratory' egyik vállalatához, a 'Bencard Allergy Service'-hez. Végre két éves egyetemi végzettségemhez képest volt munkám. Önállóan dolgozhattam gyógyszeralap készités, vizsgálat, valamint ezzel kapcsolatos minden más lab munkában, néha még gépelésre is szükség volt.

1965 január 17 született fiunk Michael R. Must. Középiskolát Torontóban végez, majd esti tanfolyamokon 'taxidermy' leckéket vesz és tanitójánál kap munkát. Később a Lake Huron-nál, Thessalon városhoz közel vesz egy 6 acre-es területet, ahol férjem segitségével nagy 'log'-házat és műhelyt épít s megnyitja 'Little Rapids Taxidermy' vállaltát. Élettársa Alma Dusharm. Két fiuk van, Duan és Marvin, aki besegit a vállalatnál.

1966 december 1-én született lányunk Monica J. Must, aki szintén Torontoban végezte a középiskolát, majd a 'Sir Fleming College', Lindsay, ON.-ban kap erdészeti diplomát. Először mint 'hotel receptionist' dolgozik Manitobában, majd a Lake Louise Hotel (Alberta) 'personnel office'-nél, ahol 1992-ben férjhez megy Bruce N.Young-hoz. Canmore, AB után Whitehorse, YT-ba költöznek majd két év után vissza Winnipeg, MN-ba, közel férje szüleihez. Két gyereküк van (Natalie N.Young-Must, 1997 ápr.4-Whitehorse, YT és Robert N. Young-Must, 1999 nov.12-Selkirk, MN). Monika most elemi iskolánál 'teachers assisitant'. Gyerekeink jól beszélték a magyar nyelvet amig itthon laktak, Monika egy nyarat is töltött otthon, unokatestvéreivel és levelezett is velük sokáig. Mivel angol myelvű környezetben élnek és dolgoznak, sokat felejtettek magyarból. Minden hazalátogatás után felfrissül ismeretük.Unokáink szivesen hallgatják a magyar mese forditásokat, de magyarul csak néhány szót tudnak, de azt jó kiejtéssel.

Magyarországon 1998, 2öö1 és 2öö4-ben voltunk utoljára. Két húgom és családja és sok unokatestvér látogatásával sok idő telik el. Szeretünk időt hagyni olyan részek látogatására, amikre nem

volt lehetőségünk mig Magyarországon éltünk.
Amit itt elértünk karrier és anyagi téren sok mindennek köszönhetjük. Köszönhetjük az akkori politikai és gazdaági helyzetnek Magyarországon.- Hogy szükséges volt a Magyar Forradalom 1956-ban.- A kivándorlás lehetőségének.- Osztrák segitségnek. -Nem utolsósorban, hogy Kanada befogadott bennünket és azoknak akik ezt intézték.
További sikereinket köszönhetjük magyar családunk körében szerzett tapasztalatainknak. Környezetünkhöz való alkalmazkodó képességünknek. Munkabirásunknak és szeretetünknek. Hogy a sok 'application' után sem veszitettük el bizalmunkat előrehaladás terén, köszönhetjük magyaroktatóinknak, akik az akkori politikai helyzetben is próbáltak helyes irányba nevelni bennünket. A magyaz oktatási rendszer sok oldalusága és követelménye sokat segitett a tovább haladásban. Köszönet a jóindulatú magyar és kanadai barátainknak!
Nyugdijas éveink gyorsan telnek. Ház, nyaraló, gyereklátogatás, téli napok Floridában. Nyaralónk Spence Lake, Muskoka District-ben, szép 14 acre-es erdős terület, patakkal és egy 'beaver lake' sarkával. Itt 'gyakorlom' kis mértékben az erdőgazdálkodást, erdő tisztitást, féjem pedig a 'buggy út' épitést.Nyaranként unokáinkkal halászunk, kenuzunk, kayakozunk, fürdünk és kirándulunk. Melettünk van egy több száz hektáros erdő terület, ahol minden őszön sikeresen vadászunk.A 'Jó Isten' segitségével még 'Fortuna szekerén'élünk, amit a tóbbi erdésznek is szivből kivánunk. Feleség és anya szerepét betöltve saját karrier felépitéséről nem szólhatok. Megelégedett vagyok viszont, hogy segitségemmel férjem diplomát szerzett, hogy két jó lelkű és igen önálló természetű gyereket neveltem, - hogy jövedelmünket az adott jó alkalmakkor befektettem. (Aki azt hisz a pénz nem boldogít, annak talán sohasem voltak a jövőjévek kapcsolatos nagyobb álmai. – Egy kinai közmondát idézve: „It is the hope and dreams that we have, that makes us great and when these come true".
(2008 jan.1, Éva (Aranka) Must-Hankovszky, volt III.éves emh)

KÖZELMÚLT

Apt Kamill: **Életek, emberek...**(5.folytatás)

SOPRON. A költözködésre egyáltalán nem emlékszem Az emlék inkább olyan, mintha a Garai téri iskolából, Lászlóné történelem orájáról egyszercsak Sopronban, a Petőfi Téren, Emmer tanár úr magyar óráján ülnék. Lászlóné, az új Igazgatónőnk, meggyőződéses kommunista volt, de nagyon értelmes is. Abban az időben a kettő még nem zárta ki egymást. Ő volt az egyetlen történelem tanárom aki érdekessé tette a történelmet. Én antikommunista voltam. Nem nagyszájúan, de nyiltan. Sokat kérdeztem, vitatkoztam is vele. Komolyan vette a véleményemet, elmagyarázta, hogy ő hogyan látja a dolgot. Igazán élvezetes volt a történelem óra. Ebből az emlékből hirtelen Emmer tanár úr stentori hangja riaszt fel-- „Spanráft, látlak!"--, s utána zörej, ahogy a mögöttem ülő Spanraft Miska valami csibészséghez használt kellékeket igyekszik eltüntetni a pad alatt. Óra után pedig, táskával a hónom alatt az Újváros felé eső Rákóczi utca 41 helyett a Bánfalva határán lévő Dóczi Lajos utca 6 szám alá megyek haza.
A Dóczi Lajos u 6, a Rák patak partján, Sopron utolsó háza volt. Az utca végén kis gyalog hid vezetett át a patakon, Sopron - Bánfalvára. Ez az utolsó ház, egyemeletes nagy épület, hatalmas vadgesztenye fák alatt, nagy körülkeritett telken volt az ErTI. Nyolc tudományos kutató és a segéd személyzet irodáit, laboratoriumait meg három magánlakást foglalt magába. A telek keleti szélén külön épületben volt egy garázs meg egy nagy fatechnológia laboratórium. Nem tudom, hogy tulajdonképen minek készült az épület. Annyit tudok, hogy az ErTI előtt Szőlészeti és Boraszti Szakiskola volt, az első világháború alatt pedig hadi kórház. A telek nyugati szélén a kerités mellett istálló, tyúk és disznó ólak, meg az északnyugati sarokban egy külön épület, a katona kórház hullaháza volt. Amikor mi odakerültünk, a főépületben levő lakások foglaltak voltak, igy nekünk a hullaház egy részét leválasztva épitettek egy kis testhez álló két szoba összkomfortos lakást, Mari néninek meg odadták az épület másik bejáratánál levő kis iroda szobát. Jól megvoltunk itt. Az ólak egy részében disznót meg baromfit tartottunk, a telek egy részét lekeritettük, hogy a csibéknek legyen hol kapirgálni, bogarászni. Otthon voltunk. Az ÁVÓ piszkálásai elmaradtak. Az ErTI csemetekertjében kaptunk egy darab földet, krumplit, zöldséget termelni. Mari néni dolgozott kedvére. Én is segitettem, szerettem a kerti munkát.
Sopronban más volt a kommunizmus, mint Szekszárdon. Itt is nagy volt a szegénység, itt is volt sztalinizmus, de közel sem volt olyan kegyetlen mint Tolna megyében. Itt is tűntek el emberek, itt is vertek agyon embereket az ÁVÓ-n, köztük egy ismerős fiatalembert is, de mintha nem lett volna annyira, és mindig, mindenütt érezhető, folytogató.
A hetedik osztály végén elmentem munkát keresni. Baráti köröm még nem volt. Nem is hiányzott. Mindig jól megvoltam egyedül. Elmentem a Soproni Tatarozó vállalathoz, bementem az irodába és mondtam, hogy dolgozni akarok. Minden további nélkül felvettek. Locsmándi Géza bádogos mester mellé tettek segédmunkásnak. Végtelen aranyos ember volt a Géza bácsi. Teljesen ferdére lapitott, valamikor szép sasorra felett csillogott két okos, kedves szeme. Nagyon sokat tanultam tőle, munkáról, életről, emberségről. Lelenc gyerek volt, nehéz gyerekkorral. Hányódott egyik gazdától a másikhoz. Elég sokat mesélt, de sohase keserűen, inkább kis humorral, mintha az iskoláiról mesélne. Akár miről mesélt, mindig volt benne valami érdekes, valami jó. A rosz emlék sohase dominált. Már legény volt amikor elszegődött egy cirkuszhoz, és mint boxoló állt ki a közönségből jelentkező ellenfelekkel. Akoriban lapitották szét az orrát.
Néha épületeken, néha a műhelyben dolgoztunk. A műhelyben megtanultam bádogot vágni, hajtogatni, vödröt csinálni, szegecselni, cinezni, szurkozni, meg ami talán a leghasznosabb volt, megtanultam kéznél lenni amikor a mesternek segitettem. Úgy tanitott, mintha a fia lennék. Türelmesen magyarázta, hogy amikor dolgozunk ne üljek le, akkor se, ha éppen nem csinálunk semmit. Mindig figyeljek, mellette álljak, úgy, hogy útban ne legyek, és figyeljem mit csinál, tudjam előre, hogy mi az amit kérni fog, azt adjam a keze ügyébe, vagy vegyem el az útból. Fontos volt ez, különösen amikor épületen dolgoztunk.
Egyik munkánk a Kaszinó tetején a bádogozás és az ereszek egy részének a javitása volt. A soproni kaszinó igen magas kétemeletes épület, meredek tetővel. A padlás szellőztető ablakon jöttünk ki, és a meredek cseréptetőn lemásztunk az ereszig ahol az eresz csatornában ütöttünk tanyát. Most, hogy rágondolok, a hajam szála is égnek áll, és futkároz a hátamon a hideg. Akkor

nem zavart. Úgy látszik tudtam, hogy hosszú út van még elöttem, nem történhet semmi baj. Egy kis könnyű fakályhánk volt, ezt a szellőztető mellett a kéményseprőknek felszerelt keskeny deszkára állitottam, ebben melegitettem a forrasztó vasakat az ácsműhelyből hozott fahulladékon. Innen hordtam a mesternek az anyagot, kezére adtam a meleg pákát, segitettem ahogy kérte. Itt nem lehetett szájat tátani, figyelni kellett. Háló, kötél, kampó nem volt. Az úgynevezett munkahelyi biztonság teljesen a munkásra volt bizva. Elmúlt a nyár, betöltöttem a 14.évet, sokat tanultam. Géza bácsit azóta nem láttam, pedig mindig velem volt a tanitásában, a sok új, meg megint új munkahelyen.
Szeptemberben már úgy mentem a Petőfi téri iskola VIII. osztályába, mintha haza mentem volna. Ebbe az iskolába főleg a város nyugati oldaláról, a Lőverekből, meg a belvárosból jöttek a gyerekek. Mi is ezen az oldalon laktunk, igy az osztálytársakkal iskolán kivül is találkoztunk, utcán, uszodában, úgy, hogy ismerősök voltunk. Sopronban nem volt birkózó csapat, hát tornásztam, meg futballoztam. Az iskolában egy uj, fiatal, nem TF-es tornatanárunk volt, Harcos Sndor. Ő is kiszúrt mindjárt az elején előtornásznak, meg futball csapatot is szervezett, abba is bekerültem. A tanulással nem volt baj, általában igen jó tanárok tanitottak. Az 51-52-es tanévben automatikusan mindenki úttörő lett, az is aki azelőtt nem volt cserkész. Nem kérdezték ki akar, ki nem, egyszerűen úttörők lettünk. Csináltuk a faliújságokat, nagy Rákosi, Sztalin meg Lenin képeket aggatunk az iskola falaira, volt aki úttörő nyakkendőt viselt, de nem sokan. A mi osztályunkban az örsvezető Varga Jóska volt, a soproni ÁVÓ parancsnokának a fia. Nem különösen okos, de szelid, jóindulatú gyerek volt, soha eszembe se jutott, hogy az apja foglakozása miatt őt ne kedveljem. Nem barátkoztam vele különösebben, de nem is kerültem, csak egy volt az osztályból.
Az iskolával csoportban mentünk a felvonulásokra, énekeltük a mozgalmi indulókat meg csasztuskákat, órák elött Szabad Nép baráti körét tartottunk, de a maszlagot azért nem vettük be.
Egyedül talán az állami vagy köztulajdonnal kapcsolatban alakult ki bennünk az a felfogás, amit nagyon kevés kivétellel mindenki vallott Vladivosztoktoktól Berlinig. Az szabad préda volt, hiszen 'a mienk, csak azt vesszük vissza amit tőlünk vettek el'. Igy történt, hogy az iskola futball csapatát, a háború miatt félbe maradt, ajtó és ablak nélküli Ciklámen Szálló öntöttvas fűtőberendezéséből szereltük fel. Torna órákon, szép időben, a tanár engedélyével, hatan vagy heten, erősebb gyerekek, kimentünk az iskola massziv kiskocsijával, és mintegy társadalmi munkában loptuk a 180 kilós kazán darabokat, vittük a MÉH-be, az árát pedig tettük be a csapat kasszájába. Ment ez hetekig rendesen, amig a szomszédos erdészeti hivatalból valaki el nem kapott bennünket, visszavitette velünk a nehéz vasat, és mondta, ha mégegyszer jövünk följelent a rendőrségen. Szerencsére eddigre már meglett 'fodball- trikónk' ára, hát nem mentünk többet.
Ez az idő volt a Rákosi korszak legsötétebbjének a közepe. A sztálinizmus a tetőfokán járt. Nap mint nap emberek tüntek el. Kirakatperek, kivégzések. Az eltűnt emberekről mindenki tudta, hogy az ÁVÓ vitte el őket, de senki nem beszélt róluk. Érdekes volt abban az időben nyiló eszű serdülő gyereknek lenni. Felnőni egy olyan helyzetben, ahol a legszűkebb családi körön kivül senki nem beszélt közérdekű dolgokról, mindennapi problémákról, megélhetési, gazdasági vagy politikai kérdésékről, vagy ha beszéni kellett róla akkor hazudott, és ezt mindenki tudta. Az iskolában óra közben a tanároknak természetesen kellett tanitani, beszélni ezekről a témákról a megadott szöveg szerint. Tudtuk, hogy hazudnak. Ők is tudták, hogy mi tudjuk, hogy hazudnak Tudtuk, hogy miért hazudnak, és nem hibáztattuk őket. Ebben a skizofréniás világban tudtuk tisztelni a tanárainkat, és szinte szórakoztató volt a cirkusz, ahogy az ember--vagy gyerek--a reggeli Szabad Nép sajtó félórában nagyon vigyázva, de a nevetségesség határa előttig eltúlozta a vezérek, és az eredmények dicséretét.
Nagyon fontos volt, hogy az ember el tudja választani az igazi életét a cirkusztól. Az igazi életben, barátok között, a családon belül, teljesen egyenesnek, becsületesnek kellet maradni, hogy az ember elhatárolja magát a szennyes, hazug kabarétól, hogy megtarthassa az önbecsülését, az integritását. Egy kis kötéltánccal és szerencsével sikerült, bár egyszer nagyon közel álltam a bajhoz.
A VIII. osztály vége felé be kellett jelenteni, hogy akar-e valaki tovább tanulni, és, hogy milyen iskolába. Én gimáziumba jelentkeztem. Ugyanakkortájt az úttörőkből DISz (Dolgozó Ifjusági Szövetség, a Kommunista Pártagságra előkészitő szervezet volt) tagog lettünk. Egyik nap a Harcos tanár úr félre hivott és közölte velem, hogy én leszek a 'DISz titkár'. Tőle nem féltem, megmondtam, hogy nem vállalom el, legyen a Varga Jóska a titkár. Nem erőltetett. Pár hét mulva az iskola disztermében, az egész iskola és a városi DISZ vezetőség jelenlétében, a városi DISz titkár ünnepélyesen felvett bennünket tagnak, és felolvasta, hogy én leszek a titkár. Gyors eszem volt, hamar végigondoltam a dolgot. Származásom miatt rosz káderem volt. Tudtam, hogy hiába vagyok jó tanuló, mint dzsentriből értelmiségivé vedlett osztályidegen, a gimnáziumba igy is úgy is nehezen kerülök be, élni viszont csak tisztességesen érdemes. Felmentem a szinpadra, megmondtam, hogy nagyon köszönöm a megtiszteltetést, de politikailag nem tartom magamat elég érettnek hozzá, nem vállalhatom el a tisztséget. Lementem a helyemre és leültem. Nem emlékszem, hogy mi történt utána a gyülésen. Mikor apámnak elmondtam a dolgot azt mondta, hogy jól tettem. A DISz titkárságomról többet nem esett szó, de az iskola év végén nagy meglepetésemre megtudtam, hogy felvettek a Széchenyi Real Gimnáziumba.
Azután jött a nyár, és újból a Soproni Tatarozó Vállalat. Most az Alsólőver utca végénél a MÁV és a GyESV vasút vonal mellett épülő autogyárnál dolgoztam egy diák brigádban Először lebombázott, félig romos raktárépületeket bontottunk le aztán kőműves mellett dolgoztunk, jó nehéz 'culáger' munkát. Bolond hajtás volt, mert a tervgazdálkodás idejét éltük, és az épületnek tető alatt kellett lennie augusztus 20.-ra, a 'Népköztársaság Ünnepére'. Pár hét mulva szerencsém volt, feltettek egy teherautóra rakodónak. Úri élet volt a TEFU-s Csepel diezel hátuljában utazgatzni a homok vagy kavics bányába, esetleg téglagyárhoz, megrakni a kocsit, s aztán az épitkezésnél lerakni, s megint utazni. Rakodásnál hajtottunk, útközben pihentünk. Néha vidékre, még Sopronkövesdre is vittünk egy-egy rakományt. Ilyenkor volt pihenés bőven. Kis fecske fürdőnadrágban dolgoztunk, hosszú, néha 12 órás napokat. A nap akkoriban más volt mint most. Soha nem égtem le, csak sötét csokoládé barnára sültem. Mikor otthon letussoltam, szinte nevetséges volt, milyen fehér volt a fürdőnadrág helye.Teherautónkint ketten vagy hárman voltunk rakodók. A sofőrökkel hamar összebarátkoztunk. Néha nagy melegben megálltak egy kocsma elött, meghivtak egy pohár sörre. Néha meg mondták, hogy most jól rakjuk meg, aztán az épitkezés felé menet behúztunk egy paraszthaz udvarára és ledobtuk a rakomány egy részét. Mi sose tudtuk hova megy az anyag. Nem is kérdeztük, az a sofőr dolga volt. Ők meg úgy éltek

ahogy abban az időben a legtöbben. Egy pár forint az állam zsebéből egy rosszul fizetett melósába nem a világ. Csak sajnos sokszor sokkal nagyobb ára volt az uralkodó munkaerkölcsnek. Augusztus 20 előtt pár napra levettek bennünket a taherautóról, mert roham- munkában kellett felhordani a tetőre az előreöntött betonlapokat. A 80 kilós lapokat ketten vittük fel a tetőre és fektettük a beton gerendákra. A beton még nem kötött meg rendesen. A 10 centi vastag beton lap sokszor megrepedt a saját súlyától, amikor ráemeltük a trugára. Néha a sarka törött le, s a kezünkben maradt. Nem számitott. Csak gyerünk-gyerünk, vigyétek! Hát mi vittük. Talán hat-nyolc hónappal később, a következő tavasszal, ahogy jöttem haza az iskolából nagy tömeget láttam az autógyár előtt. Ahogy odaértem megtudtam, hogy bedőlt a tető. Négy munkás meghalt. Nem hiszem, hogy csak a zölden felrakott lapok okozták a balesetet, inkább a szerkezeti betonból loptak ki több cementet mint kellett volna. Mindegy. Négy család apa nélkül maradt. Abban az évben mégegyszer láttam hasonló esetet, szintén iskolából hazafelé menet. A Sotex Kultúrházat épitették éppen, az Erzsébet Kert mellett. Itt is tömeg volt. Épikezés közben szakadt be a tető. Úgy emlékszem, itt is volt halott. Bünbakot itt is találtak biztosan, csak félő, hogy inkább politikai, mint igazán felelősségi alapon. Ezekről a dolgokról akkoriban nem beszélt senki.
A gimnáziumban az elején még nem választották el a reál és humán tagozatokat. Csak úgy számra ketté osztották az új gyerekeket. Sok ismeretlen arc volt az osztályban, mivel Sopron és környéke sok tucat általános iskolájából az összes gimnáziumba menő gyerek a két soproni gimnáziumba került. Azért ismerős is akadt, meg aztán a bátyám ott volt utolsó éves, igy hamar otthon éreztem magam.
Az igazgató egy Lajos József nevű csahos kommunista volt. Ezt jó indoknak lehetne használni ahoz, hogy a bátyámnak miért jött meg a baja az iskolával, ugyanis a negyedik osztály első negyedévében kidobták a gimnáziumból. Nem az igazgató volt a baj, hanem az, hogy Dönci először is nem tanult, másodszor pedig, hogy semmi olyan szabályt nem tartott be, amivel ő személy szerint nem értett egyet, vagy nem tartott fontosnak. Ilyen pedig volt bőven. Például többek közt előfordult, hogy óraközti szünetben, Neher Öcsi nevű barátjával átmentek a Perkovác kocsmába egy-egy fröccsre. Figyelmeztetés, intő, nem sokat számitott. Egyszer csak magaviseleti alapon 'eltanácsolták', s ott állt rossz káderrel és még rosszabb tanulmányi háttérrel, érettségi nélkül. Szüleimet nem lepte meg a dolog, hiszen anyámat sokszor behivták az iskolába Dönci miatt, és tudták, hogy cérnaszálon lóg az érettségije. Beszélni lehetett vele, meghallgatott és meg is értett mindent, ha nem értett egyet valamivel, megmondta, hogy miért, és kész. Szüleim azt is tudták, hogy jó esze van és ha akar csinálni valamit, azt jól csinálja. Nyilvánvalóan ez éppen nem az érettségi megszerzése volt. Hát, valahogy csak lesz.
Úgy emlékszem 1952-ben ment el Bokor Rudi bácsi az ERTI-től, helyette Witt Lajos, apámnál két évvel idősebb erdőmérnök került oda főnöknek. Oda is költöztek a főépületbe. Húsz éves fiuk Zoli, akkor került be az egyetemre a geodéta szakra. Érettségi után nem vették fel , két évig teherautót vezetett a győri ÉPFU vállalatnak. Klassz srác volt, igen jól összebarátkoztunk. Néhány évvel idősebb fivére még éppen bekerült a háborúba, akkor amikor a végén már tizen éves leventéket is behivtak. Németországba vitték ki valami nagyon ronda szolgálatra, s a háború utáni traumatikus depressióból nem tudott kimászni. Öngyilkos lett nem sokkal azelött, hogy odakerültek Sopronba.
Jót tett a családnak a változás, új környezet, új emberek. Szülei mindaketten tarokkoztak, méghozzá jól, kivált Lajos bácsi. Apám elsőrendű játékos volt, s fiatal korom ellenére én is jól játszottam. Akkor még megvolt Szekszárdon a szöllőnk, úgy hogy volt néhány hordó jó bor is a pincében. Egy jó tarokk parti jó lelki terápia, tehát gyakran játszottunk, hol Wittéknél, hol nálunk. A tarokk partikba Partos Tóni is be-be ugrott. Rá teljesen jellemzően előfordult, hogy éjfél körül jelent meg. Azzal kopogott be hozzánk, hogy „Genciana officinálisz". Akkor felöltöztünk, átmentem felébreszteni Lajos bácsit, előkerült a gencián pálinka, amit az ERTI-ben, édesapám laboratóriumában főztünk, s megindult a tarokk. Egy esetben direkt a tarokk asztaltól mentem gimnáziumba. Különben a pálinkafőzés volt az egyetlen illegális dolog amit apám valaha csinált.
Zolinak volt egy 125-ös Csepel motorja, azzal furikáztunk ide oda, még Bakonygyirótra is eljutottunk búcsúra. A korkülönbség ellenére sok időt töltöttünk együtt a következő négy évben. Sokat mulattunk együtt. Aztán később Kanadában, amikor munka nélkül tengődtem, ő húzott ki a slamasztikából, besegitett bányásznak, abba a vasbányába ahol dolgozott. Persze ez még messze volt a Széchenyi Gimnáziumtól.
A Dönci problémája a gimnáziummal rám nem vetett árnyékot. Úgy itéltek meg, ahogy voltam. Sose voltam stréber, de könnyen, jól ment a tanulás. Különösen jó gyerek én sem voltam, de nagyobb bajt nem kevertem. Az elsőben az osztályfőnököm, Dr. Mahacsek Lucia, azt akarta, hogy én legyek az osztálytitkár, de nem vállaltam. Szépen átjátszottam Ferenc Gyuszira. Nem lett harag. Év végén jelentkeztem szocializmust épiteni. Lábatlanba vittek bennünket a cementgyári lakótelep építéséhez. Én nem káder javitás miatt mentem, hanem érdekelt a világ, látni, tanulni akartam.
Hát tanultam, többek között éhezni is. Szerencsére csak két hétig tartott, de az alatt állandóan, éjjel nappal éhesek voltunk mint a farkas. A dolog oka inkább ostobaság volt mint rosszindulat. Az egész lábatlani diákmunka program valami pártfunkcionárius félig átgondolt kezdeményezéséből indulhatott ki, és minden különösebb tervezés vagy szervezés nélkül volt összefércelve. Az épitkezésen főleg helyi meg környékbeli mesteremberek és napszámosok dolgoztak. Azonkivül volt vagy ötven munkaszolgálatos katona, és mi, tizenöt vagy húsz soproni diák. Első meg másodikas reálisták, és négy frissen végzett tanitóképzős, 'X.Y' reál beli történelem tanár felügyelete mellett. Ottlétünk alatt a muszos katonákat össze rakták két barakkba s minket raktak a harmadikba. A katonáknak volt konyhája, ők ott ettek. A többi munkás otthon reggelizett, hazulról hozott hideg ételt, amit a munkahelyen kiegészitettek egy bögre frank kávéval és egy kiflivel, munkakezdés előtt reggel 8-kor, és egy meleg levessel délben. Munka után a vonatra, autóbuszra váró munkások uzsonát kaptak, frank kávé, kevés kenyér, szalonna. Azután otthon vacsoráztak. Mi csak a kiegészitőt kaptuk, azzal a különbséggel, hogy délben a leves mellé nekünk kenyeret is adtak. Növésben levő, tizenhat, tizenhét év körüli sihederek voltunk, amúgy is mindig éhesek, ráadásul dolgoztunk is. Épület alapárkot ástunk, röviden kubikoltunk, ami nagyon kemény munka. Nemcsak a norma miatt, hanem önérzetből is rendesen dolgoztunk. Az első hét vége felé ráástunk egy háborúból visszamaradt fel nem robbant bombára. Leállitották az alapárkot és át tettek bennünket egy másik kubikos munkára. Panaszkodni panaszkodtunk a kosztról, de igazából nem is volt kinek.
X. tanár úr, másnevén Pöcök, a Kettéfűrészelt Óriás általában

nem volt sehol, csak esténként hallgatódzott a barak előtt. Ilyenkor elkezdtünk róla beszélni. Egy ideig birta, azután berohant és orditozott, de nem tudta, hogy kire. Mikor kiment nagyot röhögtünk. Lehet, hogy kegyetlenek voltunk, hiszen gondolom volt szegénynek elég baja sajátmagával a mi segitségünk nélkül is. Fiatalok gyakran kegyetlenek. Nem volt komoly ember, nem biztunk benne. Hálistennek engem csak egy évig tanitott. Ő volt az egyetlen gyenge tanár a reálban.
Lábatlanban egy paraszthánál volt kosztos a két hétre, azt se tudta, hogy mi eszünk-e vagy sem. Igazán nem tudom miért volt ott. Mindegy. Éhesek voltunk.
A második hét közepe felé már kezdett egy kicsit sok lenni a dolog, s négy – öt srác talált a közelben egy gyümölcsöst. Beugrottak a keritésen és nekiestek az éretlen almának, hoztak is magukkal pár zsebre valót. Tiszta zöld volt és kemény mint a kő. Én nem ettem belőle. Este felé egy 35-40 év körüli férfi jött be a barakba. Fáradtak is voltunk, éhesek is, csak dohányoztunk meg heverésztünk a priccseken. Bemutatkozott, a nevére nem emlékszem. Az övé volt a gyümölcsös. Mondta, hogy most jött haza munkából, és a szomszédjától tudja, hogy almát loptunk a gyümölcsösből, és, hogy nem érti miért, hiszen az téli alma, és egyelőre teljesen élvezhetetlen. Mondtuk, hogy azt tudjuk, de éhesek vagyunk s legalább megtölti a hasunkat. Hogy-hogy éhesek vagyunk? Hán nem kapunk enni a munkahelyen? Elmondtuk neki mi a helyzet. Kisült, hogy az illető valami munkaegészségügyi kalória ellenőr volt. Kiszámitotta, hogy napi 1200 kalórián végeztünk nehéz fizikai munkát. Na majd ő utána néz. Tényleg csinálhatott valamit, mert az utolsó két napnon több levest és több kenyeret kaptunk ebédre, vacsorát meg a muszosokkal ettünk, ami nem sokkal, de egy kicsivel jobb volt mit amit addig kaptunk.
Nem voltam soha válogatós evő. Nekünk semmit se kellett megenni, ha nem izlett, mégis mindent megettem, kivéve a mócsingos húst. Azt nem tudtam leerőltetni a torkomon. Amikor Lábatlanból hazaértem Sopronba, valami miatt nem főztek otthon, hanem a bútorgyár konyhájából hoztak ételt az üzemi konyháról pár hétig. Aznap valami főzelék volt két félökölnyi mócsiggal. A mócsingot nem ettem meg, hanem valósággal belélegeztem. Jaj de jól esett! Szóval ebből is tanultam. Lábatlan után megint autót raktam a Tatarozónak.
Tavasszal meghalt Sztálin. Rákosit hátra húzták egy kicsit, előkerült Nagy Imre, puhult egy kicsit a rendszer, de igazából nem változott. Maradt a diktatura és a szovjet megszállás. Igy visszatekintve, volt változás, de mi nem éreztük. Volt vagy féltucat falusi osztálytársam, úgynevezett bejárók. Reggel korán jöttek be Sopronba vonattal, különböző falvakból, mint Sopronkövesd, Pinnye, Lővő, stb. Tőlük hallottam a falvakban uralkodó kegyetlen állapotokról, amivel az önálló parasztot törték meg, és kényszeritették termelőszövetkezetekbe. Nálunk az osztályban nem volt spicli, igy bár csendesen, négy vagy hatszem közt mindenről beszélgettünk. A négy év alatt egy feljelentés sem volt.
Aztán megindult a birkózás. Hajdu Pista, harmadéves erdőmérnök hallgató jött, apámékhoz tiszteletét tenni. Apáink évfolyamtársak voltak a főiskolán. Pista birkózó volt és pont azon vesződött, hogy beinditson egy szakosztályt az egyetemen. Nagyon megörült, hogy mi is birkózunk, hát rögtön beugrottunk Döncivel együtt. Közben beleszerettem első nagy szerelmembe, aki egy évvel járt alattam az Állami Leánygimnáziumba. Két évig együtt mentünk iskolába minden reggel a Soproni úton a Cseresznye sortól az Erzsébet utcáig, s ha a tanrend ugy hozta, haza is. Azután túl fiatal lettem hozzá. Jött a többi lány. Volt belőlük elég. Diák élet. Tánciskola, iskolai bálok, birkózó versenyek Pesten, Győrben. Heti háromszori edzés, tanulás. Egyetemre akartam menni, és tudtam, hogy rossz származásommal nem lesz elég a jó átlag, hát elkezdtem komolyabban dolgozni az iskolában. Pár osztálybeli barátommal jártunk össze együtt tanulni. Mindegyikünknek jót tett. Ugyanezekkel a fiúkkal, különösen Söveges Lajossal, mulatni is együtt jártunk, kocsmázni is szoktunk, amit persze tiltott a gimnáziumi szabályzat. Egyszer majdnem baj lett amikor a Tanitónőképző egyik zsúrjára, kicsit túl spiccesen érkeztünk. Az ottani tanárok bejelentettek bennünket, s hétfőn az osztályfőnöktől lelki fröccsöt kaptunk, beszélt a délfrancia Gascony vidék kemény derekú, keményfejű, a hatalommal szembe álló népéről, és arról, hogy mennyi bajuk eredt mindig rebellis természetükből. De csak annyi lett belőle, hogy ezután amikor megadták az engedélyt valami táncmulatságon való részvételre, az osztályfőnök hozzátette, hogy „a gasconi legények vigyázzanak magukra”. Aranyos ember volt Horváth Kálmán tanár úr. A bátyámnak is ő volt az osztályfőnöke annak idején, de soha nem emlitette a dolgot. Számtan tanár volt, de rajta keresztül tanultam meg szavalni. Az iskolában , sok verset meg kellett tanulni kivülről, és ünnepélyeken sokszor kellett szavalni is valamit. Nekem elég jól ment, hát Horváth tanárúr elhatározta, hogy ketten, Oláh Rudi meg én, szavalni fogunk a városi szavalóversenyen. Attól fogva hónapokig, minden számtan óra elejé a Rudi meg én minden felszólitás nélkül kiálltunk az osztály elé és elszavaltuk a versünket. Rudi az ‘Epilógus’-t, Aranytól, én meg Petőfitől ‘A Vén Zászlótartó’-t. Igy lett, hogy tavasszal megnyertem a városi középiskolás szavaló versenyt. Nem volt kis teljasitmény, a legalább harminc résztvevővel, nagy cécóval, közönséggel, szakbirósággal lefolytatott dötőn, egy kötelező és egy szabadon választotzt verssel jól végezni. Első lettem. A költészetet addig is szerettem, s egész életemben sok szépet kaptam belőle. Azt hiszem részben neki is köszönhetem, hogy ma is szeretek verseket olvasni. 1971-ben láttam utoljára az öreget. Pici lakásban lakott a nyugdijjas tanár házaspár a Várkerületen, már húsz éves körüli, későn született Downe kóros fiukkal. Te jóságos Isten! Ha belegondol az ember, hogy mennyi igazi baj van a világon!
54 nyarán Kazincbarcikára mentünk két hetes munkatáborba. Ez más volt mint a lábatlani mikiegér tábor. Nagy épitkezés volt, több ezer munkással, és az ország különböző részeiből jött több tucat diákcsapattal. Mi tizen a sopronіak a „H” épületben voltunk elszállásolva. Az épülő városban zsivalyos, pezsgő élet folyt. Az állandó munkások nagyrésze abból a félig munkás, félig csavargó rétegből jött, amelyik hol Dunapentelén, hol Tiszalökön, hol Kazincbarcikán kerülte a munkát, jóval több fizetéssel, mint amennyit az országban másutt fizettek. A kocsmák éjjel nappal tele. Gondolom valaki azért dolgozott is , mert új házak voltak, de emlékeim között igazán dolgozó ember képe nem merül fel. A soproni diákokat az épitésvezetői irodához osztották be. Egy valamilyen Olivér nevű volt katona tiszt volt a főnök. Rámenős, nagydumájú, dörzsölt vagány volt Olivér bátyánk. Először kiásatta velünk a régi nagy meszesgödörből a kb 30 cm vastag réteg maradék oltottmeszet. Ronda munka volt, össze vissza mart bennünket a mész, de jó pénzt kaptunk érte. Volt nagy sörözés esténként.
A meszezés után a homokbányába kerültünk. Csirkefogó Olivér bátyánk, úgylátszik úgy gondolta, hogy már eleget kerestünk, hát adott egy úgynevezett ‘egyösszegű szerződést’, aminek az volt a

lényege, hogy a bányában előadódó különböző munkafázisok mindegyikéből megadott mennyiséget kellett elvégezni, és akkor, de csak akkor kifizették a munkáért járó teljes összeget. A munka nem látszott soknak, hátra volt még tiz munkanap, gondoltuk akár két ilyen szerződést is teljesiteni tudunk. Emlékszem a szerződésben 120 köbméter kitermelés, 40 köbméter átkarolás, 10 teherautó és 100 kisvasúti csille meg-rakása volt. Nekiálltunk a munkának. A kitermelést az első nap bőven befejeztük. Másnap átkaroltuk, meg vissza átkaroltuk a negyven köbmétert. Kisvasút, teherautó nem jött. Néztük az állandó munkásokból álló bányabrigádot. Semmit se csináltak. Már megszokták. Mindenkinek leülni, lefeküdni azért nem lehetett , hát néhányan a lapátra támaszkodva álltak a fejtésben, a többi az árnyékban fogyasztotta az ebédre hozott családi söröket. Időnként ketten hárman bementek a néhány száz méterre levő városba, és a kiürült családi üvegeket frissre cserélve hozták vissza. Mi idáig nem jutottunk, de napi munkánk abból állt, hogy a meglevő homokrakások tetejét időnkint felpuhitottuk, hogy frissnek látszék ha netán jönne valaki a hivatalból. Senki se jött. A második hét közepére végre elment a tiz teherautó homok, de a vasút jóformán nem szállitott. Tiz nap alatt három csille ment el. Lassan láttuk, hogy a szerződést nem tudjuk teljesiteni. Kezdtünk aggódni a pénzünkért. Már láttuk, hogy Olivér átvágott bennünket, de nem tudtuk hogyan lesz belőle haszna. Két nappal a munkatábor vége előtt elhatároztuk, hogy egyszerűen beirjuk a 100 csillét és bemegyünk, hogy fizessék ki a szerződést. Úgy is tettünk. Én voltam a brigádvezető, hát én vittem be a szerződést. Lajos barátom jött velem, mint testőr és lelki támasz. Bementünk az irodába, és egy „tiszteletem Olivér Bátyám"-mal kivágtam a szerződést az iróasztalára. Pontosan tudta mi a helyzet. Azt mondta, hogy "jól van gyerekek, ügyesek vagytok, jól dogoztatok. Kifizetem, csak előtte vigyétek át a vasúthoz a csille számot igazoltatni". Puff! Ebbe belemásztunk. Azt tudtuk, hogy ő nem jelent fel bennünket norma hamisitás és bércsalásért, de hogy a vasút mit csinál azt nem. Azt is tudtuk, hogy ha lebukunk, vége a tanulásnak és börtönbe kerülünk, legalábbis én aki aláirtam a szerződést. Most már nem babra ment a dolog. Szó nélkül mentünk át a kisvasúti irodába. Kicsi helység volt, egy félig kész épület valamelyik emeletén. A helység egy iróasztalánál középkorú MÁV egyenruhás vasutas ült. Megmondtam mi járatban vagyunk, odaadtam a szerződést, hogy ezt kell igazolni. Nézte a szerződést, papirokat vett elő a fiókból, azokat nézte, aztán minket, megint a szerződést. Hosszúnak tűnt az idő amig egyszercsak azt mondta „Eeh, basszazisten! Keressenek maguk is", aláirta, lepecsételte, és visszaadta a szerződést. Megköszöntem, eljöttünk, de alig hittem a szemenek. Miért irta alá? Csak jóindulatból? Nem valószinű, de lehet. Ha ekkora csalásra rájönnek, őt is keresztre feszitik. Gondoltam, azt hitte, hogy tudunk valamit, azért mertünk ilyen pofátlanul hazudni. Lehet, hogy száz csille homok csak nekem tünt nagy dolognak. Nem értettem. Gyanús, hogy egy konyhán főztek Olivérrel, aki kicsit meglepve, de elismeréssel nézett ránk, amikor átadtam neki az aláirt papirt. Nekem nem voltak lelkiismereti problémáim, inkább büszke voltam, hogy kiharcoltuk a brigád fizetését, hiszen nem a mi hibánk volt, hogy nem tudtuk befejezni a szerződést. Megint tanultam. Estére aztán volt nagy sörözés! Megérdemeltük.

Teltek a szép soproni évek. Elkeztedtem dobolni. A klasszikusok mellé megszerettemm a jazzt, a latin zenét, tánczenét. Legalább két évig, tanulás után minden este a rádiónál ültem egy órát, édesapám dohányszitáját kisdobként használva, a nemlétező nagydobot meg lábcintányért mimikálva kisértem a rádióban a zenét. Mikor először beültem egy felszerelés mögé játszani az iskolai bálunkon, Tolcsvay Nagy Levente Pestről hozott profi zongorista nagybátyja nem vette észre, hogy először játszom élőben. Azóta a muzsikálás fontos részévé vált az életemnek, bár sajnos sokszor kellett nélkülöznöm. Birkózásban elértem a másodosztályú minősitőst. Kitűnőre érettségiztem, felvettek az egyetemre, erdőmérnöki szakra. Körülöttem mindenütt jó emberek, szeretet, humor. Bizony szép évek voltak.

Az utolsó nyáron nem mentem el dolgozni, csak két hétre a nagy mohácsszigeti árvizhez a mentésnél segiteni. Hazajártam aludni, de a Lőver Uszudában éltem néhány barát és pillanatnyi kis barátnők társaságában. Lezser életünket fedezendő, alkalmi munkákat vállaltunk. Az egyikre még ma is emlékeztet a jobb vállam. Ládi Miki, nálam vagy tiz évvel idősebb ivó haver, akit politikai alapon, harmadévről dobtak ki az egyetemről, különböző szállitásokkal üzletelt. Tőle kaptunk időnkint néhány órás igen jól fizetett munkát. A nevezetes alkalommal három, a Déli Vasútnál veszteglő vagon cukrot kellett sürgősen a Rákóczi utcai raktába szállitani. Délután közepén rángatott ki bennünket az uszodából. Nem tudom kik voltak a vasútnál. Lajos meg én ketten a raktárnál a sorba álló Belsped társzekerekről hordtuk be és raktuk szabályos kazlakba az 50 kilós zsákokat. Megállás nélkül, szinte futva dolgoztunk több mint négy órát. 50 kiló nem nagy dolog az ember vállán, de egy idő után fárasztóvá válik. Az utolsó órában az izmok már nem sokat tartottak, inkább csak a csontváz vitte a terhet. Amikor végre elfogyott a cukor, mindjárt ott a kazlak mellett elnyúltunk a földön. Azt hiszem, időváltozáskor ez jut eszébe a vállamnak.

A Belsped, (Belföldi Speditőr Vállalat), megint egy külön világ volt. A nyári szünetek alatt bele-bele láttam, megismertem a társadalmát. Általában városi emberré vedlett falusiak voltak a kocsisok. Többel dolgoztam mint rakodó, ronda kemény munkákban, mint „szenezés", „téglázás", „cementezés". Mind kedves volt, türelmes. Segitette bennem a kezdő fiatalt. Volt egy Gyula nevű, harminc év körtüli, alacsony , tagbaszakadt, szelid, mosolygószemű pörge bajszú, magyar képű kocsis. Egyszer fogadásból öt zsák cementet vitt be a raktárba. Egyet- egyet a két hóna alatt, egyet-egyet a két vállán, s az ötödiket a fején keresztbe rakva. 250 kiló! Bevitte! Kinizsi Pál jutott eszembe. Megkezdődött az egyetem. Én már évek óta oda jártam birkózni, sok mindenkit ismertem, otthon éreztem magam. Érettségi eredményem alapján jó ösztöndijat kaptam, volt miből sörözgetni, kicsit felelőtlen szabad diáknak lenni, hisz a tanulás még jóformán meg se kezdődött. Megvolt a Balek Bál, gyönyörűszép soproni szeptember, aztán egyszercsak: Forradalom.

REFLEKCIÓK

Veszely Ferenc: **Határ nélküli népünk igaz költője és a vancouveri magyarság hű krónikása: Tamási Miklós** (1. rész)

(A korosztályunkbeli szerző nyugalmazott középiskolai tanár Kamloops, BC-ből, aki irását magyarországi irodalmi folyóiratnak készitette, de kérésünkre hozzájárult Kapocs-béli publikálásához. A Szerk.)

Jóllehet Tamási Miklóst (1936-1994) az 1956-os Magyar Szabadságkereszttel adományozták 2006-ban, és három verseskötet (Eszkimó szerelem-1977, Totemfák-1994, Virágot sír a fa-1995), közöttük 17 prózai írás fűződik nevéhez, neve majdnem imeretlen, munkássága ezideig feldolgozatlan maradt. E sorok írója ezt a feldolgozó igényű feladatot tűzte maga elé, és gazdagon megjutalmazottnak érzi magát, mint aki egy kincsesbányát fedezett fel tele nemcsak igazi szellemi értékekkel, de hazánkra nézve is létfontosságú tapasztalatokkal. Mert mint az olvasó is hamarosan látni fogja, Tamási művészete magasrendű, versei hűen tükrözik mind a maga mind hazájukból kiűzött honfitársai lelkivilágát, meghatározzák a beilleszkedés módját és állomásait, s ami ennél sokkal fontosabb: a hazaszeretet elengedhetetlen szükségességét határokon innen és túl – az anyaországban pláne. Ugyanakkor Tamási prózája megeleveníti azt a hősi-tragikus szélmalomharcot amit a külföldi magyarságnak általában, a vancouveri magyarságnak konkrétan vívniuk kell nyelvük és kultúrájuk fenntartásáért. Végül, de nem utolsósorban, ha valaki kiváncsi arra a magányos, szívet-lelket szaggató belső vívódásra ami minden hazájától elszakadt, helyét a világban megtalálni kereső menekült sorsa, csak követnie kell Tamási életét (Vendégfogadóban, Totemfák:116, 1973)

> Vendégfogadóban
> idegen vánkoson
> vándorlegényeknek
> éber álmát alszom

Így ír színmagyar népi költőnk Vancouverben, 1973-ban, tizenhat évvel megérkezése után, tisztán tükrözve saját, és sorstársai lelkivilágát, illusztrálva a beilleszkedés nehézségeit Kanadában még annak is aki felkaroltként érkezett, mint ő is, a soproni Erőmérnöki Főiskola diákjaként. Az 1956-ban levert forradalom után a főiskola fakultásának és diákjainak több mint 80 %-a Ausztriába menekült. Egyrészük hamarosan hazatért, más részük Nyugat Európában telepedett le. Többségüket Kanada fogadta be. A sproni kar 196 diákkal érkezett Vancouverbe, amelyekből 141 fejezte be tanulmányait. Tamási azon 55 között volt, akik nem. Egyiknek sem volt könnyű sem a tanulmányok befejezése, sem a más pályaválasztás. Pláne Tamásinak!

Tamási egy békésmegyei uradalom főerdészének fiaként jött világra, Kárászmegyeren, már a második világháború előre vetített árnyékában. "Háborús időkben voltam gyerek," írja, „haditudósításokon tanultam meg olvasni és harci felvételek voltak képeskönyveim." (Virágot sír a fa:43). De gyermek kora meghatározó tényezője nem a háború, hanem uradalmi erdész édesapja példás jelleme és bátorsága. A Virágot sír a fa két történetben eleveníti meg Tamássy József főerdészt. („Tamássy József fia vagyok," jegyzi meg ő maga. „Hogy a nevem miért rövidült le, az már a kommunizmus dolga.") Az egyik történet 1946-ból való, s a kommunisták uralmának kezdetét is megörökíti. Írja Tamási:

> "Eljött 1946 tavasza. 'Népítélet' járta a mi vidékünkön. A fellázított legalja nép, a csőcselék szabad rablást szimatolva, és Pestről küldött agitátorok által vezetve papokat, ügyvédeket, tanítókat hurcolt meg. Némelyik életével fizetett a jobb nadrágjáért. Nekünk levélben megírták, hogy melyik éjjel kerülünk sorra. Az este apám bekészítette a kisbaltát a hálószobába, mert akkorra a fegyverektől már megszabadultunk, és mi remegve bújtunk össze az ágyban. Úgy kilenc óra körül embereket hallottunk az ajtóban. Apám kinyitotta. (Szokta volt mondani: „Inkább én megyek elébe mintsem a halál jöjjön értem.") (Virágot sír a fa:19-20).

Mint kiderül az emberek, annak az orvvadásznak a vezetésével, akit édesapja többször elcsípett megelőzőleg és börtönbe is juttatott, nem a 'népítéletet' végrehajtani jöttek, hanem hogy megvédjék azt az embert akit a legnagyobb becsben tartottak, a pestiektől. Honnan jött ez a nagyrabecsülés? Mit becsültek Tamási édesapjában ezek a közemberek? Nemcsak bátorságát, de szerető gondoskodását és áldozatvállalását is. Ezt illusztrálja a második epizód. Írja Tamási:

> "Emlékszem, tél volt, favágó évszak. Egy hatalmas, erdőszéli óriást kellett kidönteni. Dolgoztak is rajta vagy hatan, kisebb népünnepély volt. Mikor apámmal odaértünk, már fűrész ette, balta rágta a fát. Ő rájuk mordult: Hát nem látjátok hogy ha arra dől, tíz fiatal fát összezúzhat? Kötelet rá, hogy kifele forduljon! Ám akkor már szinte ingott a fa, senki sem vállalta a kötélfelvitelt. Csak Te, apám! Lélegzetállító volt, míg oda- s visszaértél, és a marcona favágók
> szemében ott csillogott a tisztelet. Akkor nagyobb voltál nekem, mint az az óriás
> fa, ma már hatalmasabb vagy, mint az egész világ. Mert aki nem fél, az a
> leghatalmasabb." (Virágot sír a fa:14-5):

Egy ilyen példakép erejét nem lehet alábecsülni. Nyílvánvaló hogy Tamási erdész édesapját kívánja követni első pályaválasztásában, hogy az ő nyomában lenne hivatott járni. Karrierje már sínen van: erdész lehetne ő is mint az apja. Ő maga is az erdőben nőtt fel, s a soproni diákok között is már végzős diák lenne. Szereti is az erdőt, és mégis, amikor már pályája valósággá válhatna, más pályát választ magának. Miért? Mert ha apja megszerettette vele az erdőt, édesanyja még jobban megszerettette vele anyanyelvét. S ha már az erdő is gazdag, milyen gazdag az ő anyanyelve! Tamási igazi erdeje a költészet, amiben jobban otthon érzi magát mint Kanada vadonjaiban. 'Fáim' című verse (Totemfák:92, 1972) nemcsak hatalmas olvasottságról ad tanuságot, de irodalmi nagyjaink intuitiv megértéséről is. Érdemes megfigyelni és értékelni azt a szerény, de belsőséges viszonyt ami közte és költőink között kialakult, s amiről ez a vers olyan meggyőzően tanúskodik.

Tamási olvasottsága, bensőséges megértése kiterjed az emigráció költőire is, történelmi időktől napjainkig. Figyeljük meg, hogyan azonosul Mikes Kelemen híres hűségével és árvaságával, s azt a magasrendű művészetet amivel ezt eléri: hogyan használja a szavak mellékjelentéseit érzelemkeltésre, hogyan sejteti a XVII. század és Mikes 'áerét', hogyan válik a vers Tamási saját hűségé-

nek kinyilatkoztatásává. Már az első sorban benne van az elveszettség érzése, ami Tamásin is uralkodik, amit a 'hová lettél' kérdés felvetése teremt az olvasóban, a következő három sor egyszerűen csodálatos. Mikes a Márvány tenger partján szolgálja a menekült Rákóczy Ferencet (tehát egy másik elbukott nemzeti szabadságharc máig élő szimbólumát), ebből a márványtengeri kapcsolatból fakad egy egyszerű rag hozzáadásával a „márványból a tenger." De mennyire más a sugallat! A márványból való tenger merev, élettelen. A márvány szó használata ugyanakkor történelmi, és magasrendű művészeti asszociációkat is idéz, és persze a maradandóságot, ami maga a hűség. Így lopja bele az olvasó tudatalattijába Mikes és a saját hűségét Tamási. A következő sor hasonlata „mint a bánat arca," már mély szomorúságot nyilvánít ki, amit különösen élessé tesz a következő sorban a márványkő erezeteinek vizuális felidézése: a bánat egy véres erekkel telített, megpróbált emberi arca jelenik meg az olvasó előtt. Ez már színtiszta imagizmus a huszadik századból: Tamási modern költői eszközökkel teremt ősi érzelmeket amelyek minden időkben érvényesen hatnak. Zseniális stanza. A vers maga egy mestermű: (Zágon felé, Totemfák, 74 1974)

Érdemes elolvasni a verset mégegyszer csak az átmenetek kedvéért: hogyan használja fel a földrajzi párhuzamokat, a tengert és az esőt, amivel színhelyet vált Rodostóból Vancouverbe, hogyan tartja fenn a gyorsuló, lassuló szívverés felidézésével az érzelmi melegséget a hűs esőben, hogyan hozza összefüggésbe a záport a szózáporral, hogyan használja a népköltészet ismétlődő sorait és a sajnálatot keltő 'kárhozott' szót a Mikesből önmagába vezető átmenetben, hogyan idézi megint a tengert kettős szerepében, mint lélekringató nyugalmat és bénító távolságot, s hogyan válik maga a tenger közte és vancouveri népe közötti átmenetté, akikkel örök szívközelben van, de akiktől mégis 'béna messzeségben' kell élnie. S az utolsó áthidalás – már azonosulás – nemcsak egyéni jeltelenségüket de sorsuk hasonló voltát idézni: „Írom hát levelem akárcsak te írtad."

És valóban, sok a hasonlat Mikes és Tamási között: mindketten erdőszélen nőttek fel, nem ontottak vért de mégis politikai menekültekké váltak egy levert szabadságharc után, s életükben a hűség példaképei voltak: a szolgálatuk szükségességének a tudata volt az ő jutalmuk.

De például Fáy Ferenchez már nem kötötték Tamásit ilyen szoros érzelmek, és természetük alig lehetett volna különbözőbb. Legfeljebb makacsságuk nyelvük tisztaságának megőrzésében volt közös. És mégis, a költők közötti bensőséges megértés ugyanaz. Tamási Fáy Ferencnek ajánlott versében fel lehet ismerni Fáynak nemcsak költői stílusát és kedvelt keresztrímeit de annak szóhasználatát és emberi mivoltát ismerni sejttető vonásokat is: (Esti húzás (Fáy Ferencnek) Eszkimó szerelem:50, 1961)

Az utolsó versszak mozdulatlansága, hogy áll a táj s a költő áll a tájban finom utalás Fáy 'Kövület' című kötetére. Az „ág az ég karja" tipikus Fáy képzet, az erőszak sejttetése („gúzsba kötött fellegek"), a vérre emlékeztető „alvadt szavak," hűen tükrözik a volt háborút látott katonatiszt életét. Más költők ilyen bizalmas megértése keveseknek adatott meg, s kivételes érzékenységre utal. S nemcsak receptori képességekről van szó itt, de nagyszerű, ihletett kifejezőképességről, amiről különösen a második strófa tanúskodik, Fáy gondoktól terhelt életére és arra utalva hogy Fáyra belső kihatással járt keserves élete.

Ámbár Tamási az erdészet helyett a költészetet választja, az erdészet szókincsében él tovább, és leggyakarabban használt metafórái erdészeti szavakból kerülnek ki. Így válnak költészetében például a falevelek, a szaporodás metafóráivá. Amikor 'Kesergő' című versében azt panaszolja hogy ő 'sosem leveledzik',azt érti ezen hogy nem lesz családja. Ez csak fokozza magányérzetét. Tamási szinte minden költőhöz beszél, de választ látszatra soha nem kap és mindíg magányos marad. Úgy tűnik hogy már 1960-ban tudatosodik benne hogy családtalan marad. Ezt tanúsítják ezen, művészi alliterációkkal telített sorok:: (Kesergő, Eszkimó szerelem: 98, 1960)

Ha Tamásit gyötri a magány – a hontalanság és a honvágy még jobban. Életében sem érzett úgy együtt a kóbor kutyákkal, mint most hogy hontalan lett. Figyeljük meg milyen megértést és sajnálatot tud kelteni az olvasóban irántuk például a 'Kóbor kutya' című versben (Eszkimó szerelem: 63, 1965), megjegyezve, hogy "milyen gyáva a kilökött".

Kétségtelen, hogy Tamási maga ez a magát az "élettől kinthagyottnak" érző, családtalan agglegényként vendégeskedő és így "minden küszöböt megszagoló" kóbor lélek. De semmi sem kínozza Tamási lelkét jobban mint a honvágy, a hazára való emlékezés. Az Eszkimó szerelem Vendég című versében egy képzeletében felidézett népmesebeli gyermek segítségét kéri hogy csillapítsa "szörnyű, kínzó koplalását" és "éhségét hazájára." (Eszkimó, 82 1964) Az 'Emlékezés' című versben (Eszkimó szerelem, 79, 1959)

pedig a költői hév helyébe már szánalomraméltó önsajnálat lép. A honvágy többszörösére fokozódik idegenben azáltal hogy az a haza amit a kivándorlott emlékezetében hordoz nem a mindennapok valóságos (és néha keserves), hazája amit otthagyott, hanem kedves emlékei. Minél jobban gyötri a honvágy, minél elérhetetlenebbnek tűnik a haza, annál mennyeibb hellyé válik az képzeletünkben. Ezt szögezi le Tamási 'Messze úton' című verse (Eszkimó szerelem: 89, 1969) szülőhelyét illetően:

Melyek azok az emlékek amelyek Tamásit gyötrik? Tájak, helyek, emberek, s fiatal férfi lévén a szép lányok emléke is. Magányában gyakran fantáziál róluk (A feketeruhás lány, Hinta, Zsuzsi, Cigánylány). Lány és táj együtt szerepel az alábbi, 'A csengeri réten' című versében : (Totemfák:98, 1970). Esetenként ezek a kedves emlékek Tamási legszebb népies verseinek adnak ihletet. Itt is. Klasszikus hangsúlyos népies verselés ez is, hagyománytisztelő összefűzésekkel: a lány és a bókoló virág, a szárnyaló lábak, a harmatosan csillogó szem, a hervadatlan virág, de mégis egyéni, frissen ható kezelésben. Egységes, eredeti mű ez, egyike Tamási igazi művészi alkotásainak, szerkezetileg is

Ez a Mari már nem hús-vér parasztlány, de megszépült, idealizált, 'piros viráglány' és maradandó emlék. Ezért van az hogy Mari megy, de nem tud elmenni, mert az emlék megmarad. A baj csak az, hogy a megszépült emlékek legfeljebb egy-egy pillanatra csillapítják, valójában szítják a honvágyat. S az emlékek maguk is csak a hontalanságra emlékeztetnek. Gyönyörűen illusztrálja ezt Tamási 'Madárka, madárka' című, kisértetiesen szép verse (Eszkimó szerelem:62, 1965), művészileg ikertestvére az előbbinek. A vers vándormadata "ha magában árva, / idegenben bűnös" és "ijedezve rebben / e fátlan világon":

Ez a már-már üldözöttségi érzés, ez a belső lelki nyugtalanság és félelem a legbelsőbb, disztillált kifejezése a hontalanságnak. Ezt érezte nemcsak Tamási, de a vancouveri magyarság egésze is. A szárnyra kerekedő "erdőaljnyi madár".a soproni Erdőmérnöki Főiskola kivándorlóira utal, a "fátlan világ" az idegenben fészket rakás, a lalki megpihenés lehetetlenségét sugallja.

Tamási tudatos nemzeti költő. Képzeletében és érzelemvilágában ő hivatottnak érzi magát ezen szerep jogán hogy vezesse Vancouver kis magyarságát. Fölöttük pásztorkodna ő, de észlelnie kell hogy "juhai" nem nagyon követik őt. Erről tanúskodik 'Furulya' című verse (Totemfák, 58 1971)

Látja, látja ő hogy ez így van, de nem tud szerepet változtatni,

neki ez az elhivatottsága. Ő már nem tud elválasztódni sem kis népétől sem a nagytól. Bátorítja is magát másik furulyás versében ('Furulyám magam faragtam', Totemfák, 66, 1972), figyelmeztetve önmagát hogy népe több mint a vancouveri kis magyarság, hogy ő minden magyarnak furulyál, s talán nem hiába
És Tamási maga mint önálló ember? Hogyan látja az ő egyéni sorsát? Mik lennének igazi vágyai? Tamási több versében utal arra hogy világító tűz szeretne lenni. A 'Tűz' (Totemfák, 68, 1973) látomásában "a vándorok körém kuporodnak, / így osztom szét magam." A befejező versszak:

Ha csak egy szikrára emlékeztek
és dalra gyújtotok,
milyen jó lesz az új lobbanásban
érezni: ott vagyok.

Valóban, a tűz egyik leggazdagabb szavunk, számtalan áttetett, sejttetett, szimbolikus értelme van, amelyek közül nagyon sok vonatkoztatható Tamásira is: gondoljunk bár szerelmi fellobbanásokra vagy lángoló hazaszeretetére, vagy a forradalom tüzére amit ő Vancouverben őrizget. Meglehet hogy a fenti verszak a forradalomra utal? "Ha csak egy szikrára emlékeztek" könnyen értelmezhető a forradalom szikrájának, a "dalra gyújtotok" egy újabb szabadságharc fellobbanásának. Mint a forradalom lángját őrző személy, joggal érezhetné hogy ő is ott lesz "az új lobbanásban." Kétségtelen hogya tűz egy nagyon fontos szimbolikus jelentése a forradalom. A másik a szerelem. Nem véletlen hogy Tamási saját életét, magányát, egy szerető élettárssal kapcsolatos vágyait egy 'Tűzgyűrű' (Totemfák:71, 1973) című népies-szimbolikus mesterműben fejezi ki, ami jórészt olyan átlátszóan tiszta értelmű ugyan, hogy senki se igényel hozzá magyarázatot, kivéve talán a szimbolizmussaJ telített utolsó három versszakot. Így "az öle lenne tüzkemence" nyilvánvaló utalás a Tűz ujjásmletést jelentő szimbolumára.
Ez már nem a forradalom "tisztító tüze," de az eljövendő tisztaság "tűzben fogant" születése. A tűzkemence egyben az életet adó kenyérsütést is sugallja, hiszen falusi környezetben ma is szokás kemencében sütni a kenyeret. De ez csak a bevezető, ami szinte istenkisértő vágyba lobban a következőkben. Az igazi tűz maga a világot adó nap, abba belelépni úgy hogy részévé váljon a tüznek anélkül hogy elégjen benne, hogy örökké sugározhassa a szimbolikus fényt (értsd a tudást, az igazságot, a tisztaságot, a jóság világát, a szeretet melegét, stb,) különösen hideg, eszkimó árnyékélete ismeretében elsodró erejű vággyal azonosul ebben a versben mindenkivel kapcsolatban lenni.
Az idegenben élő lélek magányos lélek. A kiűzöttek költészetének egészét ez a helyi idegenségük tudatosodásából fakadó erős magányérzet teremti. Különösen áll ez Tamásira aki családtalan agglegény. A családjától is elszakadt lélek eszményített álomvilágba menekül, de mindig magára ébred. Amig a 'Tűzgyűrű' egy hű feleség utánni sovárgását s mélységes magányából égre törő vágyainak ad művészi kifejezést, a 'Borostyán' című vers (Totemfák:53, 1973) a 37 éves már magát öregnek érző Tamási egy ideális szerelem utánni sovárgásának ad szivettépő hangot minden bizonnyal legszebb szerelmes versében. A hősnő hasonló a 'Hinta' című vers gyermeklányához, akinek "két parányi felhő mosolyogni kezdett / halványkék blúz(a) alatt"(Totemfák:15, 1971)
A vers szomorkás szépsége, idealizmusa magáért beszél, egyben példázza Tamási kimondottan számos, magányos halálra készülő versét is. Az 'Eszkimo szerelem' fagyvilági létéhez mindig közel van a halál, mint a hideg csillagos ég is. A Tamási versek gyakran szomorkás-borongósak, tárgyuk nem az új, még idegen haza, hanem Tamási emlékeiben eszményitetten élő régi, a csillagokig idealizáltan is bánatba süllyedőn.'Jó példa erre 'A marokszedő' (Totemfák:124, 1974)
Szépsége ellenére steril, meddő kép. A bevándorlott ege tarló, földje bánat. Az e versben szereplő anyóka, meglehet, egy idealizált égre vetítése annak az anyókának aki félreérthetetlenül egy létező személy volt, de már nem az. Ki ez a valós személy? Dajkája-e vagy édesanyja? Az "ékes anyacsillag" édesanyjára látszik utalni, de Tamásinak volt szoptató dajkája, akihez már több verset is írt. A következő, már kétségtelenül egy valós személyhez írt költeményből csak azt tudjuk biztosan hogy ez a személy Tamási legbensőbb bizalmasa, akihez legelhagyatottabb, legreménytelenebb órájában is bizalommal tud fordulni, elképzelhetően az emigráció legmegrendítőbb egysorosával, egy minden mesterkéltséget nélkülöző vers végén. Kérdezi Tamási a 'Kéve'. (Totemfák: 54, 1970) című versében: "Öreganyám, hol vagy? / Szétbomlott a kéve."
A vers hangulata megtéveszthetetlenül otthonos, a hang meghitt, bizalmas. A sámlin kuporgó édes valószinűleg a dajka, a fölös kávé pöttyös bögréből való fogyasztása megszokott szertartása az estének, a tűz körül ülők nyugalma meghitt amint annak melege beoson még a gondok (az imagista versben a ráncok) közé is. A kéve az összegyűjtött termés jelképe: nemcsak az életet adó magvak foglaltatnak benne, de egy életmód, egy műveltség értelmet adó összetartozó egybekötöttsége is. Így van az hogy a magyar műveltség egésze hullik szét megrendítő erővel a vers utolsó sorában.
Ez másfajta művészi alkotás, színtiszta imagista (képkeltő) vers, de irodalmi értéke egyenrangú Tamási legjobb népies verseivel. Tamási elsősorban népies költő, a Sinka – Erdélyi tradíció továbbfejlesztője, de mint a fenti példa is bizonyítja, sikeresen alkot más stílusú verseket is. Valóban, Tamási 17 prózai mű mellett 227 változó minőségű verset írt, amelyből legalább huszat neveznék maradandónak, fél tucatot tiszta lelkiismerettel mesterműnek. Érdemét növeli hogy egyedül dolgozott, irodalmi életet és kritikai támogatást nélkülözve. Talán ezért van az, hogy jóllehet szinte minden Tamási versben felvillan tehetsége, egy eredeti szóhasználat itt, egy kép vagy frázis amott, és sok vers tartalmaz legalább egy jó versszakot, a versek nagy része vagy nem tűnik igazán gondos alkotásnak, vagy azáltal veszít jelentékenységéből hogy olyan témákról ír újra és újra amelyekről már jobban írt máshol. De az sem lehetetlen hogy Tamási úgy áll a versíráshoz mint egy képzőművész, aki több részlet tanulmány után fog csak neki mesterműve megalkotásához. Annyi bizonyos viszont hogy ílymódon minden jelentős témáról van jó minőségű verse, így munkássága egészében tudja tükrözni a hazájából kiűzött magyarság életét, és nemcsak hű, de művészi krónikása is tud lenni a vancouveri magyarság történetének. Mi odáig jutottunk e történetben hogy "széthullott a kéve." De erre felmerül a kérdés: akkor hova és hogyan tovább?
A reménytelennek látszó helyzetben csábító feladni a hiábavalónak látszó harcot, italba menekülni, vagy fatálisan fogni fel helyzetünket. A vancouveri magyarság hű krónikusa hűen rögzíti ezeket a zsákutcákat is. Lásd 'Agónia'(Eszkimó szerelem:146, 1969) című versét amelyben a fatalizmust vetiti elénk.
A kivándorlott sorsa az, ami. De nagy különbséget jelent felfogása és hozzáállása abban hogy mit él át. Versei tanúsága szerint Tamási kínjában szinte mindegyikkel megpróbálkozik. Megpróbálja többek között végzetszerűen felfogni a helyzetet, és sorsát előre elrendeltnek tekinteni. Ez a tehetetlenség bénító hatással jár és passzív megadást eredményez, mert hiábavalónak

tüntet fel minden kisérletet. Erről tanúskodik 'Építők (Salgó Endrének)' című verse (Eszkimó szerelem, 52 1963). A vers érzelemvilága tömített a véget nem érő szenvedésbe fáradt hiábavalóság érzésével.
Nyilvánvaló kifejezése ez a küzdelem hiábavalóságának, a próbálkozások verítéke csak „sarat dagaszt," a könny eredménytelenül a „porba hull," hiábavaló „szörnyű gúlát" épít csak saját sorsával minden ember aminek vége a porrá válás akármin „matat" is hiábavalóan az alkotó, ő csak „egy győzhetetlen erővel" vív „vívhatatlan harcokat." A bevándorló megadja magát sorsának.
Egy másik hozzáállás a személyes gondviselésben bízva, Istenre hagyni hogy megvédjen a körülöttünk sereglő bajoktól. Ha az előbbi vers a tapasztalat és a logika útját rajzolja a beletörődésig, a következő az érzelmi utat világítja meg jóllehet hamis és önáltató, de a bevándorlónak mégis valami biztonsági érzést adó, fájdalomcsillapító érzelmekhez. Jó példa erre a 'Hazátlan' (Eszkimó szerelem:80, 1961) ciműverse.
Ez a vers nem kíván magyarázatot se hívőnek se kivándorlottnak, de másoknak igen. Akit "idegen ritmus ringat el," annak nincsen nyugodt álma. Hazáját elhagyva ösztönös biztonságérzetét is maga mögött hagyja a kivándorló: már nem hozzá hasonló emberek társaságában él, hirtelen használhatatlan nyelven beszél, a használhatót nem ismeri, s ha egy szót sem szól is, észreveszi hogy kilóg a sorból. Sárga cipője új hazájában kirívó és visszatetsző, ruházata lenéző mosolyt vagy ellenszenvet látszik kiváltani. Furcsállják ételét is. Megszokta hogy bizonyos dolgokat így csinálnak a hazájában és természetesnek vette hogy úgy is kell csinálni azokat, de észlelnie kell hogy itt ugyanolyan természetesnek veszik hogy másként kell ugyanazt megcsinálni. Meginog hitében, elveszíti önbizalmát, "álomba bújik félve," néha ébren is. Tetszetősnek tűnő dolgok, felismeri, nem olyanok mint amilyennek látszottak. Erre utal a második versszak utolsó két sora: "nap helyett mézes madzagon / holdat húznak az égre." De bizonyos fokon a környezet ugyanaz marad: "az ég kék még." (Értsd: ha minden más megváltozott is.) És vannak univerzális értékek is, emberekben is: "ki csillag egy se hitvány." S ha már messziről is, ha van hite, az Isten szemét magán érzi, s hite "kalitkájában" otthonos, jóllehet hamis biztonságban tudja érezni magát. Egyszóval hite léleknyugtató fantáziájába menekül. Egyik sem normális élet.
Tamási agnosztikus, misztikus költő, az ő vallásossága nem egyértelmű, az átlényegülést is magában foglalja. Ezt elég egyértelműen tanúsítja a 'Félálomban' (Virágot sír a fa:68, 1964) című verse amely az étlényegülésről szól. Befejező sorai: "ki tidja mi leszek még ha újra ébrdek."
De ez a lazább hit, meglehet, nem elég erős őt fenntartani. Annyi bizonyos hogy Tamási inkább a közösségben mint a hitben keresi a maga megváltását. Emlékeznünk kell itt arra hogy Tamási az ötvenhatosok nagy csoportjával érkezett Kanadába, ő azok között él akiknek még van élő emlék hazája – és micsoda gyönyörű haza volt az valóságban is, amíg tartott! És neki nemcsak ez az emléke van itt vele, de itt vannak soproni magyar iskolatársai, akikkel tudják egymást vígasztalni, akiknek a segítségére támaszkodhat, akiknek a körében otthon tudja érezni magát. És erő van a sokaságban, csodás dolgokra képes erő. És mégis, még így is, a hazájától elszakadt embernek "hézagos" az álma, élete lassú szenvedés. Erről szól 'Közös sír' című verse: (Eszkimó szerelem:104. 1964). A vers meggyőző vallomása Tamási érzelmeinek:

Rettenetes lenne önmagunkban
tenyészni csak, még a levegőt
is nélkülözve, mert az vagytok nékem,
ti adjátok erőm és gyengeségem,
társaim, társtalan szenvedők

V É L E M É N Y E K

Orlóci Márta: **Könyvszemle**

Két magyarságunkkal foglalkozó könyvre szeretném felhívni olvasóinkat:
Paul Lendvai: The Hungarians. Thousand Years of Victory in Defeat. Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 2007
A könyv eredetileg német nyelven jelent meg, 1999-ben, 'Die Ungarn. Ein Jarthausend Sieger in Niederlagen' cím alatt. Angolra fordította Ann Major. Tartalmas, ritka és kiváló magyar történelem könyv ez, angolul. A szerző magyar születésű, írása alapos és eseményeiben valósnak tetsző. Magyar sorsunkat, küzdelmeinket és ritka győzelmeinket írja le, a honfoglalástól az 1970-es évekig, mindezeket magyar érzelemmel és jó humorral.
A könyv különös értéke a gazdag, magyar vonatkozású irodalomjegyzéke és az események időrendi összefoglalása.
A kiadó a könyvről ezeket mondotta: ..." is the most comprehensive, clear-sighted and absorbing history ever of a legendarily proud and passionate, but lonely people. Much of Europe once knew them as a "child-devouring cannibals" and "blood thirsty Huns". But it was not long before the Hungarians became steadfast defenders of the Christian West and fought heroic freedom srtuggles against the Tatars (1241), the Turks (16th-18th centuries) and, among others, the Russians(1848-49 and 1956)."
Lendvai írása bebizonyitja, hogy dacára a sok katasztrófának, a nyelvi és kulturális izoláltságnak a magyar nemzet több, mint ezer év óta fennmaradt. A könyv kiváló ismeretterjesztő ajándék a magyarul nem beszélő rokonainknak, barátoknak. Lendvai jól ismert ujságíró és televizió-kommentátor Európában. Több, mint 10 könyver írt és számos szakmai kitüntetés tulajdonosa.

□

Kedves karácsonyi meglepetés volt **Dreisziger Nándor** történész és író most megjelent könyve:Hungarians **From Ancient Times to 1956. 2007**, LEGAS. A könyv első fejezete a jeles magyar emberek (Bartók Béla, Jaszi Oszkár, Czakó Ambrósius, Bölöni Farkas) élettörténetét, munkásságukat és társadalmi hovátartozásukat tárgyalja. A második fejezet az ősmagyar történelemmel, majd anyanyelvünk sorvadásásának elemzésével foglalkozik. A kiadó szerint: "Three other essays deal with lesser-known Hungarians while the following four survey the controversy that surround Hungarian history before the arrival of Prince Árpád and his people in the Carpathian Basin at the end of the 9th century. These are followed by a group of studies dealing with Hungary and the outside world. The book's last few essays deal with Hungarian communities in Canada and elsewhere in the New World."
A könyv sok értékes információt tartalmaz. Olvasása gazdagítja ismereteinket a magyar nyelv kanadai fejlődésével (cenzusí adatokkal alátámasztva), illetve a nyelv használatának csökkenésével

kapcsolatosan. Különössége az amerikai, braziliai és argentiniai magyar bevándorló közösségek életének és munkásságának bemutatása. Kiváló irodalmi források segítik az érdeklődőket. A dél-amerikai magyarokról legtöbben keveset tudunk. Értékes a kanadai-magyar gazdag irodalomjegyzéke. Ezekből ismerhetjük meg igazán az elmúlt évszázadban a Kanadában bevándorolt magyarság történetét és életmódját.

Dreisziger Nándor neve jól ismert, különösen az 1956 után kivándorolt magyarok között. Tizenhat évesen érkezett Kanadába 1956-ban. Egyetemi tanulmányait (B.A., M.A.,Ph.D.) Torontóban végezte, mint történész. A Royal Military College of Canada (Kingston, ON) intézetében tanított, mint európai és kanadai történész.

Úgy gondolom, hogy Dreisziger a magyar vándorsors hű krónikása, főleg az Ő irodalmi tevékenységén keresztűl hallathatjuk hangunkat ebben a békés, sok nyelvű és változatos nemzetiségű országban. Írásai rólunk magyarokról maradandóak és azokon keresztűl mi is szerves, bevéződött részeivé váltunk Kanada történelmének. A könyv gazdag irodalmijegyzéke a legjobb forrás a bevándorolt magyar sorsok megismerésére.Több, mint száz kanadai, európai és magyar történelmi vonatkozású cikk, tanulmány és számtalan könyv fűződik nevéhez.

Ilyenek:Struggle and Hope: The Hungarian-Canadian Experience; The Hungarian Revolution Twenty Years After; The Hungarian Experience in Ontario.*(Orlóci (Mihály) Márta,,Aranydiplomás erdőmérnök)*

László Rétfalvi: **Book reviews**

There are only a handful of books on Hungarian history written in English and only a few that also treat recent events. I believe that most of us, whose children do not master the Hungarian language, are interested in the availability of the latter kind for our offspring's possible education. I have in my library, since our UBC days, C.A. MacCartney: Hungary. A Short History, 1962, that now is rather dated. Therefore, I was eager to work my way through two fairly recent tomes on the subject, found in the local public library: **Miklós Molnár: A Concise History of Hungary** (translated from French), 2001 (388 pps) and **László Kontler: A History of Hungary. Millennium in Central Europe**, 2002 (527 pps).

I read the Kontler book first (originally published in Hungary, 1999 under the same title). The author is introduced on the dust-cover as an academic historian, who taught at the Universities of Debrecen, Rutgers (USA) and of Central Europe and as a former student (and possibly disciple) of Péter Hanák, a well known Hungarian historian. I was curious about the 'sympathies' of a young historian who 'matured' during the Kádár regime, that would probably shine through his discussions, but was pleasantly surprised to find little biased opinion. The author has a mastery of the English language, although some of the long circuitous sentences laden with historian's jargon often required a second reading to fully comprehend their meaning.

His treatment of the origins of Hungarians does not depart from the officially accepted doctrine of the Hungarian Academy, but he gives prominent mention of Gyula László's theory of 'Kettős Honfoglalás'. I regarded that courageous step as a 'breath of fresh air', since we émigrés tend to give a lot of credence to alternate theories of origin, which theories in Hungarian officialdom are still held in low esteem.

I learned a lot of the history of the middle late ages and the era of the 'elected kings' and was surprised to read that the author withheld 'hero status' from such kings, lionized in older (Hungarian) history books, as the Anjou Károly Róbert and Nagy Lajos and even Hunyadi Mátyás and that he had a lot of good to say about the much maligned (by the same books) Luxemburgi Zsigmond. He manages to maintain an 'arms length' discussion of the Habsburg's grab of power and opened my eyes on the costs/benefits of the Turkish occupation. Transylvania receives its due as the 'maintainer' of Hungarian identity and that of European culture during those troubled years. Once again one realizes the importance of leadership qualities or lack thereof of the many occupiers of leadership positions, particularly those of the Princes of Erdély.

It became crystal clear, that the survival of Hungary as an entity of ethnicity, culture and above all a 'state of mind' of its inhabitants is due largely to the obstinate, overbearing but consistent insistence of its landholding 'nobility' to hang onto entitlements inherited from earlier times. That same obstinacy was also the cause of Hungary remaining on the distant periphery of the socio-economic developments taking place in Western Europe, particularly with respect to the development of strong bourgeoisie (think of the Italian city states!) and other city dwellers / city based developments of culture. It is hard to say if the latter could have been achieved while maintaining the former.

Subsequent periods are treated with similar broad view in context of concurrent European history.

With regards the different approaches to national 'self-realization' as espoused by Széchenyi and Kossuth, the author feels that one need not take sides, but rather embrace both. It appears that the clash of ideas for approaches to the same cause was beneficial in the long run and served Hungary well later in the years of its only modern times, its only 'golden age' = the 'Turn of the Century' years.

The period of turmoil, agony of WW I perhaps is not as detailed as others periods and the tragedy of Trianon is not emphasized to the same extent as it was in books written during the interwar years. The measured rationality of the historian carries though the Horthy era and through WWII.

The author makes his readers clearly understand the process of communist takeover in the early 'after war' years. The application of their 'salami politics' amounted to no more than the unhesitating use of raw power, made possible by the acquiescence of the occupying Russian troops; facilitated by the ignorance or worse yet, the disinterest of western powers; by simply accusing anybody in their way to be either a 'western spy', an 'embezzler', a 'reactionary', an 'enemy of the people' ('people'=communists) or all of the above. One of the best examples is the case of the then Prime Minister, Ferenc Nagy.

The 1956 Revolution gets short shrift, but the Kádár era is handled in detail. The detached, impartial (indifferent?) treatment of the '56 Revolution appears to reflect the authors' lack of personal involvement and in general the lack of interest of his generation in much more than a share in the western world's material abundance. But, is not excessive materialism of the era a global phenomenon ?

All in all, I found the book educational, well documented, especially in regards of discussing Hungarian events in context of European and world history and as fair in its treatment of topics

as I have read elsewhere in books of similar objectives. I will recommend it to my children to read.

□

If in one sentence I can say that I liked Kontler's book, I can say the exact opposite of Miklós Molnár's tome. Although it was published earlier, I did not get the urge to read it until later, mainly to gain a comparison to my earlier read. The English edition claims the book's aim to be a short, 'authoritative' account of the country's history, which, in my reading, is not reached at all. The author is a '1956 refugee', a former editor (in the early '50-s) of 'Szabad Nép' (the official organ of the communist regime), who settled in Switzerland and subsequently acquired an academic position.

One would expect from a Hungarian historian writing in French and to a French audience to err (if he must!) on the side of overt patriotism (to help to counterbalance some of the bad press of and much of France's historical animosity toward Hungary, that led in no small way to the tragedy of Trianon) but here the case is the opposite! From the onset, the author kowtows to the 'superiority' of western Europeans in practically every topic and puts down Hungary's historic role at every opportunity.

Molnár starts out with buying wholeheartedly into the Fodor/ Bartha school of thought regarding 'origins', based solely on the language studies of the 'finno-ugrian' linguists. He implies, that our ancestors, as they were 'floundering' across Asia, 'bumped' into various 'dominant groups', like Turks and Iranians, 'borrowing left and right' from their language and their culture. With such a start, the Hungarian reader almost becomes numb to the series of anti-Hungarian biases, historic insults and put-downs. Here follows a series of objectionable and questionable statements, either based on the author's interpretation of facts and information or his misquotes, putting Hungarians and Hungarian history in unfavorable light.

How could 'Kievan Russia' have had 'extensive' trade with Khazaria, when the former did not come into 'being' until 882 A.D., by which time the latter was in near total disintegration (p.10)? "...in 862 Hungarian warriors already 'ventured' (értsd 'merészkedtek'!) to the eastern border of the 'Frankish Empire' (p.11). They did not just venture there, they went on purpose for booty, to loot and to pillage – and they continued doing so for nearly the next hundred years! Serious historians 'credit' these marauding raids, along with the Vikings' own 'ventures' as instrumental to the development of western civilization by forcing the fortification of cities and the centralization of their defensive resources. Further on, the reader wonders how to take this: "The Hungarian people...the product of a gradual accumulation: a prodigious collage of borrowings" (p.12), and it goes on: "The Hungarian tribes fleeing the Pechenegs...". Árpád and Kurszán are called 'chieftains', while every petty landlord in Western Europe is presumably a 'king' or at least a 'dux'! In Molnár's terminology 'Kende' is a religious leader, the 'Gyula' is the military leader, however he makes no mention of the role of the 'Horka' (p.13). On p.16 he quotes someone called P. Bairoch (?) as source for the population of the 'honfoglalók' as being 60 000 souls, at the time when Europe (including Russia, presumably by the same source) had 40 million people! The actual number of the 'honfoglaló' Hungarians (in standard texts) was over 600 000 and the author possibly confuses (mistakes?) the number of 'warriors', which was likely in that order, with that of the total. And that does not take into account the population that was already in place since the Avars and which spoke the same language. Here as above, the author (or his translator) talks of 'Russia' as a state, while such did not come into being until much (several hundred years!) later.

Molnár implies that rebellions in Géza's time were primarily between advocates of eastern vs. western Christianity and not between pagans and Christians (p.20). He (or his translator) carries on with a very unfortunate practice of mixing anglicized names with original Hungarian. For example it is 'Ajtony' and 'Gerard' (instead of 'Gellért') (p.22). With no reference cited. Molnár appears to equate the 13th century arrival of the 'Jászok', calling them "...refugees from the steppes...Iazygs..." with the fearsome and steadfastly independent group of people inhabiting the 'Duna-Tisza köze' in Roman times, when at least a thousand year separates them in history (p.38). As one born in Jászberény, I could feel proud by such long pedigree thus given to my 'country folk', but I must chalk up the statement as another mistake. A further put-down of his own kind (?) is when he calls the Hungarian king V. László, the 'Czech king Venceslas', while László became the latter only after he gave up his Hungarian throne in 1305. For a writer, aiming to be regarded a 'historian', mistakes such as his description of the 'times' of Károly Róbert (1308-1340) as that of the 'Hundred Year War' (1339-1453) and the 'Black Death', which did not strike until1346, is not excusable (p.41). Similar discrepancy is his referral to the Slavic inhabitants of Bosnia in Nagy Lajos' (1340-1380) time, in current terminology, which would be appropriate only after their yet to come 'turkification-islamization' a hundred years later (p.53). My Hungarian blood boils, when the author calls the Hunyadis of 'probably Rumanian' descent (p.61). Firstly, the designation 'Rumanian' had to wait another 400 years to have meaning. Secondly, why speak of the Hunyadi's ancestry, when such is not discussed in regards to other contemporary aristocrats (Csák Máté, Amadé, Lackfi, Garai, Cillei and Kanizsai). Thirdly, if Hunyadi János' father was called 'Vajk' (as mentioned in the book, which also happens to be István király's 'pagan' name), would it not be reasonable to presume that János' grandparents already had a 'Hungarian state of mind' (wherever they lived - Wallachia then was under Hungarian suzerainty)) to name their offspring after the great canonized Hungarian king (I do admit to 'walk out on a limb' in this regard). The author trips up on his own words when he writes: "Hunyadi, a nobleman from Wallachia", when "his father Vajk was already settled in Hungary" (Hunyadvár was donated to him in 1409). Origins do not matter, what matters here is the author's yet another attempt to belittle Hungarian history. Similarly, while it is commendable to draw parallels with events in neighboring countries, spending a whole page on Bohemia (p.72) is not Hungarian history. Finally, something with which I agree (p.83-4). The 'doctrine of the holly crown' (crown + king + nobility), as exemplified by 'Werbőczi's Tripartitum', that divided Hungary's population into two unequal parts (5% vs.95%) for 500 years (ending only in 1848) may have helped to hold the political state (= nation) together, it also trust into serfdom the overwhelming majority of its population, thus withholding opportunities to close the gap with western European (west of the Elbe-Lajta line) economic/social development. The same conclusion is reached in Kontler's book as well. An interesting tidbit is, that 'poor nobles' practice of trade was not considered below their dignity (p.99), which, goes against their proverbial image of haughty non-involvement in such activities.

Much that follows is a recital of established historical writings. Probably due to my lack of acquaintance with 'deep Marxism', I

found perplexing that the eponym and Engels had nothing but contempt for "regional identities and the demands of the non-historical nations" (p.224). His description of the World Wars and their aftermath is rather superficial, relying too much on the reader's prior knowledge of details (p.290). The description of WW II is hardly more than an account of the tragic fate of European Jewry without much being said about the suffering and loss of others (p.294). Molnár has the temerity to use the word 'liberation' for April 4, 1945, when the Red Army completed its occupation of Hungary. The author seems to have a better handle on the after war years. His dislike for the Rákosi and Kádár eras shows in the statistics he provides: of 1 300 000 people dragged before Rákosi's tribunals 700 000 were convicted, ranging from fines to death sentences (p.303) and, that after 1956 there were almost as many executions (>300) than were after the 1848, 1919 and 1945 events combined! (p.324). Molnár sees the problems in the early years of real democracy (after 1989) not in the failure to bring to justice those committing crimes during the 1948-89 period and to repossess, into state ownership, ill gotten gains, but in the fumbling of the newly-minted democratic politicians and in the damaging influence of the right-wing intellectuals' Hm! That clearly shows the author's political leanings.

Molnár did a major disservice to Hungary and Hungarians by writing this book in French as did those who thought it appropriate to translate it to English as well! The list of errors and misinterpretations may be forgivable but the author's eagerness to belittle the role in European history the country of his birth and that of his former countrymen, his slavish attitude toward the West at the expense of his former homeland, is not. To feed this damaging propaganda to a French (and now to an English) speaking audience is tantamount to adding insult to injury. *(Nov. '06 and Feb. '07)*

U T A Z Á S A I N K

H A Z A L Á T O G A T Ó K

Pintér László: **Kárpátaljai kirándulás.**

(2007. szeptember 12-16. Öt napos kirándulás légkondicionált busszal, 41 ezer forintért, megfelel 239 kanadai dollárnak. Elszállásolás magánházaknál reggelivel és vacsorával, Bene magyar faluban, ahová minden este visszatértünk.)

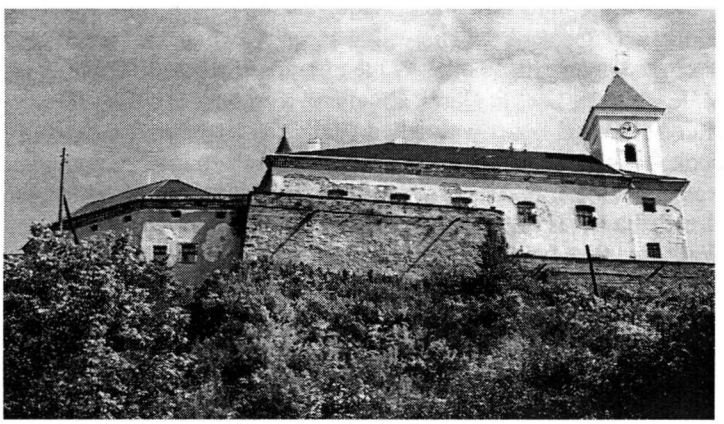

– A Beregsurány-i határátkelőnél mindkét oldalon megvárakoztattak bennünket kb. 3 órát összesen. Beregszászra mentünk először. Nevezetessége, hogy Esze Tamás itt bontotta ki a kuruc felkelés zászlaját. 90%-ban magyarlakta város. Látszólag el is hanyagolja az ukrajnai kormány: Lerobbant történelmi épületek, mint pl. az 1903-ban épült pénzügyőri palota, rossz utak, és úgy néz ki, hogy szemét-eltakarításra sincs pénz. A szegénység mindenütt feltűnő, de főképp a kisebb falvakban. Innen egy közeli kis faluban, Csetfalván néztük meg az öreg képkeretes menyezetű református templomot és a szomszédságában nemrég Makovec stílusban épült ökumenikus (rom. kat.-görög kat.) templomot. A szálláshelyünkön, Bene faluban a falu polgármestere fogadóestet rendezett számunkra: fiatal iskolás gyerekek humoros epizódokat és magyar táncot adtak elő, és egy beregszászi humorista is szerepelt.

– Második nap meglátogattuk a Tiszaújlak melletti turulos emlékszobrot, ami a Rákóczi szabadságharc első győztes csatájának emlékére lett állítva. Az oroszok egyszer lerombolták, de a 90-es években újra föl lett építve. Nagyszőllősön megnéztük a Perényi kastélyt, ami most egy középület. – Itt meg kell említenem, hogy ezen a vidéken, ahol többségben élnek még magyarok, a faluk és utcáik nevei kétnyelvűek, és az üzletek nevei is többnyire azok. – Innen egy kisebb faluba mentünk, Huszttól 4 km-re északra, ahol a nép nagyrészt kosárkötésből éldegél. A kosárfonásnak és más famunkáknak itt van a központja. Itt már kevesen és rosszul beszéltek magyarul. Továbbmenve a Nagy Ág nevű folyó völgyében, egészen közel a régi magyar határnál néztünk meg egy híres kis tavat, a Szinevéri tavacskát, mely az u.n. Nemzeti Parkban van. A vezetőnktől azt a figyelmeztetést kaptuk, hogy a tóból kifolyó patakban még a kezünket sem szabad megmosni szennyeződés miatt, holott a patak partján mindenféle elszórt szemetet lehetett látni. A tó nem volt számunkra nagy látvány, amit a ködös idő még jobban elhalványított. Visszafelé megálltunk az u.n. Árpád Vonal (ukránul is ki volt írva) beton bunkerjainál, amit a II. Világháború alatt épített a magyar hadvezetőség a ruszki invázió ellen. De ezeknek a hatása megsemmisült a román kiugrással. Aztán megálltunk Huszt városában és fölgyalogoltunk a romos várba. Nem volt nagy látványosság. csak annyi érdekességet találtam, hogy a macskakövekből kirakott, kb. egy km-es út mentén a fák között elszórtan gondozott sírok voltak. Itt írta Kölcsey szép versét: „Bús düledékeiden Husztnak romvára megállék." Én is megálltam és fájt a szívem.

– A harmadik napon Beregszászban megálltunk városnézésre. Itt láttuk az újonnan engedélyezett magyar múzeumot, melynek falán Rákóczi domboműve diszeleg magyar és ukrán felírással. Ezután Munkács várába mentünk megtekinteni a várat belülről és megnézni a Munkácsi Mihály kisebb festményeinek kiállítását. Egy terem Rákóczi Ferenc idei emléktárgyaknak volt szentelve. Itt láttam a Magyarországon majdnem kitiltott Árpádházi királyaink piros-fehér csikos zászlóját is. Munkácson már csak alacsony százalékban élnek magyarok. Vezetőnk szerint a város nevét is megváltoztatták Munkacsevo-ról Mukacseve-re, mert ennek van valami értelme ukránul. A monda szerint a honfoglaló magyarok azért nevezték Munkácsnak, mert itt építették az első

erődítményt nehéz munkával. A Munkács-i várból egyenesen Ungvárra mentünk. Itt megnéztük a koncerthallá alakított zsinagógát. Pazar építmény. Látszik, hogy kinek volt pénze a régi időkben is. A vár mellett volt házmúzeum, ahol a Kárpátalján élő nemzetiségek háztipusait lehetett látni, köztük egy magyart is. A várfalak elég épségben megmaradtak és a belső épületekben természeti kiállítások, múzeumok vannak. Érdekes módon a belső udvaron egy szikla-tömbön bronz turul madár található. Látva ezt és a Tiszaújlak-i turult, az jutott eszembe, hogy M.országon miért akarják a budai és a tatai turuljainkat ledönteni a történelmünket meghamisító rendszer magyartalan emberei? – Sétáltunk az Ung folyó partján, de az egyik téren bömbölt az ukrán rock-zene, ami nagyon sértette a füleimet. Ungvár nagyon elukránosodott. Magyarul beszédet nem lehetett hallani, csak a muzeumban szólt hozzánk egy ott dolgozó személy. – 'Hazatérve' Bene falu táncmulatságot rendezett a csoportunknak. Mondani sem kell, hogy nem sokan táncoltak közülünk, lévén az 54 tagú csoport tagjainak életkora valahol a 60 és a halál között.

– A negyedik napon először Munkács belvárosával ismerkedtünk meg. A főtéren áll teljes diszében a gyönyörű városháza, amit a monarchia idején (1893-ban) építettek. Megnéztük a három tornyos görögkeleti templomot, a katolikus templomot és a csernekhegyi görögkeleti apáca kolostort. Aztán 10 óra után elindultunk a Vereckei Hágó felé a Latorca folyó völgyében. Ahogy haladtunk feljebb a hegyek közé, úgy látszott fokozódni az ott élők szegénysége. Ezeken a vidékeken többnyire ruténok élnek. A vereckei utunk utolsó 9 kilométerén kegyetlen rossz volt az út, ami az utolsó 20-30 évben nem igen észlelhetett magán javítási munkát. Ráadásul olajvezetéket raktak le a hágón keresztül és sok helyen sárözönön kellett a busznak átmenni. Már féltem, hogy vissza kell fordulnunk. Persze jól kifogtuk az időt is, mert a szemerkélő esőben és sűrű ködben a környéket alig lehetett látni. Délre értünk meg az úgynevezett emlékműhöz. A vezetőnk elbeszélése szerint az eredeti emlékszobrot az 56-ban beözönlő szovjet csapatok egyszerűen elsöpörték. A 90-es években kezdeményeztek egy újabb emlékművet, de csak két halom kőrakás között egy hat oldalu, 90 cm körüli gránit kockára futotta, melyre a négy oldalán egyenlőszáru kereszt van vésve. Ottlétünk alatt sűrű köd takarta el előlünk az elképzelt szép ligetes vidéket. A hágóról visszafelé megálltunk Szolyván leróni tiszteletünket az 1945-46-ban 'málinki' robotra elhurcolt és meggyilkolt 70 ezer kárpátaljai 18 és 50 év közötti férfinek állított emlékpakban. (Ezeknek a gyilkosoknak még mindig állnak emlékművek M.országon.) – Meglátogattunk útközben még egy szép kastélyt (Sherbrok), gyönyörű erdős környezetben, melyet ugyancsak a monarchia idejéből örökölt Ukrajna. Kertjében nagy-Magyarország alaku mesterséges tavat létesített eredeti gazdája. Esküvői fényképezésre használják a szép környezetet.

– Az ötödik napon Beregszászon másfél órai szabad kimenőt kaptunk városnézésre és a nagy piac meglátogatására. Nem sok minden volt, amit M.országon nem lehetett volna megvenni. Érdekesség kedvéért vettünk egy rúd füstölt sajtot és egy gyomorkeserű szerű italt, ami a vidék jellegzetessége volt. Aztán 11 órakor már a határállomáson voltunk, ahol megint jócskán megvárakoztattak bennünket. Este 6-ra értünk Budapestre.

– Mindent összevetve megérte ez az utazás, legalább kielégítettem Kárpátalja-i érdeklődésemet, és őseink egyik bevándorlási útvonalát megláthattam. *(P.L, '07. okt.13.)*

Kárpátalja (Busztúránk emlékére: szept.12-16.)

Szívemben feltört az átok
a szovjet rendszer ellen;
bocsánatot nem találok
Ukrajnának sem ebben.

Lassú halállal írtja a
maradék Árpádokat:
Elvész őseink szép szava
s mi vagyunk az áldozat.

Ungváron nincs magyar írás;
Munkács sem magyar már.
– Felcsuklik bennem a sírás,
s röhög a sok vandál.

Verecke útján sem járunk,
a térkép új színt kapott,
csak az emlékekkel játszunk,
mit az idő meghagyott.

Pár ezer veszendő magyar
még Beregben meglapul;
megfojtja azt is szláv agyar,
ha hagyjuk azt szótlanul.

Keszthely, 2007. szeptember 18.

Orlóci Márta: **Erdőkeresők**

2007 Szeptember 12-én az örökké emlékezetes soproni 50. találkozónk végetért. Otthon, Sopronban körülölelt bennünket a szeretet, a meleg vendégfogadás. A Soproni Erdőmérnöki Főiskola, annak oktatói, végzett erdőmérnökei, firmái és balekjai ránk terítették a békés összetartozás palástját. Ezt a szép adományt az Alma Mater aranydiplomával pecsételte meg. Részemre emlékezetes, szép órák voltak, kár, hogy olyan gyorsan elröppentek.

Az ünnepségek után Lacival emlék és erdőkeresők lettünk. Végigjártunk olyan helyeket, amelyek valamilyen formában félévszázadig az emlékezetünkben megmaradtak és gondolatainkban ezekre igen sokszor visszajártunk.

13-án napos, kora őszi, friss fenyőillatú reggelre ébredtünk, a Lőverekben. Reggeli után a belvárosba vettük útunkat Szász Julika, Pista és unokahúgunk Szűcs Katika társaságában. A Hűségkapu felé húzott a lelkünk, hiszen oly sokat sétáltunk körülötte és boltíve alatt, hajdanán, 1950-56-ig. A kapu nem változott, csak ápoltabbá, talán tekintélyesebbé öregedett. A teret elöntötte az őszi napsugár, piros muskátli virágok ünneplő módon bólogatták fejüket az ablakok párkányán. Szép volt a tér. Fényképeztünk, régi emlékeket csalogattunk elő. Most nem nézegettük sóvárogva, mint diákkorunkban, a drága kert-vendéglő hívogató

asztalkáit. Leültünk a virágzó oleanderekkel díszített, sarki asztalhoz frissítőre. De jó volt ott lenni! Fiatalságom emlékei öleltek át, egy pillanatra újra 18 éves lettem, lelkes balek a Főiskolán. Ijesztő régen volt, hová szaladtak az évek? Az álmodozásaimból a társaságunk nevetése rázott vissza a valóságba. Fényképeztünk, mókáztunk, nevetéstől volt hangos a tér. Városi sétára indultunk.

Meglátogattuk Laci volt erdésztecknikumi diákszállóját. Ez már nem diákotthon. Felmásztunk az öreg, elkopott garádícsokon, hogy megkeressük a régi szobáját. De ez a szoba már csak Laci emlékezetében élt, mert még a falak is hiányoztak. Az épület kiöregedett, lebontották és átépítették. A volt diákszálló közelében, a téren egy krétával rajzolt, a macskakövek közül kiágaskodó étrenddel a "Gödör" étterem hírdette ígéretes falatjait. Érdekesnek és egyben izgalmasnak tetszett a cégér. Valóban mélyre, a gödörbe mentünk. Egyszerű, ízléses pince-szerű szobákban lócás asztalok várakoztak. Igen jó kiszólgálással, finom de a kelleténél nagyobb ebédet kaptunk.

Meglátogattuk az erdésztechnikumot is, ahol Laci végzett 55 évvel korábban. Beszorított épület ez, a Szent György utcában, Sopron belvárosában. Kopott lépcsői és vastag falai sok-sok emléket őríznek. A homályos folyosókon nem voltunk egyedül, legalább féltucatnyi kíváncsiskodó diákszem kísérte az őszűlő, nem éppen diákkorú csoportunkat. Nem voltunk mindennapi látvány! A folyosót tablóképek sokasága díszítette. Kiváló cégérei ezek a több ezer ott végzett erdésznek. Kis csoportunk elindúlt megkeresni az iskola első tablóját. Több lelkes hallgató segítségével hamar megtaláltuk amit kerestünk. Az Erdész Gimnázium első érettségiző Növendékeinek tablója ez. Laci osztályáé 1952-ből, Tuskó László az igazgató és Firbás Oszkár az osztályfőnök. 17 igen jóvágású fiatal ember és három leány, fiatal szépségével nézett reánk. Ismerőseim a tablón, a fekete szemű, 20 esztendős férjem, Orlóci László, Héjjas József, Prém Jenő és az egyetemihallgató korában elhúnyt Tuskó József voltak. A tablón lévő három leányzóból egyedül csak a bájos mosolyú Héjjasné Bernsdorfer Katalint ismertem. Fontos megemlítenem, hogy Laci osztálya Esztergomban kezdett, 1948-ban. Kényszer hozta az iskolát Sopronba 1950-ben, azután, hogy az oroszok laktanyát csináltak az esztergomi iskolából. Az öreg tabló több, mint 55 esztendeje, hogy díszíti a régi iskola falát. A szereplők egyrésze már csak az emlékeinkben él. Tuskó László igazgató úr már elhúnyt. Firbás Oszkár tanárúrral sajnos nem találkoztunk, betegség miatt nem vehette át a gyémánt diplomáját sem. De neve örökké élni fog diákjai körében. Sokat hallottam Lacitól példás tanárságáról, jóságáról, nagy tudásáról és becsületes emberségéről.

Laci látogatóba és találkára jött, megsímogatta a képeket, könnyek kísérték ezt a 'találkozást'. A mi szemeink sem maradtak szárazon. Így találkoztunk a képen sokakkal, a fiatalságunkkal és az elszaladt 55 esztendős emlékhalmazzal.

A tekergő öreg lépcsők a kijárat felé vezettek, de Dr. Rónai Ferenc erdőmérnök igazgató úr irodájánál kiszélesedett a folyosó. Bekopogtattunk. Találkozásunk a legszívélyesebb és a legmelegebb köszöntések és könnyek közepette zajlott le. Friss kávé főtt, öröm volt a találkozás a fiatal, érdeklődő, meghatódotti igazgatóval. Az öreg iskolának mi most csak hűségünket és szeretetünket vihettünk, de lélekben és érzelmeinkben feletébb büszkén és nagyon gazdagon távoztunk, hiszen 55 esztendő elmúltával körülölelt az iskola szeretete, az emlékezések boldogsága, és a találkozás öröme. Felejthetetlen élmény volt.

Az iskolából a Fertő tó felé vettük útunkat. A fáradtnak tűnő őszi nap színesre festette a várost, mi pedig az élményektől megfiatalodva száguldottunk a város szélén, a gyönyörű szőlősök között, a Fertő tó felé. Itt-ott hatalmas diófák árnyékolták a fáradt, sáppadozó szőlőindákat, halk koppanással ízletes termékeiket potyogtatták. Béke és kora őszi színgazdagság festette széppé meghatódott érzelmeimet, hiszen többszörösen jártam gyalog ezeken a dombokon, a tó felé. Egy ilyen őszi kirándulásról tanuskodik az utólsó otthoni, kézzelírott növénytársulási felvételem 1956 október elejéről.

Régen volt, de mégis előbukkantak az félévszázados képek, az emlékek, melyek most a zsugorodottnak tetsző, de gyönyörű kékes-zőld víz tetején, az ezüstösen csillogó vízfodrokon táncoltak. A karcsú, arany-színű gyengén hajladozó nádszálak zizegtek, suttogtak, tudom, hogy a viszontlátás szimfóniáját játszották. Mindkettőnket újra széppé varázsolt az emlékezés.

Éppen vacsorára visszaértünk a Diána Penzióba, ahol ízletes vacsora mellett kellemes visszaemlékezésekkel tőltöttük az estét. Másnap reggel Julika és Pista elutaztak, mi Katikával tovább folytattuk emlék és erdőkeresésünket.

Nyaranta és évközben 1950 és 1956 között Laci, Tuskó Jóska és Héjjas Jóska aktív növénytársulási tanulmányokat végeztek a Sopron környéki hegyekben, Tuskó Ferenc professzorunk vezetésével. A kutatási eredményekből néhány nyomtatásban is megjelent. Ilyen az 1955-ben kinyomtatott ' Soproni Hegyvidék Fenyvesítésének eredményeiből' cimű cikk, a növénytani-szakkör keretében. Ez volt Laci első publikációja, sajnos Tuskó Jóska röviddel utánna elhúnyt. A lápok és azok növénytársulása volt akkoriban Laci másik nagy érdeklődési területe. Sokszor és lelkesen emlegette a fertői égeresek hűvös szépségét és társulástani érdekességét. A fertői égereseket nem ismertem, de szívemhez közel állt az égerfa. Szülőföldem, Erdély, gyakori patakparti fája az éger. Kislány koromban árnyékuk hűsében sokszor megpihentem, amikor a kaszálás idején a közeli borvíz forrásból a nehéz tőltött korsókat cipeltem az örökké szomjas kaszásoknak. Az "égörfa", ahogy Székelyudvarhely körül hívják, a kenyérsütők különösen tisztelt és kedvenc kemence fűtője. Kenyérsütés előtt Nagyanyám és asszonytársai, amikor fűtötték a

kemencét, mindig, mint az imádságot elmondogatták, hogy "áldott fűzfa, szent égörfa, mind a kettő jó égőfa!". Remélték, hogy a fák gyorsan, jó tüzet adnak.
A fertői éger állományokat szerettük volna újból megtekinteni. Sok keresgélés után kiderült, hogy az égert kivágták és helyébe feketediót (Juglans nigra) telepítettek. Éppen úgy mint, a feketedió állományokban, Ontario-ban, az aljnövényzet a Fertőn is észak-amerikai eredetű. Főleg az aranyvesszőt, (Solidago sp.) és Ruthbeckia–t láttunk. Csodálatos volt a hasonlat. Az állományt 35-40 évesnek gondoltuk és úgy éreztük, hogy nem a Fertő tavon, hanem Dél-Ontario valamely árterének erdőiben sétálunk. Sajnos, az égeresek. kiöregedtek.
Előbb a Károlymagaslathoz mentünk, autóval könnyű és hihetetlen gyors volt az út. Bezzeg gyalog, 55 esztendővel ezelőtt félnapos séta volt. Útközben, most a régi ösvényeket és az emlékezetes állományokat kerestük. Minden ösvénykanyarnál, mint a mesebeli manó ott bújkált az emlékek sokasága.
1952 szeptember első napjaiban jártam először a Károlymagaslaton. Mint afféle zöldfülű balek, és lány!!, jóképű firmák társaságában. Népszerüségemet szerettem volna szépségemnek tulajdonítani, de gyorsan rájöttem, hogy ez a séta a firmák lelkes tréfája volt. Most fülembe zengett az akkori nevetgélés, a bókok tömege és a gondtalan erdei barangolás zenéje, a hatalmas fák árnyéka alatt, a rejtett ösvények között. Szép, nagyon szép idők voltak!
Úgy mint akkor, most is élveztük a környező erdőt. Nagy örömmel észleltük, hogy szép számmal ékeskedtek a fiatal, életerős szelidgesztenyék. Bő terméseik jó termőhelyi körülményekről tanuskodtak. Úgy éreztük, hogy természetes előfordulásuk megnövekedett. Hazai illata volt a soproni erdőnek, pompás vadgombák aromáját hordozta a szél. Átölelt a csend, a béke és nekem zengett az erdő. Jó volt ott lenni. Azt suttogták a kibuggyant könnycseppek is.
Útunkat az osztrák határfelé vettük. Szinte minden méter visszahozta 1956 november 4. délutánjának emlékeit. A határőrség döledező barakjai melett parkoltunk és gyalog mentünk tovább a hajdani felaknázott határsáv felé. Egy ponton megálltam, valahol, úgy gondolom, azon a helyen, ahol annak idején elbúcsúztam Lacitól és elindúltam vissza Sopron felé. Egyszerűen nem tudtam elképzelni, hogy a hazámat hűtlenül elhagyom, hiszen pontosan 10 évvel azelőtt menekültem Erdélyből Magyarországra, mert magyar voltam és az akartam maradni. Lelkileg összetörve ballagtam, vissza Sopron felé. Laci szaladt utánnam és meggyőzött arról, hogy biztonságosabb, ha vele megyek. Kérésemre elhajította a pisztolyát és megbeszéltük ott a helyszínen, hogy most átmegyünk a határon a biztonságunkért, de reggel hazajövünk Ausztriából. Sok reggel múlt el az 50 esztendő alatt, de én nem tértem vissza. Most újra ott álltam, ahol a gyors visszatérés reményei között 1956-ban elhagytam hazámat, és azon töprengtem, hogy vajjon hogyan is történt volna, ha akkor visszamegyek Sopronba? Nehéz és kimondhatatlanul terhes pillanatok voltak ezek. Az alig észlelhető ösvényen tovább gyalogoltunk Ausztria felé. Most, gyönyörű, 40-45 éves kevert erdő takarta a meghalt (remélem!) aknaföldeket.
A Teremtő, mint mindig, most is eligazgatta az eseményeket! Megújúlt a föld, beheggedtek az akna árkok! A legszebb és legjobb módon a béke, a megbocsájtás és a növekedő fák, mint növekedő remények takarják el a világ e kegyetlen sávját, ahol emberek vesztették életüket, mert szabadságot akartak. Most madárdal, zöld ágak, erdei virágok kisérik a reménnyel telített utazót. Itt igazi, új erdőt találtam, amit nem kereshettem, hiszen

létéről nem tudtam. Ez volt a Teremtő ajándéka és a békés megújulás részemre! Könnyek között ünnepeltem ezt a rendkivűli látogatást, és a teljes megújulást. Békét kivántam erre a sokat szenvedett vidékre.
Lelki sáppadozásomból a gyönyörű környezet rázott fel. Egy igen magányos, rendkivül ízléses és fenyőkkel árnyalt erdei panzióra bukkantunk. Muck-nál voltunk. Moha Erdei Panzió és Vendéglő a neve. Ízletes volt az ebéd, csend volt és a gyönyörű fenyők tobozainak milliárdjai, mint megannyi harang ünnepelte visszatérésemet. Besötétedett, amikor visszaérkeztünk Sopronba.
A hét végén Budapestre utaztunk. A Magyar Tudományos Akadémia Vendégházában (Domus Hungarica) szálltunk meg. Több jó baráttal és kollégával találkoztunk. Számtalan szakmai megbeszélésen és terepszemlén vettünk részt. Laci előadást tartott a Eötvös L. Tudomány Egyetemen. Az eseményt nagy érdeklődés, feltünően sok fiatal jelenléte és aktív részvétele jellemezte. Különös energiát és erőt gerjesztett Laci magasszintű előadása. Meleg, baráti és otthonias volt az előadást követő fogadás. A vendéglátók megtudták, hogy Laci igen szereti a libazsíros kenyeret, zöldpaprikával. Ott volt az asztalon. Igen finom volt, különösen a jó magyar péki kenyér!
Következő nap kollégákkal a Pilis hegységbe látogattunk. Emlékezetemben éltek a szép gyertyános-tölgyesek és öreg bükkösök, Dobogókő és környékén. Gondolom, hogy sok idősebb állomány csemetéit én neveltem a pilisi csemetekertekben az 50-es években. Az öreg bükkösök aromája, árnyéka és törzseik ezüstös szépsége sok örömet és emléket hozott vissza. Hazafelé Szentendrére látogattunk, a várostól 6 km-re van régi erdészházunk, mely otthonom volt 1949 és 1952 között. Szomorúan számolgattam, hogy a legtöbb fa, főleg fenyőfélék, amit 1949 és 1950-ben ültettem a ház körül, már nincsenek ott.. Kiöregedtek. A szentendrei temetőben nyugszanak szüleim és Csaba testvérem, velük is 'találkoztam'
Élveztük Budapesten, a Vígszinház jó humorú, zenés remekműveit, operettáit. Kedves élményeink közé tartozik a hatvani koncert, unokahúgunk Katika, aki ott énekel, hívott meg bennünket. A kisvárosok régebben divatos népieskedő programja helyett, meglepett a mostani koncert kozmopolitán gazdagsága. Magas színtű keleti táncokkal és kiváló arab zenével szórakoztatták a nagyszámú, igen lelkes közönséget. Az énekkar és zenészei az amerikai, népszerű, klasszikus dalok angol nyelvű, nívós előadásával tették felejthetetlené az estét. A hétvégén elbúcsúztunk Budapesttől és a Mátra közelében, Laci hugához, a Szűcs családhoz, Gyöngyösre utaztunk. Laci sok évet töltött a Mátra környékén, mert a háború után Nagyrédén lakott a család. A falú a Mátra tövében, szőlősök között fekszik. Innen jártak iskolába

Gyöngyösre . A későbbi években pedig, mint diák dolgozott nyaranta a mátrai hegyekben. Három napot tőltöttünk a Mátrában. Gyönyörű idő volt, meleg őszi napsütéssel. Lenyügözött az erdők színgazdagsága, őszi nyugalma. Töménytelen erdei gomba kínálgatta magát. Jó volt az illatos bükkösökbe sétálni, megsímogattam az ösvénymentén álldogáló óriásokat. A környezet illata, a fák jellegzetessége régi bükkerdős kapcsolatokat ébresztett lelkemben. A gyermekkorom legszebb éveit varázsolták vissza a Hargita tövéből. Kellemes délutánt tőltöttünk a nagyrédei borpincék között. Ez a bájos falú a Mátra lábánál, hatalmas szőlősök között fekszik. Innen származott Laci édesanyja. Nagyon gondozott, szakszerű a szőlőtermelés. A vendéglátás páratlanul meleg és baráti volt.

A Bükk hegységet is meglátogattuk. Fantasztikusan szép és öreg bükk erdőkben barangoltunk. Természetes felújulást kerestem a hűvös és nedves kápák szélein. Sok erdeigomba, főleg a vargányák varázslatos, csokoládészínű kalapjai bújkáltak a friss alom között. A közeli faluban friss, apró kirántott vargányát ebédeltünk. Igazi, ízletes 'gourmet' ebéd volt.

Eger közelébe vittek az erdőkereső útjaink. Természetesen meglátogattuk ezt a szép és rendkivül érdekes, történelmében és építészeti stílusában egyedülálló várost. Kiemelkedő a Vár és annak története. Órákat bolyongtunk a vár-romok között. Gárdonyi Géza otthonát is meglátogattuk. Ő volt az egeri vár török ostromának modern krónikása, és a magyar fiatalság kedvenc regényében 'Az egri csillagok' c. művében igen hűen elmeséli elődeink kűzdelmeit. Nemcsak a vár maradt fenn, de örökké élni fog ez a klasszikus alkotás is.

De szép is az őszi délután a Tisza partján, Tiszafüred közelében. Most éreztem igazán, hogy mennyire idevalósi a 'Hej halászok, halászok...' gyönyörű népdalunk. Fáradt halászok csónakjai a part mentén himbálóztak, itt-ott a hajlongó nádasok mögé bújtak. Finom halászlé illatát hordozta a szél, fáradt nyugalmat árasztott a csendes, szinte álldogálló víz. Sima tükrén ott játszadozott párjával a fürge réce.

A Hortobágyra, majd a Sátor Hegységbe vezettett emlék kereső útunk. A legkeletibb pontját Fűzérben értük el. Füzér és környéke Laci emlékezetében szegényes vidék volt. Rossz kavicsútjait ma már széles aszfalt takarja. Kopott házacskái új fedelet, szép kerítést kaptak, szinte hívogattak! Megújulásról és jobb életről tanuskodnak a hajdani szegényesen, az erdőből élő, hegyi falvak lakói. Megváltozott a táj és az erdő, de megmaradtak az ősi, magyar népi szokások. A dombok között egy nagy juh-nyájjal, kedélyes juhásszal és pulikutyáival találkoztunk. Régi ismerősként üdvözöltük egymást.

Körútunkat Hollóháza (Nógrád m.) öregfalú látogatásával zártuk be. Fantasztikusan szép, paraszt falú, amely megőrizte régi házait, utcáit és gyönyörű, egyedi katolikus fatemplomát. Itt igazán otthon voltunk! Magammal hoztam e magyar falú és a otthoni erdők nyugalmát és levegőjét. Elbúcsúztam! Te Deum-t suttogok a szép emlékekért és a gazdag élményekért.

Bakó József: **Magyarországon 2007-ben**

Bár szenvedélyes utazó voltam fiatalabb koromban, manapság külföldre csak az „Információs Szuper Sztrádá"-n (szabadon fordítva) utazok. A kivétel Magyarország, ahova ellenállhatatlanul vonz a rokonság, és a magyar történelem, földrajz, nyelv és kultúra érdekfeszítő egyvelege. Unatkozásra egyszerűen nincs lehetőség. Az évek folyamán, Magyarországon sok helyre elmentem, ahova nem jutottam el, míg ott éltem: Sopronba többször, Kőszegre, két fogathajtó világbajnokságra (Szilvásváradon és Kecskeméten; a magyar hajtók tároltak), Visegrádon a kastélyba és a fellegvárba, Egerbe, Aggtelekre, Tokajba, Debrecenbe, a Hortobágyra, Szegedre, Ó-pusztaszerre (a Feszty körkép új otthona), Veszprémbe, a Balaton körül körbe, Pécsre, Mohácsra, Szigetvárra, stb., stb.

Tavaly szeptemberben megint mentem, főként rokonlátogatásra. A repülőn Amszterdamig kibeszéltük magunkat a szomszéddal, és elővettem az útra hozott könyvet. A címe: „The Crash of 1929" volt. A néhai John Kenneth Galbraith, a Harvard Egyetem híres közgazdaságtani professzora írta. Társadalmi témai, éles megfigyelései, nagyszerű angolja és harapós humora miatt szenvedélyes olvasója voltam. Na mindegy, a lényeg az, hogy öreg koromra egyre babonásabb leszek. Ahogy 30,000 láb magasságban a „crash" szó belopta magát a tudatomba, kényelmetlenül kezdtem érezni magam. Hála Istennek, szerencsésen megérkeztünk Amszterdamba. Onnan a kétórányi macskaugrást Budapestre a Malév-val szoktam megtenni, bár vannak olcsóbb („fapados") járatok is. Egy Boeing 737-sel repültünk, de a fedélzeti folyóirat szerint, Bombardier gépeik is vannak. Igazában a Malév-el a kajáért szerettem repülni. Rendszerint magyaros főtt ételeket szolgáltak fel vacsorára, és mire befejeztük a kávét és a császárkörtét, a kapitány megkezdte a leszállást Ferihegyre. Sajnos most délben mentünk, és csak szendvicseket kaptunk ebédre, de az is lehet, hogy az új orosz tulajdonosok spórolni akarnak a kaján. A reptérről Ági unokahúgom („Arany Kiszpofám"-nak hívom pösze gyerekkora óta) és Zoli fia vittek a főhadiszállásomra egyetlen testvéremmel, Ágnes húgommal Székesfehérvárra.

Bodajkra mindig elmegyek, valahányszor Magyarországon járok. Ezt a Székesfehérvártól 25 km-re nyugatra, a Bakony és a Vértes hegységek közötti Móri folyó völgyében fekvő községet tartom szülőfalumnak. Bár technikailag egy pesti kórházban láttam meg a napvilágot, születésem előtt is, és után is, Bodajkon éltem. Nagyon sok jó emlék fűz Bodajkhoz, és a szüleim is itt vannak eltemetve. Szóval az első vasárnap Magyarországon Ágiék kivittek Ágnest és engem Bodajkra. Most is istentiszteletre mentünk az ősi református templomba, ahol jó apám 40 évig előbb lelkész, majd esperes volt. A legnagyobb elismerést halála után kapta. Bodajk nagyközség önkormányzata 1996-ban évi közszolgálati

díjat alapított, és poszthumusz édesapámnak ítélték az első évi (1996-os) díjat. Hatalmas megtiszteltetés volt a családnak. Istentisztelet után elbeszélgettünk az ismerősökkel és a tiszteletessel, mielőtt kivezettük a temetőbe emlékezni és imádkozni jó szüleim, jó ismerősök és volt iskolatársak sírjainál. Hazafelé a helyi cukrászdában Eszterházi tortával, kávéval és ásványvízzel oldottuk fel a búskomor hangulatot.

Gyerekkoromban Bodajk egy 1,500 lakosú kisközség volt, ahol mindenki ismert mindenkit. Földművelés, bányászat és kis ipar voltak a fő foglalkozások. Bár az emlékezetem már foszlányos, arra tisztán emlékszem, hogy egy gyerek számára sok izgalmas dolog történt Bodajkon. A földművelést egy nagybirtokon és sok kisbirtokon űzték. A torony-magasra rakott uradalmi szénás szekerek (rendszerint egy pár bivaly és egy pár villás-szarvú magyar ökör húzta, egy rendhagyó fogat a faluban) és a földesúri hintó, amint pajzán lovak repítettek a kastélyból jövet és menet, igen látványosak voltak, olyannyira, hogy kocsis akartam lenni, ha megnövök. Egy-egy bál után mi gyerekek érdekfeszítve hallgattuk a nagyokat megtárgyalni, hogy ki volt ott, ki táncolt kivel, és ki verekedett kivel ki miatt. Farsangi vasárnapokon a legények befogták a felcsengőzött, prüszkölő lovakat és „farsangolni" (szánkózni) vittek a lányokat le és fel a főutcán. Aztán ott volt a máj(us)fa, feldíszítése és felállítása április végén, az aratás, cséplés és a fecskék és gólyák (egy pár a kéményünkön fészkelt) nyáron, a szüreti mulatság (fogatos felvonulás délután, bál este) és kukoricafosztó kalákák ősszel. Karácsony, Húsvét, lagzik, disznótorok, búcsúk, vásárok, néha a cirkusz, stb. töltötték ki az évi társasági naptárt. A közérdekű közleményeket a kisbíró hirdette ki. A falu hallótávolságilag stratégiai helyein megállt, megpörgette a dobját, és amint a polgárok megjelentek a kapukba, sztentori hangon felolvasta a közleményt, és ment tovább. De a legnagyobb izgalom az volt, amikor egy-egy autó jött át a falun. Mi gyerekek rohantunk a kapuhoz megcsodálni. A szó, mind a szoros, mint az átvitt értelmében, nagy port vert fel.

A háború után a „political correctness" őse, a „pártvonal", a bodajki közéletet is elszíntelenítette. A kisbírót hangos bemondók váltottak fel, az uradalmat államosították. Nem lévén tanító, a református felekezeti elemi iskolában jó anyám (tanítónő házasság előtt) tanított, amíg a felekezeti iskolákat is államosítottak és bejött az általános iskola rendszer. Tizenhat éves koromban kaptam az első „igazi" munkámat. Kubikus voltam egy vasúti bevágás építésénél. Négy másik haverral (együtt szoktunk focizni, bilinckezni meg kiutozni [ezek mit jelentenek?] a Kisdombon gyerekkorunkban) alkottuk a „suttyó brigád"-ot. A kemény munka jó edzésnek bizonyult az első kanadai munkámhoz, mint „snag faller".

Történelmileg a település nagyon régi lehet. Legálabb is „A Magyarok Története" [?ki írta?] című könyv szerint 1051 körül III. Henrik német-római császár csapatai „Bodajk térségéig jutottak el" mielőtt I. András király visszaverte a támadást. Ma Bodajk egy modern nagyközség, kb. 4,000 lakossal, nyugati autókkal, burkolt utakkal, emeletes házakkal, „laptop" számítógépekkel és mobil telefonokkal.

Balatonkenese, a tó észak-keleti végén, a másik dunántúli falu szoros családi kapcsolatokkal. A földműves ősöktől maradt ránk egy ház a faluban, és a család ide járt évente nyaralni. Földművelés, szőlészet, borászat, vendéglátás és kisipar a fő foglalkozások. A Balaton parton strandok, villák, üdülők, egy modern jacht klub és kikötő, szállodák, étkezdék és cukrászdák sorakoznak. Az egyik legkedvesebb élményem Kenesén a Szent István napi ünnepély volt 2003-ban. Ragyogó napsütésben, a hősi emlékmű park akácfái alatt rendezték meg. A polgármester ügyes ünnepi beszéde után az iskolás gyerekek énekeltek, zenéltek, táncoltak és szavaltak. A történelmi alkalom, meghitt környezet, nagyszerű program, lelkes közönség, és a Himnusz eléneklése elérzékenyített, de egyben meg is nyugtatott, hogy alapjaiban az ország erős. Az esti tűzijátékot a Soss [?Sass?] hegyen rendezték meg, és a kapunkból nézhettük. Mindennek tetejében, tudtommal Kenese az egyetlen hely, ahol a Bakó József utcán sétálhatok. Igaz, kenesei református lelkész és országgyűlési képviselő nagyapámról neveztek el – de akkor is.

Hatalmas meglepetésemre, Arany Kiszpofám a tiszteletemre megszervezett egy rokoni összejövetelt Köveskálon, a Saci Panzióban (www.kali.hu/szallas/sacipanzio). Köveskál egy másik Balaton-vidéki karakter falu, amiről meg a Business Week utazási rovatban is olvastam. Mári, az örök- vidám házigazdánk sziporkázó humorral éreztetett otthon bennünket. Vagy húszan (húgom, unokahúgom, unokaöcsém, unokatestvérek, férjek, nejek, gyerekek és unokák) jöttünk össze. Délután kisétáltunk a hegyoldali szőlőbe egy pinceszeri uzsonnára. Este egy lukulluszi vacsorát kaptunk, és éjfélig ettünk, ittunk, csevegtünk és kávéztunk. Aztán tágas, tiszta és kényelmes szobákban hajtottuk párnára a fejünket. Másnap délelőtt, egy vaskos reggeli után, a néhai Bódás János (egyik nagynéném férje) összegyűjtött verseit kaptam mementónak. A kötetet mindenki aláírta – és rémületesen meghatódtam. Hazafele kitértünk Tihanyra, bár már többször jártunk itt ezelőtt. A hegytetői Bencés Apátságot a fent említett I. András alapította 1055-ben, és ma az Apátság kriptájában nyugszik. Az eredeti templom a háborúk és az idő áldozata lett, és ma a jellegzetes két-tornyú barokk székesegyház áll a helyén. A sétány menti egyik étkezdében ebédeltünk nagyszerű kilátással a Balatonra. Halmozva az élvezeteket, Balatonfüreden is megálltunk fagylaltra és kávéra.

Történelmileg a Balaton mentén már a bronzkorban is voltak települések. A rómaiak szabályozták a víz szintjét, és hatalmas szerencsénkre a Balaton túlélte a 18. századbeli lecsapolási terveket. A 19. századtól üdülők épültek a parton. Ezek közül Balaton-

füred volt a legnépszerűbb és a leghíresebb. Magyar és külföldi „literati" (például Jókai Mór, és az indiai költő, Sir Rabindranath Tagore) imádtak Füredet. A Jókai emlékház múzsa-barát dolgozó szobája antik íróasztallal és könyvszekrénnyel, nekem különösen tetszett.

A Balaton ma is ellenállhatatlan. A tó legtöbbnyire meleg, szelíd és jó indulatú, bár néha fergeteges nyári zivatarok habosra tudjak korbácsolni. Elnézni a fehér-tarajos hullámokat a mérges-zöld vízen, a faszén-fekete felhők alatt, villámoktól megvilágítva és mennydörgés zenéjére egy lenyűgöző, kísérteties, misztikus, szinte vállasos élmény. Sajnos, nem egy vakmerő vagy szerencsétlen úszó és vitorlázó lelte halálát ilyen viharokban.

Székesfehérvárhoz sok személyes kapcsolat fűz. Fehérvar egy kb. 125,000 lakosú ipari és kereskedelmi város, közlekedési csomópont, vendéglátással és földműveléssel kiegészítve. Ágnes húgomnak itt van egy kellemes lakása, ahol imádok lenni, arról nem is beszélve, hogy páratlan szakács. A nappaliját egy óriás medvetalp (filodendron) uralja, amit nem győzök csodálni.

Egyetlen, de kedvenc unokaöcsém, Imre, is Fehérvaron van állásban, és több rokon és jó ismerős él még itt. Jómagam Fehérváron végeztem a középiskolát. Bodajkról jártam be naponta vonattal a József Attila (kommunizmus előtt és után Cisztercita) Gimnáziumba.

Székesfehérvár talán a legtörténelmibb magyar város. Szent István király 1018-ban helyezte ide a székhelyét. Olasz építészekkel és magyar mesterekkel egy méltó királyi székesegyházat építtetett. Ebben a templomban koronáztak meg majdnem minden magyar királyt 1543-ig, és többet itt temettek el (például Szent Istvánt és II Lajost). Sajnos a törökök 1543-ban elfoglalták Fehérvárt, és kifosztották és felrobbantották a székesegyházat. Ásatások a huszadik század elején kezdődtek a helyszínen. Ma a szépen parkírozott Nemzeti Emlékhely (romkert és kőtár) tartalmazza az archeológiai leleteket, mint például 11. századbeli falrészleteket és Szent István faragott kő szarkofágját. A bejáratnál a Szent István mauzóleum falain Aba-Novák Vilmos történelmi freskói kötik le a látogató figyelmét. A Romkerttől közvetlenül délre van a nagyon hangulatos és motor járműveknek tiltott Városház tér. Mária Terézia korabeli barokk épületek szegélyezik, a római katolikus püspöki palota lévén a legimpozánsabb. A Pátria Kávéház teraszán szeretek kávézni és tanulmányozni a téren korzózó bennszülötteket (meglepően sok volt a babakocsi) és turistákat a reggeli sétám után. Reggelenként a Seregélyesi úton szoktam sétálni. Ezen a forgalmas, többsávos, a belvárost megkerülő úton (az M-8-as része) jól tudtam követni az ország jármű parkjainak fejlődését és nyugatiasodását az évek folyamán. Az étkezdék közül a Bölénytanya (egy magyaros „steakhouse") és a Kiskulacs étterem tetszett a legjobban.

Pákozd, volt a következő állomás. Ebben a szemrevaló dunántúli faluban, közel Fehérvarhoz és a Velencei tóhoz, [?itt hiányzik valami!] el Imre és Bea kisfiukkal Mátéval és a Pamacs kutyával. Egy takaros házuk van füves udvarral, virágágyakkal és gyümölcsfákkal. Az 1848-as Pákozdi csata emlékművet megnézni és vacsorát a Szúnyog szigeti halászcsárdában tudom ajánlani. Imi este elszórakoztatott azzal, hogy keresett (sőt mi több, talált) megjelent írásaimat az Interneten.

Tartózkodásom második felét Budapest látogatására szenteltem, és főhadiszállásomat áthelyeztem Budakeszire. Itt Ági, Béla és két egyetemista csemetéjük, Judit és Zoli, na meg a Loxi macska, megint pazar vendéglátásba részesítettek. Budakeszi Budapest egyik „hálószoba kerülete", csendes és nyugodt. Ha az ember izgalomra vágyik, direkt buszjárat van a Moszkva térre, és onnan a szélrózsa bármelyik irányába lehet menni földalattival, busszal vagy villamossal. A busz végállomás három percre van Ágiék házától. Reggeli sétákkal a Himnusz emlékműig meg vissza (kb. egy óra) dolgoztam le az ellenállhatatlan kaját. Pihenésként mindig elolvastam a Himnusz mind a hat versét az emlékműn, ami mindig elgondolkoztatott és elérzékenyített.

Budapest izgatott, mióta először ott jártam gyermekkoromban szüleimmel. Ez alkalommal a Budai Várban, a Körutakon és a Hősök terén portyáztam elsősorban. A Várban tálalható például a Nemzeti Galéria, a Hadtörténeti Múzeum, a Sándor Palota, a Mátyás templom és a Hilton Hotel (?Paris épp nem volt ott?). A Halászbástyáról egy felejthetetlen körkép tárul a néző elé a Lánchíddal, a dunai hajóforgalommal, az Országházzal és a pesti rakpart fás sétányaival, luxusszállodaival, éttermi és kávéházi teraszaival. Ágival szoktam itt találkozni délben ebédre, vagy munka után kávéra. A sok nagyszerű cukrászda közül a Gerbeaud a Vörösmarty téren volt a kedvencem, de beültünk az újonnan helyreállított és nagyon előkelő New York Kávéházba is. Kupolás mennyezete szédítően magas, és az árak éppen csak hogy aláfértek. A hatemeletes Mamut áruház („mall" üzletekkel, étkezdékkel, cukrászdákkal, bárokkal) a Moszkva téren egy másik hely, ahol agyon lehet ütni egy délutánt úgy, hogy észre sem veszi az ember.

Egyre jobban bámulom ennek a kis országnak az érett nyelvi és kulturális fejlettséget. A sajtó a HVG-tól (a magyar Economist), szak- és tudományos folyóiratokon, napilapokon át a bulvár lapokig mindent átfog. Mint eddig is, a magyar televíziót és rádiót nagyon színvonalasnak tálaltam (hírek, interjúk, földrajzi, történelmi, tudományos, környezetvédelmi és bel- és külpolitikai dokumentációs programok, zene, drámák, szappan-operák, válogatott foci meccsek, kabarék és humor a köbön). És most a rossz hír. A kommunizmus bukása óta először éreztem úgy, hogy az életszínvonal emelkedése megtorpant, és a nép optimizmusa hanyatlik. A tíz, az EU-ba együtt belépő országok között a magyar közgazdaság a legjobbról a legrosszabbra süllyedt. Egy népszerűtlen kormány, politikai botrányok, óriási nemzeti adósság, a közvagyon és az egészség-biztosítás privatizációja, a termőföld külföldi kézre jutásának valószínűsége, és más egyéb ügyek nyugtalanították a közvéleményt. Több tüntetést láttam a TV-n most, mint valaha máskor a demokrácia alatt – és nem csak a szélsőségesek tüntettek. Szerencsére, elvétve jó hír is volt, például az export szektor 14 százalékkal növekedett (szemben a közgazdaság egészével: másfél százalék) és a MOL nagyvállalat Magyar tulajdonban maradt.

Sajnos az idő repült és elértünk az immár hagyományos búcsúvacsorához Ágiéknál. Ott voltak Ágiék, Ágnes, Imiék, és a Budán elő unokafivérem. Ittunk a visszatérésemre is és fogadkoztam (fenyegetőztem?) hogy ha a jó Isten is úgy akarja, 2009-ben megint jövök.

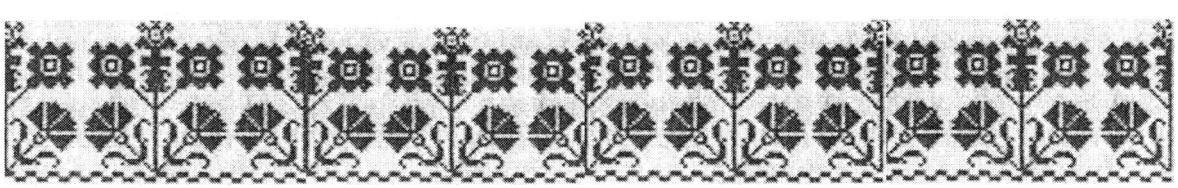

KÖZÖS ÜGYEINK

HIREK/KÖZLEMÉNYEK

The **Alumni Milestone Achievement Award** was presented to two representatives of the Sopron Alumni, Miklos Gratzer and Andrew Szalkai, during the Annual Meeting of the UBC Alumni Association, held at the Chan Center at UBC, on November 15, 2007. They accepted the award with the following brief words:

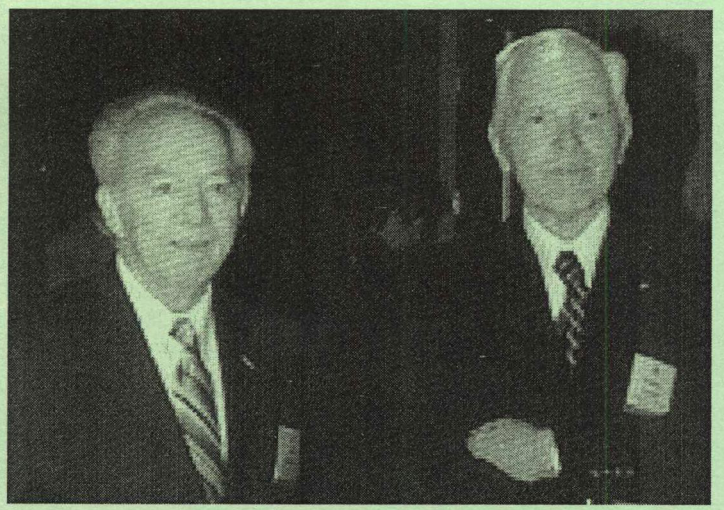

"We and our school survived the Second World War, communism, revolution, refugee camps—and here at UBC we rose from the ashes—like the mythical phoenix. UBC, we thank you!

As a footnote—we were not the original 'trekkers', but our 11000 km journey should be recorded as the 'long distance trekking record' of UBC. This wonderful award honors 7000 years of human endeavors—the lifetime work of 141 individuals. UBC, we thank you!

But we are even more thankful for the opportunity and privilege to serve the global human family. We thank you all!" (M.Gratzer)

"For us it is a high honor and privilege to accept this prestigious award.

This award recognizes the achievements of the Sopron Alumni from the many walks of Canadian life, including academia, research, Ministry of Highways, medicine, teaching in high school, private business, engineering, consulting, real estate, last but not least in our chosen profession of forestry working for the Ministry of Forests and for the forest industry. We have 35 Registered Professional Foresters, nine Life Members and two Distinguished Foresters in the Association of British Columbia Forest Professionals.

Earning of this award was made possible by the following three facts: Canada invited us; British Columbia accepted us; and the University of British Columbia adopted us.

We thank the UBC Alumni for this prestigious award and this memorable celebration." (A.Szalkai)

Roller Kálmán Ösztöndij

Baraksó János, az ösztöndij alap kezdeményezője és kezelője a Nyugat-Magyarországi Egyetem Rektori Hivatalához irt, 2008 február 15.-én kelt levelében közölte:

'Célunk 200 ezer dollárt gyűjteni, amit 50-50%-ban osztunk meg a UBC és a Nyugat-Magyarországi Egyetem között. A gyűjtés folyamatban van, jelenleg CAD 115 000 az összegyűlt összeg.

A bankletétbe helyezett alap 85% lesz átutalva az egyetemnek minden év szeptemberében .

A diákok az első 4 évről pályázhatnak.

A pályázati dolgozatban „szerepelni kell" 1956-nak, Roller Kálmán szerepének és a Vancouverbe szakadt egyetemnek.'

A Rektori Hivatal, 2008 március 14.-ei válaszában közölte:

'A megjelölt összeget a Nyugat-Magyarországi Egyetem gazdaságosan csak a már működő 'Erdészeti, Faipari Képzést Támogató Közhasznú Alapitvány' keretében tudná kezelni, amelynek kuratóriuma (elnőke a Rektor, tagjai az Erdőmérnöki Kar és a Faipari Kar dékánjai) itélné meg a célra megjelölt támogatást. *(A Szerk.)*

Sopron Alumni unokák érkezése: 2008 február 17.-én **Safranyik** László és Erzsébet negyedik unokája, Natalie Gabrielle Safranyik.

Kuriózum! Kapusztáék magyar és kanadai postai bélyegeken.

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)] ,
Képszerkesztés: v.Draskóy György (gdraskoy@telus.net)

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyai József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek
Csapó Imre
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gögös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1937-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor György
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kovács István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán 1936-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos